

HRVATSKA UDRUGA
LIKOVNIH UMJETNIKA
CROATIAN ASSOCIATION
OF VISUAL ARTISTS

40 SPLITSKI SALON
/ 2018

6.10.—14.12.2018.

**Pregled splitske bijenalne
likovne manifestacije**

Overview of Split Biennial
Art Manifestation

**Zašto je važno sakupljati
suvremenu umjetnost**
/ The Importance of
Collecting Contemporary Art

Prodajna izložba
@ Salon Galić
/ Selling exhibition
@ Salon Galić

Mjesto za umjetnost
/ A Site for Art

**Zaboravljeni umjetnici
ponovo na sceni**
/ Forgotten Artists Back
on the Scene

PRIZIV AVANJA UMJETNOST ART OF SURVIVAL

Nakladnik publikacije / Publication publisher:
Hrvatska udruga likovnih umjetnika – Split
Obala hrvatskog narodnog preporoda 24/1
21000 Split
hulu-split.hr

Za nakladnika / For the publisher:
Tomasović Vice

6.10. – 14.12.2018.
Split

*Slikovni materijali idejnih rješenja za izložbu
„Mjesto za umjetnost“ su u vlasništvu autora
koji su ih ustupili za potrebe kataloga.*

*Svi tekstovi u katalogu predstavljaju isključivo
mišljenja, stajališta i zaključke autora teksta,
te su isključivo njihovi privatni i kao takvi ne
predstavljaju mišljenja, stavove i zaključke
HULU Splita.*

Uvodna riječ Introduction

7

Zašto je važno sakupljati umjetnost The Importance of Collecting Contemporary Art

15

Prodajna izložba @ Salon Galić Selling Exhibition @ Salon Galić

105

Mjesto za umjetnost A Site for Art

143

Zaboravljeni umjetnici ponovno na sceni Forgotten Artists Back on the Scene

203

Događanja Events

285

Kazalo Index

300

40. SPLITSKI SALON 40TH SPLIT SALON

Društveni kontekst Hrvatske i Splita kao okvir razvoja umjetničkog stvaralaštva kroz povijest nikad nije bio jednostavan, niti stvaralaštvu posebno naklonjen, pa ipak iz svih trenutnih aktivnosti HULU-a – u rasponu od aktiviranja udruga likovnih umjetnika povodom donošenja prijedloga zakona o nezavisnim umjetnicima koji će regulirati status i modus djelovanja HZSUa, pa sve do recentne borbe za životni i radni prostor unutar Dioklecijanove palače – postaje razvidno da živimo u prijelomnom trenutku normiranja umjetničke egzistencije unutar nacionalnog i međunarodnog životnog okruženja. Ova izazovna situacija na-prosto zaziva potrebu koncentracije na goruća pitanja preživljavanja koja se kroz format izložbene manifestacije renomea Splitskog salona mogu i trebaju uzdignuti do opće vidljivosti, a samu manifestaciju iskoristiti kao platformu koja će ne samo postaviti pitanja, već ponuditi modele, strategije i rješenja ciljane problematike. Ne zaboravimo, manifestacija se odvija u mjesecima koji prethode prvom čitanju zakona koji će regulirati važne aspekte umjetničke egzistencije u razdoblju koje dolazi.

Kako bi problem umjetničkog preživljavanja predstavili u njegovim povijesnim i tekućim aspektima, okupio se tim čiji su članovi pripadnici tri aktivne kustoske generacije. Njihov cilj bio je da podjelom zadataka po područjima koja ih profesionalno najviše zanimaju i rasporedom programa po izložbenim prostorima i kulturnim institucijama temu aktiviraju na što više mogućih razina. Umjetnici i radovi zastupljeni na Salonu proizlaze iz kustoskog istraživanja i odluke zavisno o konceptu pojedine izložbe. Ciljana raznovrsnost kustoskih pristupa temi umjetničkog preživljavanja omogućila je predstavljanje raznorodnih disciplinskih i estetskih usmjerenja, a paralelno uz trajanje službenih izložbenih dionica 40. Splitskog salona održani su zanimljivi razgovori i tribine u obzoru programa ove manifestacije.

The social context of Croatia and Split as a framework for development artistic creativity through history never was not easy, nor was it particularly relying on creation, and yet from all current HULU activities – ranging from activating artist associations in occasions of adopting law proposals for independent artists which would regulate the status and modus of the action of HZSU, until the recent fight for life and work space within the Diocletian's palace – it becomes clear that we live in a time of breakthroughs related to standardizing artistic existence within national and international living environment.

8 This challenging situation simply invokes the need for concentrating on burning survival issues which can and should be raised to general visibility through the format of an exhibition manifestation of Splitski Salon, and use the manifestation as a platform that will not only ask questions, but also offer models, strategies and solutions to targeted issues. Let us not forget, the event takes place in months preceding the first reading of the law that would regulate important aspects of artistic existence in the coming period.

In order to present the problem of artistic survival in its historical and current aspects, a team was gathered, whose members are coming from different active curator generations. Their goal was to divide tasks by areas that they are most interested in and by program schedules in different exhibition spaces and cultural institutions that activate the theme on as many levels as possible. Artists and the works represented on Salon originate from the curator research and decisions depending on the concept of individual exhibitions. Targeted diversity of curator approaches to the theme of artistic survival enabled the presentation of various disciplinary and aesthetic orientations and, simultaneously with the duration of official exhibitions of the 40th Split Salon, there were interesting conversations and forums in this manifestation's context.

Franceschi
Branko
—
kustos
/ curator

9 Franceschi Branko (Zadar, 1959.), povjesničar umjetnosti, od 2014. ravnatelj je Galerije umjetnina u Splitu. Od 2010. godine obnaša dužnost direktora Virtualnog muzeja avangardne umjetnosti www.avantgarde-museum.com. Od 2008. – 2010. godine ravnatelj je HDLU Zagreb www.hdlu.hr, u periodu 2004. – 2008. ravnatelj je Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci www.mmsu.hr, a od 1987. do 2004. godine voditelj je i kustos Galerije Miroslav Kraljević u Zagrebu. Tijekom karijere organizirao je brojne samostalne i skupne izložbe domaćih i stranih umjetnika u zemlji i inozemstvu, te obnašao dužnosti: nacionalnog selektora na 26. Bijenalu u Sao Paulu 2004., 2. Međunarodnom bijenalu u Pragu 2005. godine, člana kustoskog tima 1. Bijenala Kvadrilaterale u Rijeci i 2. Međunarodnog bijenala mladih umjetnika u Bukureštu 2006. te Overlapping Biennial u Bukureštu 2012. godine. Povjerenik je i kustos Hrvatskog paviljona na 55. Venecijanskom bijenalu 2013, kustos je hrvatskog paviljona na 52. Venecijanskom bijenalu 2007. godine i 11. Međunarodnoj izložbi arhitekture Venecijanski bijenale, 2008. godine. Kao nezavisni kritičar napisao je brojne priloge za dnevni tisak, umjetničke revije i časopise, TV i radio emisije te je inicirao i koordinirao rezidencije i projekte kulturne razmjene Hrvatske i SAD (P.S.1 međunarodni studio programi, Eastern European Residency Exchange, Art OMI), te Hrvatske i Velike Britanije (Blind Date). Organizirao je mnogobrojne posjete inozemnih kustosa i umjetnika u Hrvatsku koji su rezultirali uključivanjem domaćih umjetnika u važne međunarodne projekte. Organizirao je brojne izložbe u inozemstvu od kojih se ističu hvaljene izložbe u New Yorku, Budimpešti i Istanbulu, a u Hrvatskoj je organizirao izložbe istaknutih međunarodnih umjetnika poput Luc Tuymansa, Mirosława Bałke, Carl Micahel von Hausswolffa, te mnogobrojne izložbene projekte koji su predstavljali domaće i inozemne umjetnike. Član je AICA, ICOM, CIMAM, DPUH, predsjednik je AICA Croatia 2010 – 2015, te član Savjetodavnih odbora ArtsLink-a i Art in General te savjetodavnog odbora Honolulu Biennial i Art OMI.

Franceschi Branko (Zadar, 1959.), art historian; director of the Museum of Fine Arts in Split since 2014. Since 2010 he has been the director of the Virtual Museum of Avant-garde Art www.avantgarde-museum.com. From 2008 to 2010 he directed the HDLU Zagreb www.hdlu.hr; in the period 2004-2008 he was the director of the Museum of Modern and Contemporary Art in Rijeka www.mmsu.hr; from 1987 to 2004 he was also the director and curator of Miroslav Kraljević Gallery in Zagreb. During his career he has organized numerous independent and group exhibitions of Croatian and foreign artists in Croatia and abroad,

10

and has held the following duties: National Selector at the 26th Biennial of Sao Paulo 2004, 2nd International Biennial in Prague in 2005, member of the Curatorial Team of the 1st Kvadrilaterale Biennial in Rijeka and 2nd International Biennial of Young Artists in Bucharest 2006 and Overlapping Biennial in Bucharest 2012. He also curated the Croatian Pavilion at the 55th Venice Biennial 2013 and the 52nd Venice Biennale in 2007 as well as the 11th International Architecture Exhibition of the Venice Biennale in 2008. As an independent critic, he has written numerous contributions to daily press, art reviews and magazines, TV and radio shows, and has initiated and coordinated residencies and projects of cultural exchange between Croatia and the United States (PS1 International Studio Residency Exchange, Art OMI), and Croatia and Great Britain (Blind Date). He has organized numerous foreign curators' and artists' visits in Croatia, resulting in the involvement of local artists in important international projects. He has organized numerous exhibitions abroad, in New York, Budapest and Istanbul, and in Croatia he has organized exhibitions of prominent international artists such as Luc Tuymans, Miroslaw Bałka, Carl Micahel von Hausswolff, and numerous exhibition projects that represented Croatian and foreign artists. He is a member of AICA, ICOM, CIMAM, DPUH, president of AICA Croatia 2010 – 2015, and member of the ArtsLink Advisory Board and Art in General as well as the Honolulu Biennial Advisory Committee and Art OMI.

Šitin
Tonći
—
kustos
/ curator

Šitin Tonći rođen je i živi u Splitu. Donedavno je bio zaposlen kao profesor na Sveučilištu u Zadru i na Visokoj školi i Udruzi za umjetnost i znanost u Splitu. Iza njega je 30 godina radnog iskustva u svojstvu profesora na Zavodu za povijest (Organizacija kulturnih djelatnosti i drugi kolegiji) na Sveučilištu u Zadru. Pored matičnog humanističkog predmeta povijesti studirao je i povijest umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu. Od 1979. do danas bavi se istraživanjem djela i poetika brojnih likovnih umjetnika i na tu temu je pripremao brojne radijske i druge emisije. Autor je više desetaka kataloga i sudionik nekoliko projekata te je vodio umjetničke kolonije i otvarao brojne likovne i druge izložbe. U sklopu njegovih povijesnih istraživanja likovna komponenta uvijek je imala poseban tretman.

Šitin Tonći was born and lives in Split. Until recently, he was employed as a professor at the University of Zadar and at the High School and the Association for Art and Science in Split. He has 30 years of working experience as a professor at the Department of History (Organization of

11

Cultural Activities and other courses) at the University of Zadar. In addition to graduating in history, he also studied art history at the University of Zagreb. Since 1979, he has been researching the works of many artists, preparing numerous radio and other shows on the subject. He is the author of dozens of art catalogs and participated in several projects, organised artistic colonies and opened numerous art and other exhibitions. Within his historical researches, the visual component has always had a special treatment.

Kesić
Božo
—
kustos
/ curator

Kesić Božo rođen je 23. siječnja 1990. u Splitu. Diplomirao je na odsjeku za Povijest umjetnosti i Engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Splitu 2015. godine. Dosada je kao nezavisni kustos organizirao i sudjelovao na brojnim izložbama. Upisan je na poslijediplomski studij humanističkih znanosti u Zadru, a uz kustoski rad znanstveno se bavi modernom i suvremenom umjetnošću i skulpturom, umjetnošću u javnom prostoru i srodnim temama. Od 2017. godine zaposlen je kao asistent na Umjetničkoj akademiji u Splitu.

Kesić Božo was born on January 23, 1990 in Split. He graduated from the Department of Art History and English Language and Literature at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Split in 2015. So far, as an independent curator he has organized and participated in numerous exhibitions. He enrolled in postgraduate studies in human sciences in Zadar, and with his curatorial work he has been dealing with modern and contemporary art and sculpture, art in public space and related subjects. Since 2017 he has been employed as an assistant at the Art Academy in Split.

SONTJUN
TUNCTOS
STVRNEN
SAKUPATI
ONZNO
ZASTO JE
VAZNO

THE
IMPORTANCE
OF COINING
CONTEMPORARY
ART

FRANCESCHI BRANKO

Visoka posjećenost i velika medijska popraćenost izložbe *Umjetnine iz privatnih zbirki Srednje Dalmacije*¹ po kustoskom izboru akademika Radoslava Tomića, koja je afirmirala tradiciju kolekcionarstva u Splitu, pokazali su značaj teme, kao i društvenu percepciju i kulturološku važnost suvremenog razvoja i vidljivosti fenomena kolekcionarstva na lokalnoj razini Splita, predstavljenog u Galeriji umjetnina kao *case study* za cijeli proces koji se odvija u Hrvatskoj.

Izložba je obuhvaćala razdoblje od baroka do današnjih dana, izuzev umjetničkih djela živućih umjetnika. Istraživanje koje je tom prilikom kolega Tomić poduzeo potvrdilo je fokus danas značajnih kolekcionara na umjetnost hrvatske moderne i njene figurativne izvedenice u razdoblju poslijeratnog visokog modernizma. Ova disproporcija interesa prema dubljim povijesnim slojevima kao i suvremenoj umjetnosti, bez obzira da li je riječ o apstrakciji, medijskoj umjetnosti ili fotografiji, bila je očita samim pogledom na postav tadašnje izložbe. Razvidna je postala i činjenica da su umjetnine iz razdoblja moderne iz obiteljskih zbirki koje se nasljeđuju generacijama, mahom nabavljene u periodu svog nastanka između dva svjetska rata od tada živućih i suvremenih umjetnika, što ukazuje na podudarnost estetskih stajališta umjetnika i njihove publike, odnosno, kupaca njihovih djela. Današnji fokus kolekcionara na umjetnine povijesnog razdoblja ukazuje na stanoviti estetski konzervativizam, kao i na izvjesnu razinu špekulacije u prevladavajućoj orijentaciji na kupovinu umjetnina dokazane umjetničko-tržišne vrijednosti, odnosno, na prakticiranje kolekcionarstva kao što sigurnije investicije. Iz ovog je primjetno da suvremenom kolekcionarstvu nedostaje prosvjetiteljski naboj kakvog su imale prethodne generacije kolekcionara poput Ive Tartaglie, čije su akvizicije danas remek-djela epohe modernizma u fondusu Galerije umjetnina. Riječ je o shvaćanju kolekcionarstva u njegovoj široj društvenoj i kulturološkoj važnosti podrške lokalnoj umjetničkoj produkciji i sceni. Takvi kolekcionari funkcioniraju kao sukreatori kulturnih tendencija koje su temelji uljudbenih procesa u vlastitim sredinama.

Izložba *Zašto je važno skupljati suvremenu umjetnost* predložena je i organizirana s namjerom poticanja upravo ovakvog vida kolekcionarstva i to afirmacijom postojećih privatnih zbirki fokusiranih na radove živućih umjetnika, budući smatramo da kupovanje umjetnina suvremenih umjetnika daje izravan poticaj razvoju likovne i kulturne sredine na nezamjenjiv način. Naš kulturni sustav sa svim svojim vrlinama i manama, razvija se oko nikad do kraja definirane nacionalne kulturne strategije, čije se izvršenje financira javnim sredstvima i koja još uvijek ne uključuje privatne inicijative kao ravnopravne sudionike. Iako se ovaj stav od

¹ |
Galerija umjetnina,
11. ožujka –
3. travnja 2016.

stjecanja nezavisnost i prelaska na demokratsko društveno uređenje postupno mijenja, postoji javno neizražen, ali vrlo učinkovit institucionalni otpor privatnim inicijativama. S tim pod ruku ide i nedostatak političke volje, posebno u području fiskalne politike i poreznog sustava, da se kolekcionarstvo i rudimentarno tržište umjetnina izmaknu iz sive zone (polu)ilegalne prodaje umjetnina i ustave onako kako postoje u zemljama visoke demokracije i tržišne ekonomije. Pragmatično govoreći, umjesto da se osmisli kako da sustav javnog financiranja kulture uključi privatne inicijative i usmjeri ih prema općoj koristi, danas se olako odričemo financijskih sredstava i možda još važnije, strasti i energije koje pogone osobne angažmane na području kulturnog života. Nije primjetno niti da se na bilo kojoj razini sustava razmišlja o tome koliko bi regulirano tržište umjetnina doprinijelo ekonomskoj stabilnosti stvaralaštva i ne manje važnom osjećaju samospunjenja umjetnika koji žive od svoje vokacije i posla, te se ne moraju baviti iznalaženjem alternativnih poslova i izvora zarade. Očito je da je kod umjetnika, pa i privatnih poduzetnika u kulturi, još uvijek snažna usmjerenost prema javnim sredstvima, umjesto da inzistiraju da administracija kulture poradi na uspostavi pravnih okvira koji bi među zainteresiranim dionicima umjetničkog stvaralaštva i pripadajuće scene stimulirali poduzetničku energiju.

Ne može se reći da pokušaja uključivanja i poticanja privatnih inicijativa uopće nije bilo i da ih nema. Sadašnji saziv Ministarstva kulture RH pokrenuo je programe poticanja produkcijskih i poslovnih aspekata vizualnog stvaralaštva. Također je očigledno da 'silom' (uslijed privatnog vlasništva nad umjetninama) ili 'milom' (iskrena želja za ispunjenjem zajedničkog cilja), suradnja između javnih institucija i privatnih kolekcija dobiva zamah, te više nije zazorno da privatne inicijative mogu funkcionirati i kao korektiv djelovanja javnih institucija. Kolekcionarstvo kao jedan od rijetkih pozitivnih fenomena tranzicije cjelokupnog istočnoeuropskog političkog bloka iz socijalizma u demokratski poredak, već godinama zaokuplja kustosku pažnju i to ne samo kao paralelni izvor umjetničkih djela, već i kao kulturološka pojava za sebe. Izložbe Kolekcije Kličko i Kolekcije Marinko Sudac u hrvatskim muzejskim institucijama, povijesni pregled domaćeg kolekcionarstva Igora Zidića², ili činjenica da je novo sjedište Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu otvoreno retrospektivnom izložbom Aleksandra Srneca u organizaciji Kolekcije Marinko Sudac³, najavili su da programski sadržaj javnih institucija više nikad neće biti isti. Potvrda je uslijedila nizom izložbi privatnih zbirki u zagrebačkom Umjetničkom paviljonu, koje po smjernicama Jasminke Poklečki–Stošić kolekcionarstvo kontinuirano predstavljaju kao

2 | Izložba Hrvatsko moderno slikarstvo 1880 – 1945. u privatnim zbirkama, Galerija Klovičevi dvori / Galerija Deči, Zagreb, 19. studenoga – 3. prosinca 2006.

3 | Aleksandar Srnec: Prisutna odsutnost, 19.1. – 18. 2. 2010.

važan segment izložbene i kulturne aktivnosti.

Splitska izložba zamišljena je potpuno drugačije. Uz prethodno navedene ciljeve izložbe, metodologija njene produkcije uključivala je anketni natječaj, istraživanje i kustosku selekciju. Anketni natječaj kojeg je HULU objavio svojim članovima uključivao je slijedeća programska polazišta: ciljani materijal izložbe su radovi isključivo živućih splitskih umjetnika članova HULU, morao ih je kupiti splitski kupac, a koji, pak, profesionalno nije smio biti vezan uz vizualnu umjetnost (drugi vizualni umjetnik, kustos, kritičar, itd). Natječaj je imao relativno slab odaziv među članovima pa je odlično odražavao stanovito tajanstveno, da ne kažemo ilegalno, ozračje u kojem se kupovina umjetnina u našem okruženju uvriježeno odvija. Ideja da u legendi rada navedemo cijenu po kojoj je umjetnina kupljena zbog negativnih reakcija napuštena je u startu. S druge strane smo ugodno bili iznenađeni činjenicom da većina kupaca nije imala problem da se u legendi objavi njihovo ime. Kustoska pak postavka izložbe išla je u smjeru negacije prevladavajućeg ukusa i tržišno usmjerene produkcije više ili manje kvalitetnih realizacija u žanrovima pejzažnog slikarstva i mrtve prirode, odnosno, reinterpretacija lokalno uspješnih motiva i likovnih obrazaca. Koncentrirali smo se na afirmaciju akvizicija koje odskaču od očekivanog i predvidljivog, te po motivu ili/i mediju izvedbe umjetničkog djela potvrđuju i prihvaćaju umjetnikov estetski kod. U konačnici su predstavljena četrdeset četiri umjetnička rada, u autorstvu trideset sedam umjetnika i vlasništvu trideset tri kupca, od kojih se osmero uslijed osobnih razloga opredijelilo za anonimnost, bez navođenja njihovog imena i prezimena u legendi. U pogledu tehnika izvedbe izložba je pokazala da uz očekujući prevlast interesa za slikarstvo i ostale umjetničke discipline poput skulptura, instalacija i fotografije, među građanima Splita imaju svoje kupce. Izložba je u konačnici manifestno potvrdila poslovično visoku razinu splitske scene vizualne umjetnosti, te isto tako potvrdila postojanje visoke vizualne kulture lokalne publike. Po samoj strukturi kupaca i unatoč tomu što su se u izvjesnom broju vlasnici umjetnina uklapali u uvriježenu predodžbu kolekcionara kao uspješnih poslovnih muškaraca u najboljim godinama, pokazalo se da je zanimanje za posjedovanjem umjetnina izrazito demokratsko u odnosu na spol i profesiju, pa su vlasnici umjetnina isto tako žene, majstori i profesionalci različitih provenijencija. Optimistična poruka istraživanja i izložbe je da je kupaca umjetnina znatno više od naših, pokazalo se konzervativnih, pretpostavki i da je njihov profil u potpunosti nepredvidiv. Da je svatko potencijalni kupac, stav je na kojem je izgrađeno mnogo uspješnih karijera privatnih galerista. Riječ je o zanimanju i aktivnosti koji

unutar naše kulturne scene bolno nedostaju. Naša je nada da će ova izložba nadahnuti neke u publici da se prihvate galerijskog posla ili da se odazovu sirenskom pozivu kolekcionarske strasti. Tada bi naša di-onica teme *Umjetnost preživljavanja* bili u potpunosti ostvarena.

The high attendance and the great media coverage of the exhibition *Artworks from the private collections of Central Dalmatia*¹ by the curatorial choice by the academic Radoslav Tomić, which affirmed the tradition of collecting in Split, have shown the importance of the theme as well as the social perception and cultural importance of contemporary development and visibility of collecting phenomena on the local level of Split, presented in the Museum of Fine Arts as a case study for the whole process taking place in Croatia.

¹ |
Museum of Fine
Arts, March 11
– April 3, 2016

The exhibition covered the period from Baroque to the present day, with the exception of artworks of living artists. The research that Tomić made on this occasion confirmed the focus of today's significant collectors on the art of Croatian modern and its figurative derivatives in the post-war period of high modernism. This disproportion of interest in deeper historical layers and contemporary art, whether abstract, media art or photography, was obvious just by looking at the exhibition at the time. The fact that modern art, inherited through families for generations, was largely acquired during the period between the two world wars since then living and contemporary artists has become apparent, reflecting the compatibility of the aesthetic views of artists and their audience, that is, buyers of their works. Today's focus of the art collectors on the historical period points to some aesthetic conservatism, as well as to a certain level of speculation in the prevailing orientation on buying art of proven art-market value, i.e., collecting practice as a safer investment. From this, it becomes noticeable that contemporary collecting lacks the enlightenment charge that was present with previous generations of collectors such as Ivo Tartaglia, whose acquisitions are now the masterpiece of an era of modernism in the funds of the Museum of Fine arts. It is about the understanding of collecting in its broader social and cultural importance to support local art production and scene. Such collectors function as co-creators of cultural tendencies that are the basis of civic processes in their own environment.

The exhibition *Why it is important to collect contemporary art* has been proposed and organized with the intent of encouraging this kind of collecting, by affirming existing private collections focused on the works of living artists,

since we believe that buying art of contemporary artists gives direct impetus to the development of art and culture in an irreplaceable way. Our cultural system with all its virtues and vices is evolving around a never-defined national cultural strategy, whose execution is funded by public funds and which does not yet involve private initiatives as equal partakers. Although this attitude from gaining independence and transition to democratic social organization is gradually changing, there is a publicly undeclared but highly effective institutional resistance to private initiatives. This fact is accompanied by the lack of political will, particularly in the area of fiscal policy and the tax system, to remove collections and rudimentary art market from the gray zone of the (semi)illegal sales of art and to establish them as they are in high democracy and market economies. Pragmatically speaking, instead of figuring out how the public finance financing system involves private initiatives and directing them to the general benefit, we are now reluctantly giving up financial resources and, perhaps more importantly, the passions and energies that drive personal engagement in the field of cultural life. It is also not noticeable that any thought has been given at any level of the system, to how much a regulated art market would contribute to the economic stability of creativity and, equally importantly, to the self-fulfillment of artists who live from their vocation and work, and do not have to deal with alternate jobs and sources of earnings. It is obvious that artists and even private entrepreneurs in culture still have strong orientation towards public funds instead of insisting that the administration of culture be led to the establishment of legal frameworks that would stimulate entrepreneurial energy among interested stakeholders of artistic creativity and related scenes.

It cannot be said that attempts to engage and encourage private initiatives have not existed at all. The current convocation of the Ministry of Culture of the Republic of Croatia has initiated programs to stimulate the production and business aspects of visual creativity. It is also obvious that the 'hard way' (due to private ownership of the artwork) or the 'easy way' (a sincere desire to meet the common goal), co-operation between public institutions and private collections gets momentum and is no longer offensive that private initiatives can also function as a corrective action for public institutions. Collectibles, as one of the few positive phenomena of the transition of the entire Eastern European political block from socialism to a democratic order, has for years taken up the curatorial attention not only as a parallel source of works of art but also as a cultural phenomenon for itself. Exhibitions of the Marinko Sudac Collection and the Kličko Collection in the Croatian museum institutions, the

8

2 |
Exhibition
Hrvatsko moderno
slikarstvo 1880
– 1945 u privatnim
zbirkama, Klovičevi
dvori Gallery/ Deči
Gallery, Zagreb,
November 19 –
December 3, 2006

historical review of Croatian collections by Igor Zidić², or the fact that the new headquarters of the Museum of Contemporary Art in Zagreb opened with a retrospective exhibition by Aleksandar Srnec organized by the Marinko Sudac Collection³, announced that the program content of public institutions never again will be the same. The certificate was followed by a series of exhibitions of private collections at the Zagreb Art Pavilion, which, according to Jasminka Poklečki–Stošić's collections, are continuously representing an important segment of exhibition and cultural activities.

The exhibition in Split is conceived completely different. Along with the above-mentioned exhibition objectives, the methodology of its production included a survey contest, research and curatorial selection. The survey contest published by HULU to its members included the following program starting points: the target material of the exhibition was the work of living artists of HULU, they had to be bought by Split citizens who, however, should not be related to visual art (another visual artist, curator, critic, etc.). The contest had a relatively low response among the members, so it did look a bit mysterious, not to say illegal, an atmosphere in which the artwork purchase in our environment is practiced. The idea to list the price at which the art was purchased was abandoned at the start because of negative reactions. On the other hand, we were pleasantly surprised by the fact that most customers did not have the problem of publishing their name in the legend. The exhibition's curatorial aspect has gone in the direction of the negating the prevailing taste and market-oriented production of more or less quality realizations in the genre of landscape painting and the nature morte, namely, the re-interpretation of locally successful motifs and art forms. We concentrated on the affirmation of acquisitions that deviate from the expected and predictable, and by motive and / or media performance of the work, confirming and accepting the artist's aesthetic code. Finally, forty-four art works were presented, featuring thirty-seven artists and owned by thirty-three buyers, eight of which for personal reasons opted for anonymity, without mentioning their name and surname in the legend. With regard to the performance technique, the exhibition has shown that, with the expectation of the overriding interest in painting and other artistic disciplines such as sculptures, installations and photography, the citizens of Split have their customers. The exhibition finally confirmed the prominently high level of Split's visual art scene, and also confirmed the existence of a high visual culture of local audiences. By the very structure of the buyers and despite the fact that in a certain number of the owners of the art fused into the usual concept

3 |
Aleksandar Srnec:
Prisutna odsutnost
(Present Absence),
January 19 –
February 18, 2010

of collectors as successful business men in their best years, it has been shown that the interest in possessing art is extremely democratic, in regard to gender and profession, so the owners of the art are also women, masters and professionals of different provenances. An optimistic message of research and exhibition is that the artwork buyers are far more than our conservative assumptions and that their profile is completely unpredictable. That everybody is a potential buyer, is an attitude upon which many successful gallerists have built their carriers. It is about the interest and activity that are painfully lacking within our cultural scene. Our hope is that this exhibition will inspire some in the audience to accept gallery work or to respond to the siren call of collector's passion. Then, this theme of the *Art of Survival* would be fully realized.

8

N

Alajbeg Zoran

Žnjan, 2010.

Crno bijela fotografija, 100 x 100 cm

Vl. Lana Lovrić

23

Barić Vinko
Portret plemenitog zeca, 2009.
gvaš, 40 x 29 cm

Pl. Toni Bobanović

Bilić Prčić Valentino

Sjećam se_9086395, 2005. (2018.)

Ispis UV tehnikom na srebrnom češljanom
Alu-Dibond materijalu, 124 x 92 cm

Privatno vlasništvo

Boban Duška

Gradska luka, Suburbijski herbarij, 2008.
fotografski kolaž, 120 x 120 cm

Privatno vlasništvo

Botteri Dini Josip
Obitelj pod križem, godina nepoznata
 Akrilik na platnu, 120 x 80 cm

vl. Ivica Karninčić

Božanić Čače Alma
Kapara, godina nepoznata
akrilik na platnu, 120 x 120 cm

vl. Andrea Maceljki

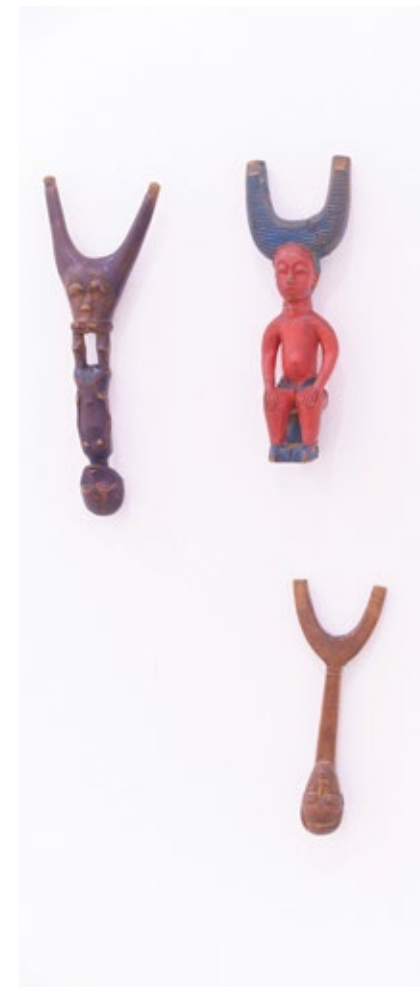
Dodig Vladimir Trokut
Srebrna zvijezda, godina nepoznata
asamblaž, 27 x 18 x 12 cm

VI. Vladimir Lukas

Dumanić Zlatan
Pračke, instalacija,
 godina nepoznata,
 dimenzije različite
Na golim prstima,
 umjetnička knjiga,
 godina nepoznata

Vl. Lucija Marin

Golub Momčilo

Umjetnost je... (Zašivanje kamenih stepenica), godina nepoznata
kombinirana tehnika, 47 x 35 cm

vl. Emil Andrijolić

Grimani Petar

Bez naziva, godina nepoznata
kombinirana tehnika, 184 x 90 cm

VI. Obitelj Brajković

Hraste Kažimir

Bez naziva, godina nepoznata
staklo i aluminijaska folija, 140 x 54 x 35 cm

vl. Zvonimir Radić

Ivanišević Stipe
Bijeli čempresi,
godina nepoznata
ulje na platnu,
65 x 93,5 cm

Privatno vlasništvo

Jelača Marinko
Bez naziva, godina nepoznata
pastel, 67 x 97 cm

VI. Vladimir Lukas

Kljaković Tisja
Bez naziva (Žena), 2006.
kombinirana tehnika, 186 x 89 cm

vl. Emil Andrijolić

Kovačić Kuzma
*Elementi s vrata
hvarske katedrale,*
godina nepoznata
bronca,
cca 65 x 65 x 14 cm

Privatno vlasništvo

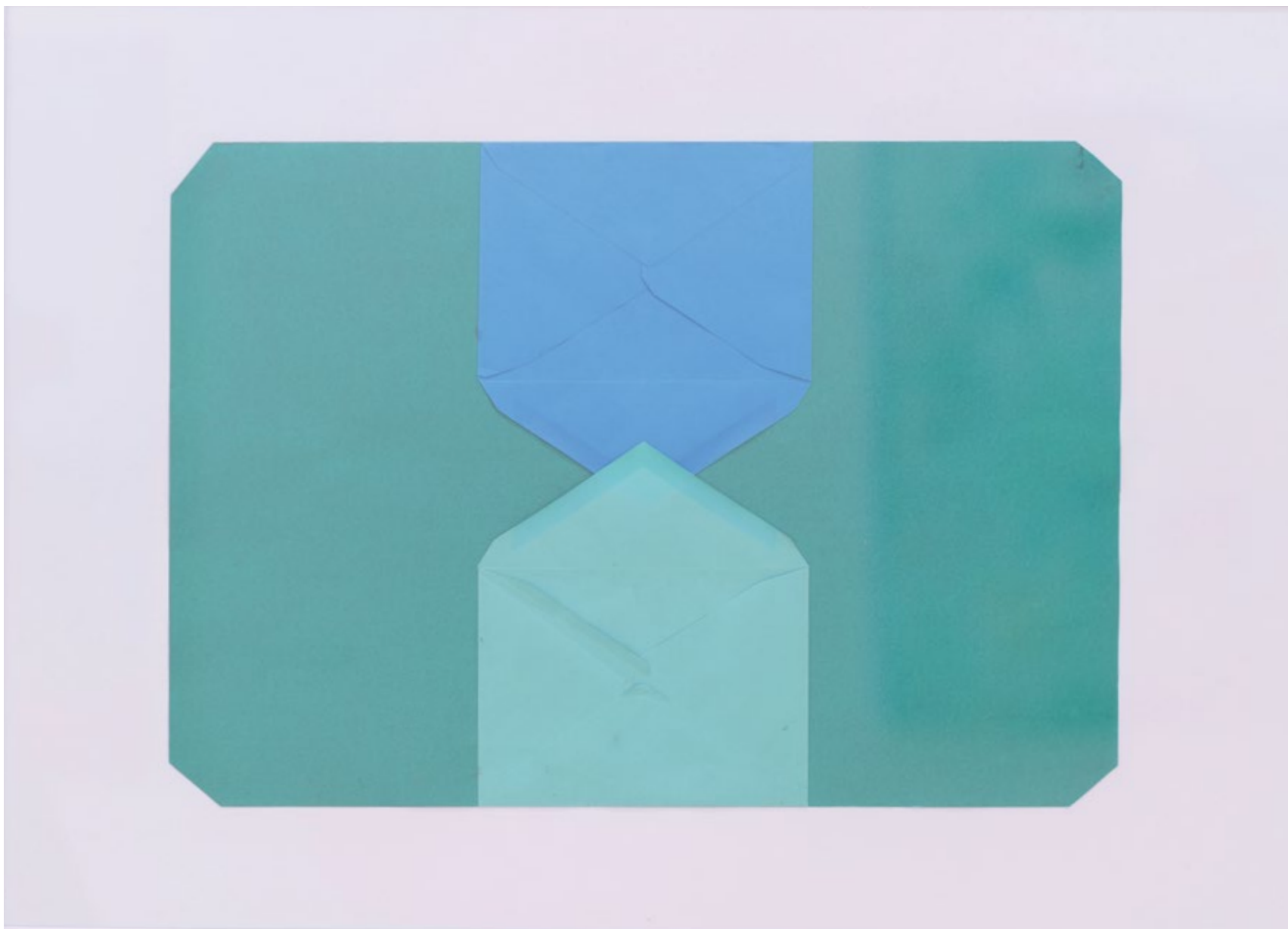
Krpetić Zoran
Lebičada, godina nepoznata
fotografija u boji, 75 x 110 cm

VI. Restoran Makarun

Kuštre Ante
Nebo i zemlja, 1999.
kolaž, 35 x 50 cm

Privatno vlasništvo

Lazić Jadran

Snijeg u Splitu, godina nepoznata
crno bijela fotografija, 54 x 54 cm

vl. Zvonimir Radić

Marović Željko
Gitara što sama svira, 1988.
ulje na papiru, 150 x 120 cm

vl. Milan Buljan

Mijić Matko
Sjećam se, 2014.
drvo, staklo, 92 x 14 x 34 cm

vl. Emil Andrijolić

Monas Plejić Alieta
Bez naziva, 1984.
 kombinirana tehnika,
 26,5 x 36,5 cm

VI. Tomislav Bekavac

Musa Andrea

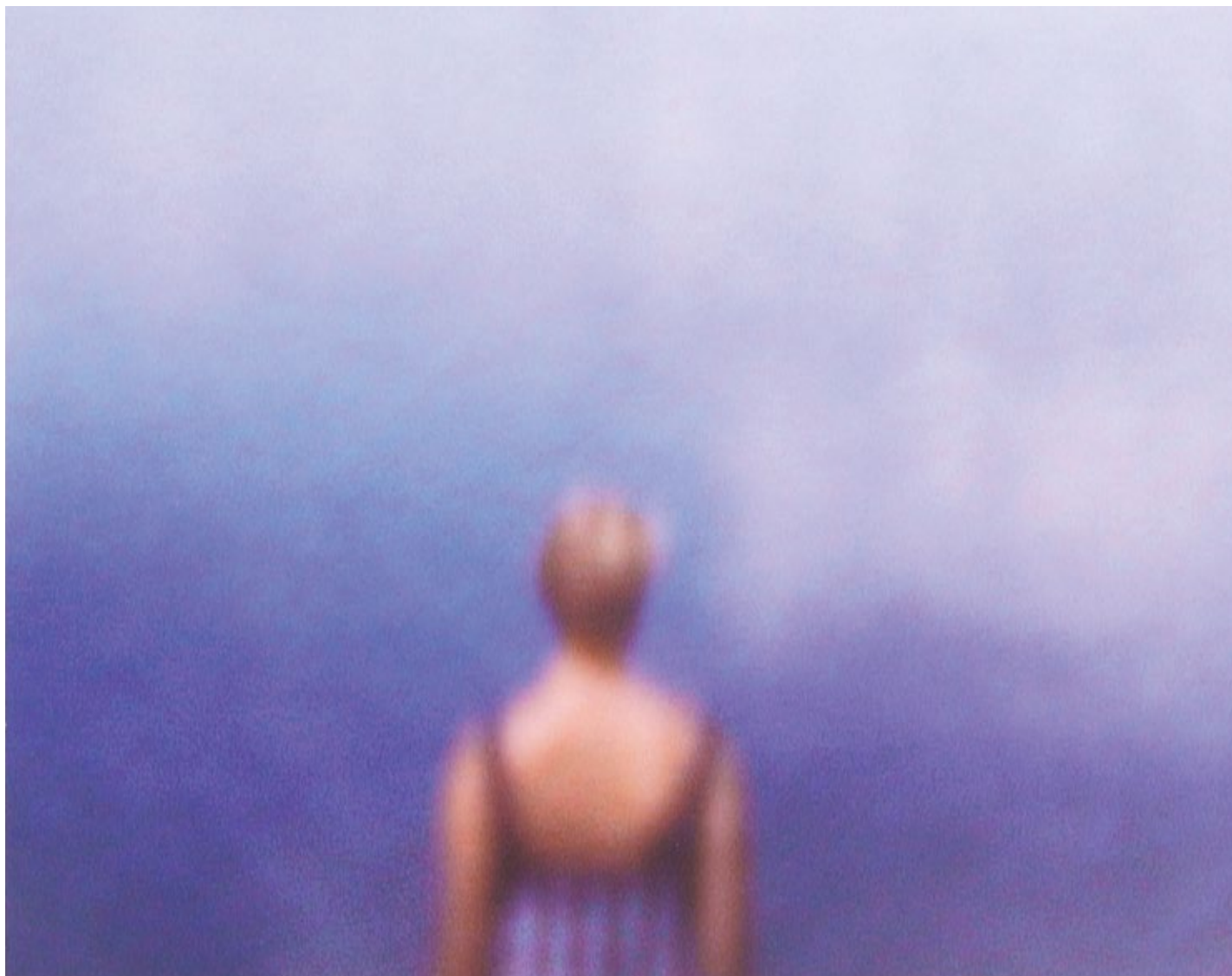
Time Affluence (Obilje vremena), 2015.
akrilik na platnu, 100 x 260 cm

vl. Kristina i Davor Ribičić

Pagar Vanja
Kroz prozor, 1992.
Ulje na platnu, 180 x 150 cm
Privatno vlasništvo

Poljak Renata
No Title (Blue), 2010. (2015.)
fotografija, 80 x 110 cm

vl. Jelena Zanchi

Popović Viktor
Bez naziva (diptih), 2004.
sitotisak na olovnoj ploči,
50 x 70 cm

VI. Kolekcija Trumbić

Ravlić Tanja
Jope, wait for me, 2009.
akrilik na platnu,
140 x 200 cm

vl. Miranda Veljačić
i Dinko Peračić

Resner Andrea
Konji zavičaja,
Kombinirana tehnika
102,5 x 92 cm

VI. Merica Glavina Durdov

Restović Velebit

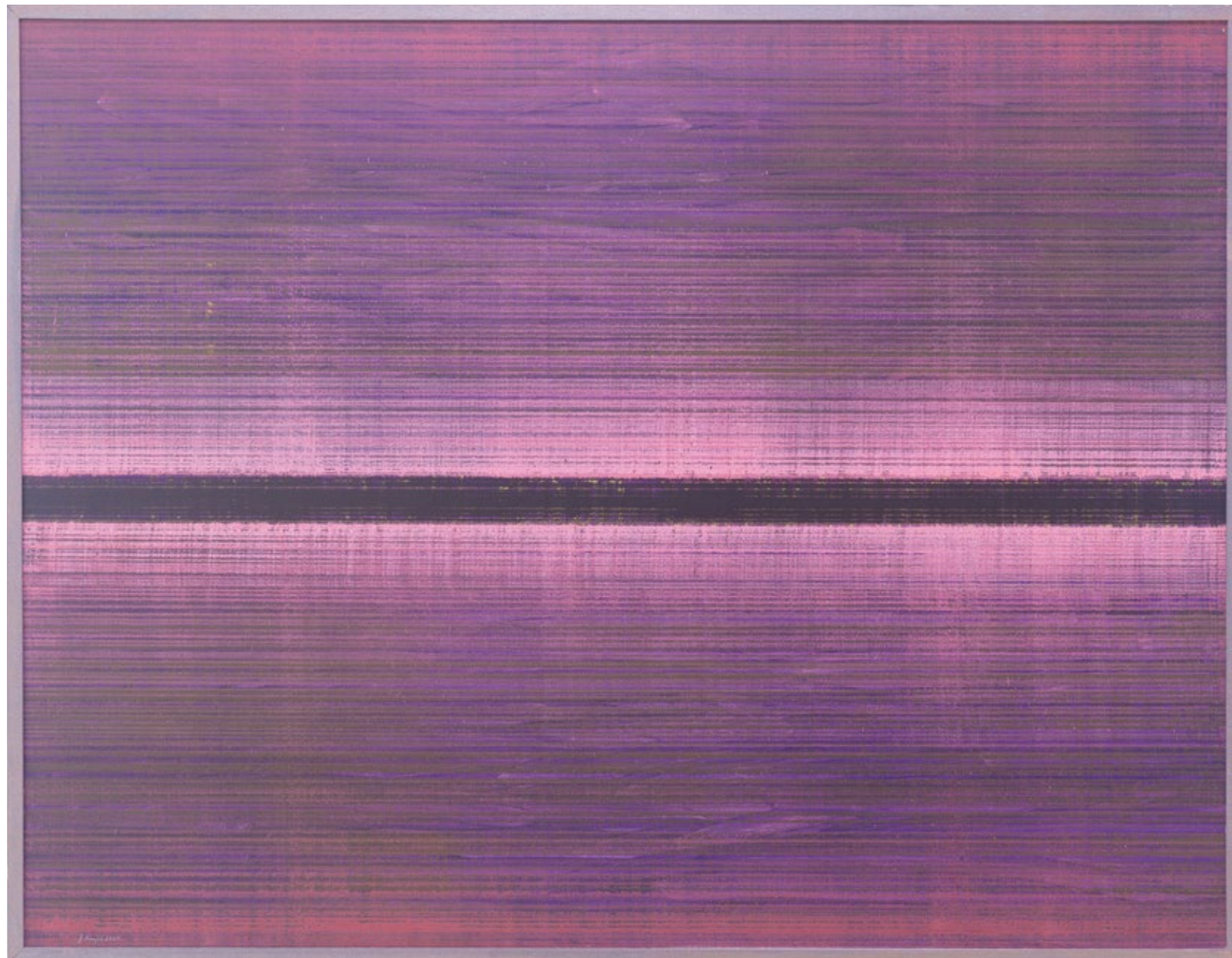
Raspad jednog kromosoma, 2013.
akrilik na platnu, 140 x 110 cm

VI. Tomislav Bekavac

Runjić Jadranko
Bez naziva, 2004.
akrilik na lesonitu, 120 x 155 cm

VI. Slobodan Ljubičić

Sesartić Dijana Iva

Avatar, 2012.

impregnirani gips, parafinski vosak

Naručitelj: Mario Anto Besak

Stošić Dalibor
Komarča, 2005.
čelik,
28 x 55 x 10 cm

Privatno vlasništvo

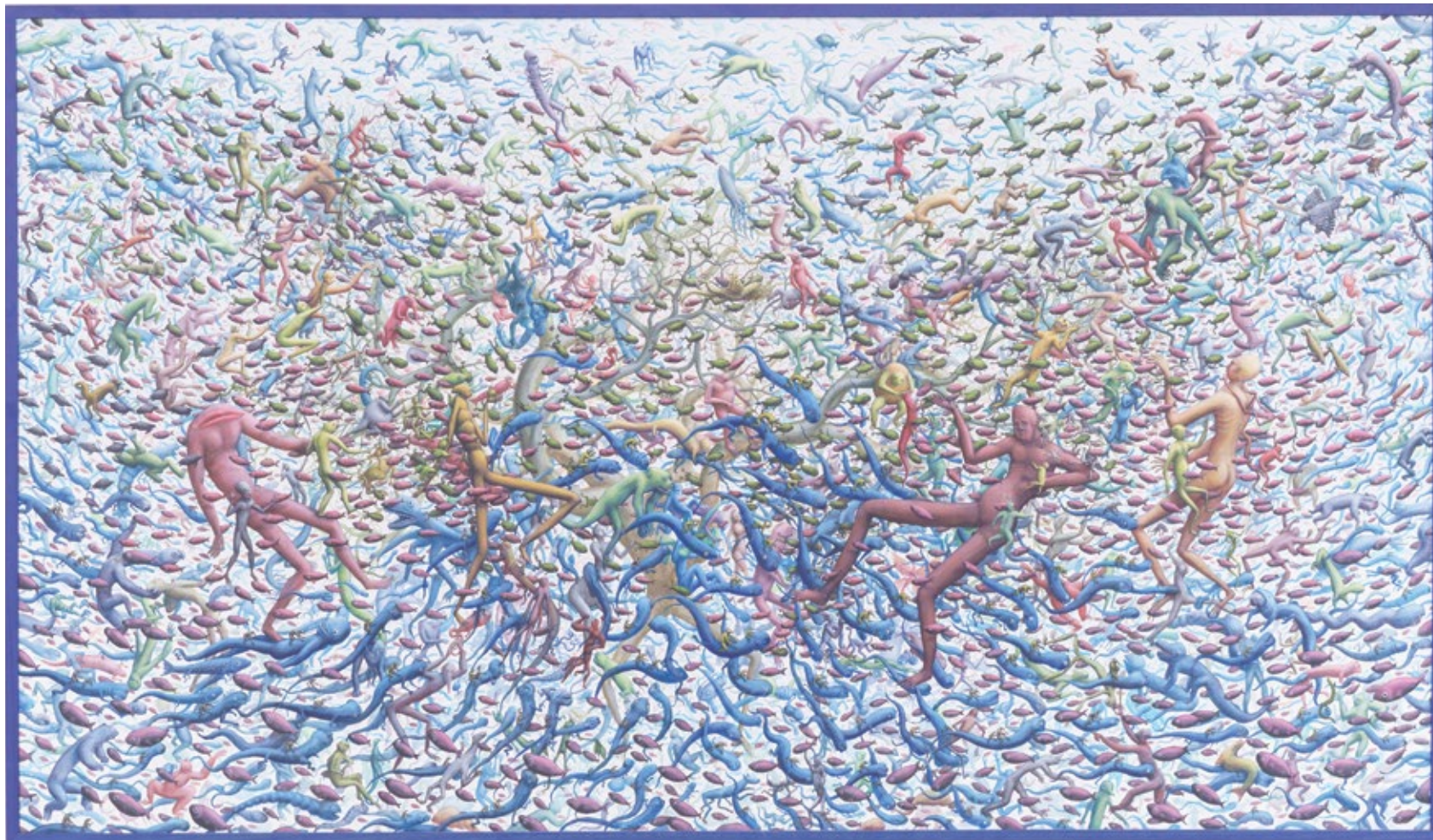

Šitum Boris
Osvojač, 2013.
 opeka (krovni sljemenici),
 beton, lišajevi;
 63 x 47 cm

vl. Josip Perišić

Tomasović Vice
Ex nihilo, 2015.
akrilik na medijapanu,
120 x 208 cm

vl. Zoran Pokrovac

Tomić Slobodan
Razgovor, 1988.
ulje na juti, 150 x 120 cm

vl. Vladimir Lukas

Trebotić Matko
M 80 / I, 2015.
 kombinirana tehnika / platno,
 180 x 200 cm

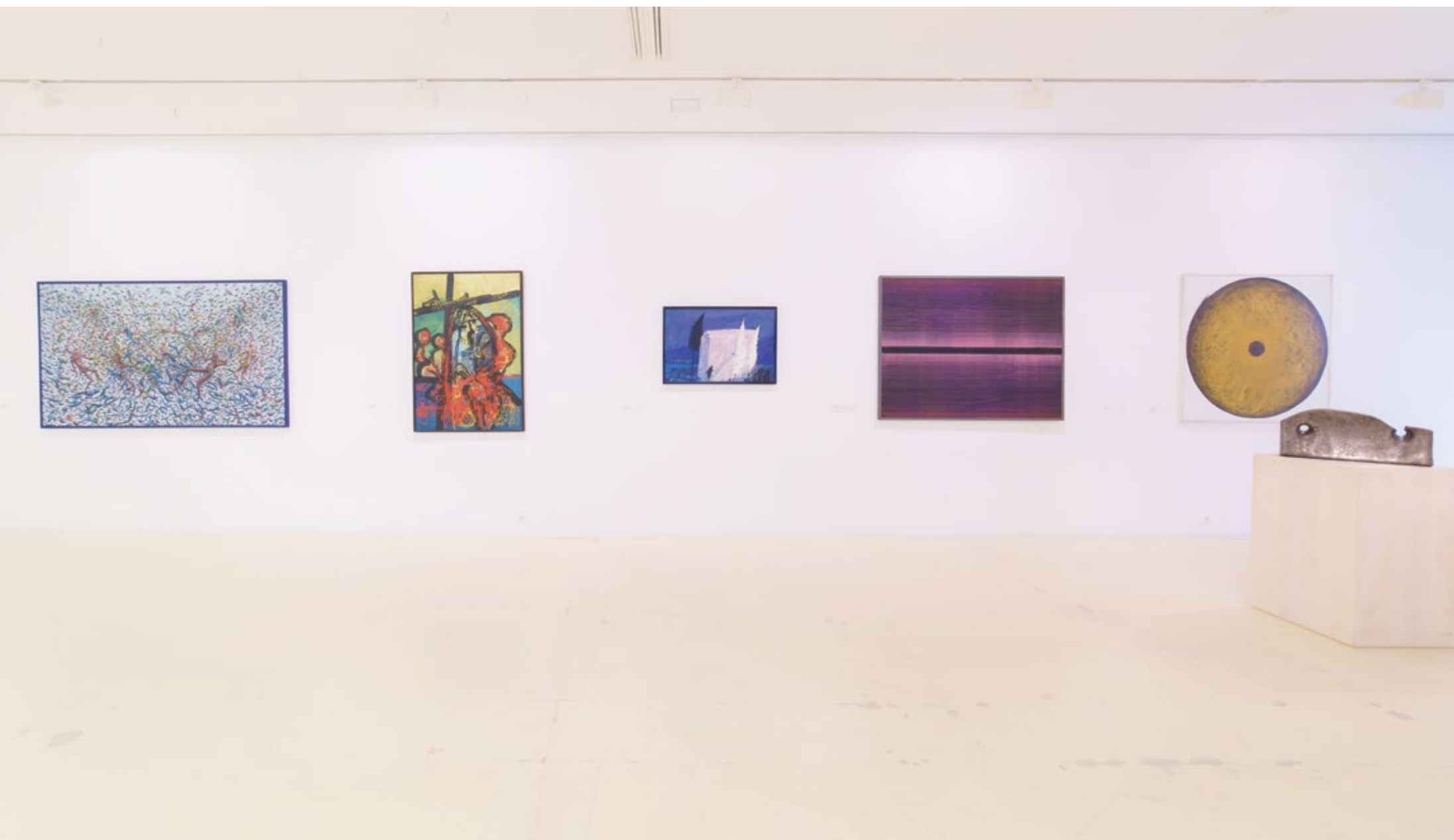
vl. Ksenija Jeličić

Žuvela Gorki
Plovimo tvojom sviješću, 1985.
bojano drvo,
47 x 41 cm

Privatno vlasništvo

SEMIING
EXHIBITION
@SALON
GALIC

PROD.A.TNA
IZLOZBA
@SALON
GALIC

Prodajna izloba članova HULUa bila je usko vezana uz temu izložbe u Galeriji umjetni-
na. Poziv za sudjelovanjem bio je odaslan svim članovima, a naglasak nije
bio na strogoj selekciji već eksperimentu koji je izložbenom tijelu pristu-
pio kao privremenoj umjetničkoj instalaciji. U izlogu Salona Galić bila je
postavljena karta gradskog centra Splita s punktovima kao oznakama ga-
lerija koje su nekada postojale u usporedbi s trenutnim stanjem. Ovaj
prostor služio je i kao informacijski centar za aktivnosti salona.

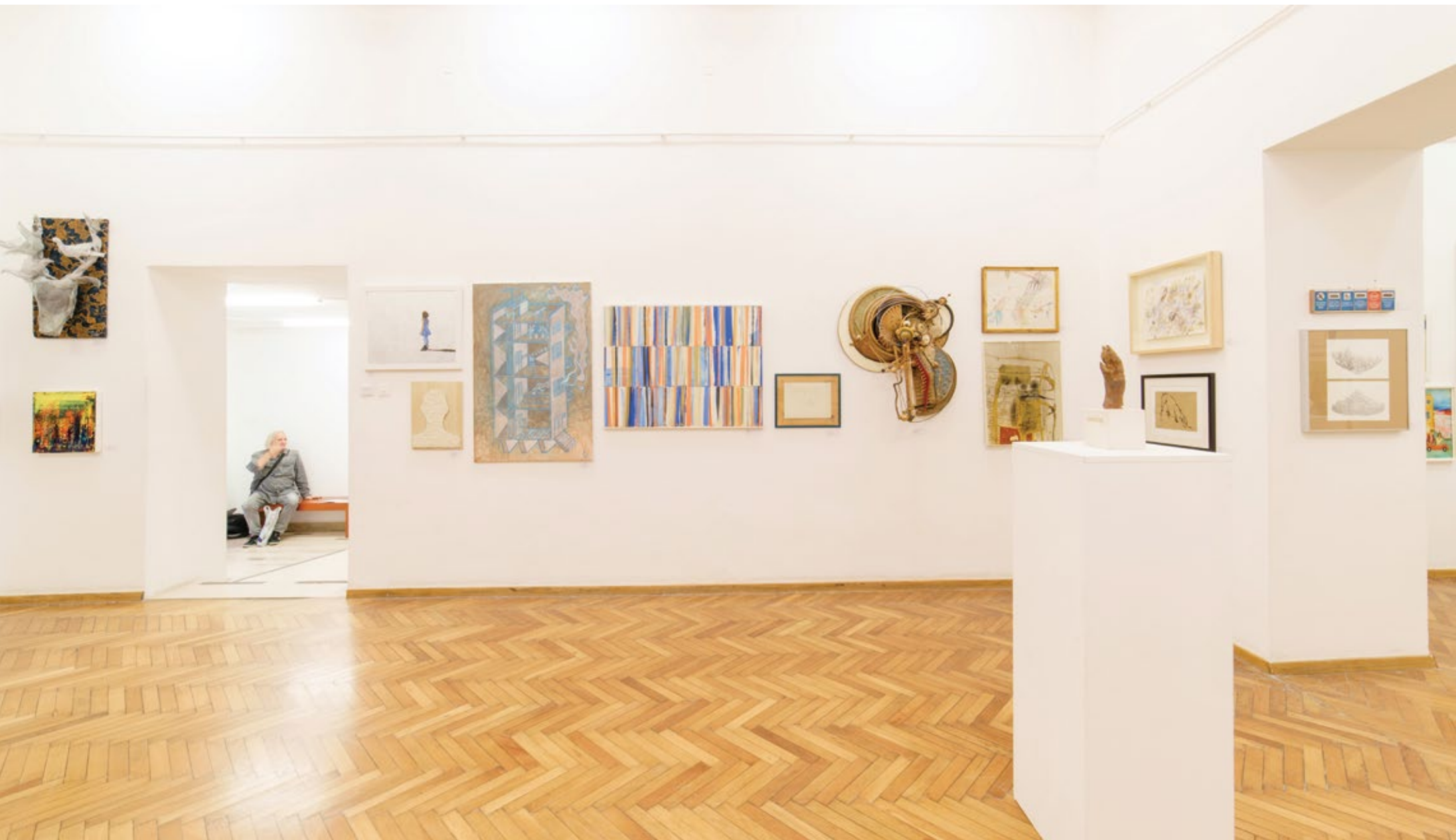
Selling exhibition of HULU members was closely related to theme of the exhibition in
the Museum of Fine Arts. The invitation to participate was sent to all mem-
bers, emphasizing not a strict selection but an experiment that defined the
event as a temporary art exhibition. The window of Salon Galić showed a
map of the city center of Split, mapping pointers to galleries that once ex-
isted, compared to the current situation. This space also served as an infor-
mation center for activities of the Salon.

Predstavljeni umjetnici / Presented artists:

Ivan Alajbeg, Duško Aničić, Ozren Bakotić, Jasna
Barišić, Milena Bašić, Gildo Bavčević, Jasmina Beneta
Ružić, Ivana Bilić Antičević, Duška Boban, Ana Bošković,
Ana Marija Botteri, Josip Botteri Dini, Alma Božanić
Čače, Milan Brkić, Daniela Cikatić Javorčić, Stjepan
Čizmić, Vladimir Davidenko, Zlatko Drpić, Branka
Dubovac, Luka Duplančić, Grgur Fistonić, Momčilo
Golub, Vice Glibota, Karin Grenc, Petar Grimani, Marko
Gugić, Mario Javorčić, Tonka Jelača-Marijančević,
Marinko Jelača, Goran Jeličić, Vedran Karadža Tabulov,
Petar Katavić, Ana Košecky, Žoran Krpetić, Ante Kuštre,
Hana Lukas Midžić, Helena Mardešić Sikora, Mirjana
Marović, Ivana Miolin Barić, Lucija Myšičkova, Zlatan
Morić, Tea Morić Šitum, Andrea Musa, Vanja Pagar,
Hrvoje Marko Peruzović, Nina Petrović, Ivana Puljić,
Sandra Radić Parać, Mila Radišić, Andrea Resner, Dijana
Iva Sesartić, Jelena Sokić, Stipan Stipančević, Mate
Šimundža, Boris Šitum, Ante Tadić, Vice Tomasović,
Matko Trebotić, Dubravka Vojnović, Božo Vrekalo,
Mladen Vulas, Gorki Žuvela.

TONCI ŠITIN

UMJETNOST PROMJENA THE ART OF CHANGE

Mnogo je toga rečeno o galerijama i izložbenim prostorima da bi se mogli zapitati što ima novog u pristupu običnih ljudi kulturnim formama u svakodnevnom životu s dominacijom ideologije masovne kulture. Galerijski model, kakav nam je poznat, napukao je a uočene dramske promjene utječu na naša iskustva i dosadašnja znanja. U malom gradiću Splitu početkom 20. stoljeća kultura se polako probija do imućnijih slojeva stanovništva i prvih izložbi umjetnika koji brane nacionalni identitet. Za većinski mali puk, koji obožava Emanuela Vidovića, umjetnost je tek tračak egzistencijalnog očaja. Važno je oblikovati sliku drugih o nama samima više nego li prostor gdje bismo se mi bolje upoznali i prepoznali. Vrijeme koje dolazi ispunjeno je velikim nadama, socijalnim i gospodarskim promjenama i ideološkim iscrpljivanjima, ali otvara se i polje bujanja umjetnosti i paradigmi koje nude razna kolektivna vjerovanja koliko i otpor modernizmu prošlosti.

Izložbeni prostori u drugoj polovici 20. stoljeća, uz sve moguće prepreke i nepostojeće pravne regulative, niču kao gljive poslije kiše i nude ne tako velikom broju umjetnika već i galeristima osjećaj da postaju dijelom globalne zajednice, da je komunikacija moguća i promjene nužne. U intimi svoje skučenosti mnogi nisu vjerovali da će brzi skok u nepoznato i juriš na život biti možda i uznemirujući scenarij za dežurne osporavatelje. Ono što su galerije, pa i pod imenom „trgovačko društvo” ili „obrt za razne djelatnosti”, prezentirale na svim uglovima našeg kamenog grada bio je svojevrsni san kojeg će regulativa nove politike s gospodarskim limitima prisiliti na ateriranje a brojne mlade umjetnike suočiti s opipljivim zaprekama. Od zamamnih šansi *art* svijeta ostao je samo susret s neznancem koji je prosuo korpu problema koji se šire kao naftna mrlja. Susret umjetnosti i politike prolazi kroz proces od jednostavnog do kompleksnog. Može li svekolika kreativnost umjetnosti pridonijeti promjenama pozitivnog predznaka, bili pomoglo ako bi studenti ispisali zidove grada porukama mira, humanosti, tolerancije? Sumnjam.

Ako umjetnost ne upućuje ljude na ono što treba raditi, može ih barem povezati osjećajima, tijelom i umom a to vodi angažiranju i konkretnoj akciji. Svaki put kada nas dodirne poezija, glazba, slika usred crnih sila stvarnosti mi se preselimo na neko novo mjesto da bismo zajedno mijenjali svijet, kreirali neke nove vrijednosti. Konačno, *art* efekti fundamentalni su osjećaj nas samih. Umjetnost, a s njom i galerije i izložbeni prostori, mjesto su komunikacije posredstvom zvuka, slike, priče, susreta koje je utilitarno utječu na društvo i promjene. Ostaje pitanje kako se muzeji, galerije i izložbeni prostori u uvjetima nestabilne prakse odnose prema zajednici, izložbama i javnosti i koliko ih ta pitanja uopće zanimaju?

Much has been said about galleries and exhibition spaces, so as to wonder what is new to the approach of ordinary people to cultural forms in everyday life with the dominance of the mass culture ideology. The gallery model as we know it is shattered and there are dramatic changes that affect our experience and the knowledge we have so far. In the small town of Split at the beginning of the 20th century, culture was slowly penetrating the richer layers of the population and the first exhibitions of artists who were defending national identity. For most of the little people, who worshipped Emanuel Vidović, art was just a trace of existential despair. It is important to shape the image of others about ourselves rather than the place where we would better meet and recognize each other. The time to come is filled with great hopes, social and economic changes and ideological exacerbations, but there is also a blooming field of art and paradigms that offer a variety of collective beliefs, as well as resistance to the modernism of the past.

Exhibition spaces in the second half of the 20th century, with all the possible obstacles and non-existent legal regulations, stand out as mushrooms after the rain and offer to such a large number of artists (as well as to gallery owners) the feeling of becoming a part of the global community, that communication is possible and changes are necessary. In the intimacy of their restriction, many did not believe that the fast leap into the unknown and the race for life would be an upsetting scenario for the „deniers“. That what the galleries, or “trading companies” or “craftsmanship for various activities”, presented at all corners of our stone city, was a kind of dream that the regulation of new politics with economic limits would force it to land and many young artists would face tangible obstacles. From the seductive chances of the art world, there is only one thing left – the encounter with a stranger who had emptied a basket of problems, spreading as an oil stain. The art–politics encounter is going through a process from simple to complex. Can the overall creativity of art contribute to positive changes, would it help if students painted the city walls with messages of peace, humanity, tolerance? I doubt.

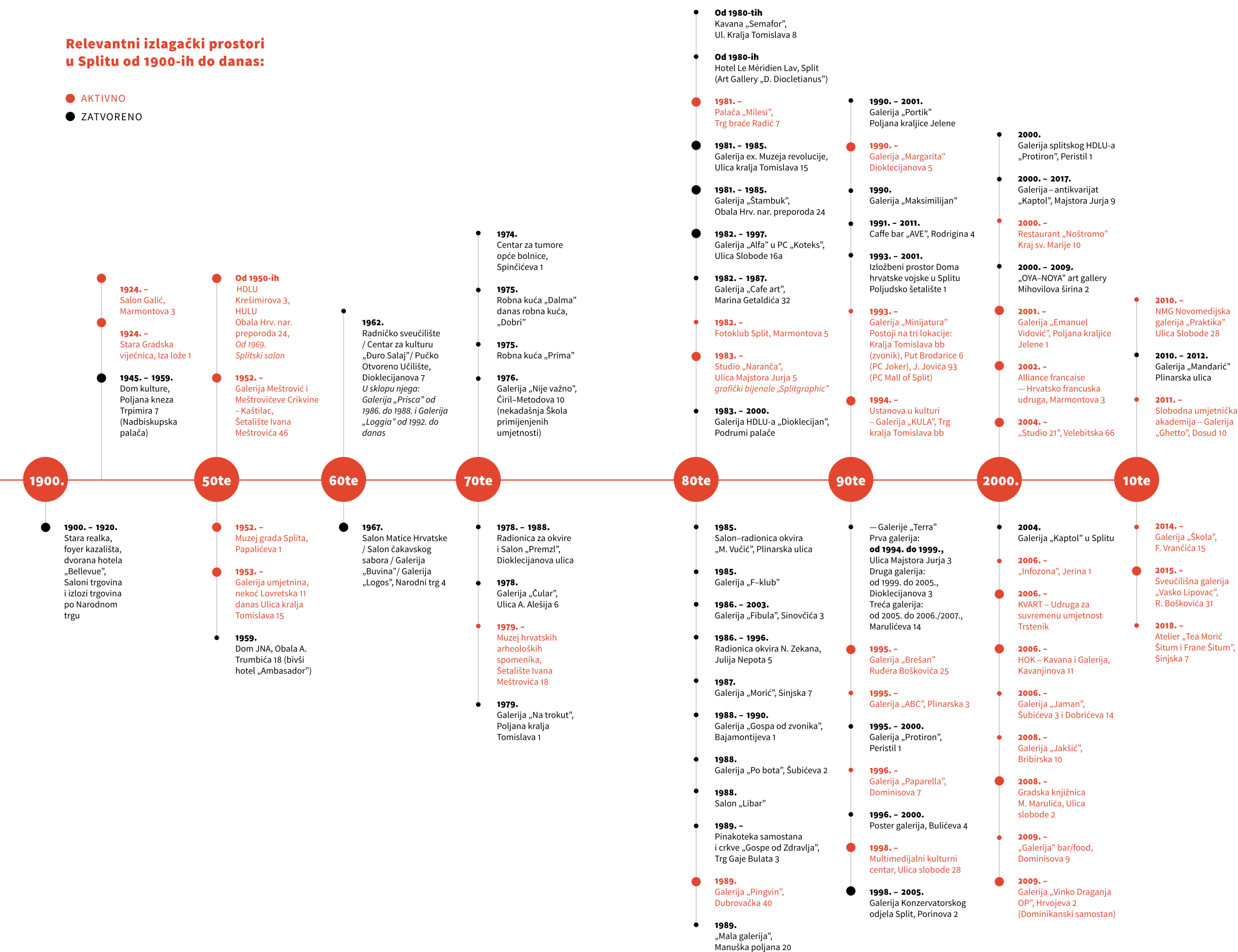
If art does not point people to what they need to do, it can at least connect them through feelings, body and mind, and this leads to engagement and concrete action. Each time we are touched by poetry, music, image in the midst of the black forces of reality, we move to a new place in order to change the world together, to create some new values. Finally, art effects are a fundamental feeling of the self. Art, and with it galleries and showrooms, are the place of communication through sound, images, stories, meetings that utilitarianly influence society and changes. The question remains, how museums, galleries and exhibition spaces

in unstable practices are relating to the community, exhibitions and the public, and how they are interest in them?

1900. 2018.

Relevantni izlagački prostori u Splitu od 1900-ih do danas:

- AKTIVNO
- ZATVORENO

1900.

1980.

— Od 1900. do 1918. izlaže se u dvorani hotela Bellevue, dvorani stare Velike Realke, foyeru kazališta, salonu trgovine šivačih strojeva *Singer* i u izlozima trgovina po Narodnom trgu, poput trgovine Nikole Ševeljevića na istočnoj strani Pjace (ispod ure).

— U rujnu 1908. otvoren je novi Hrvatski dom koji je dao poticaja kulturnom razvitku Splita. Najznačajnija manifestacija bila je organizacija *Prve dalmatinske umjetničke izložbe* u listopadu 1910. kada je pokrenuto i osnivanje umjetničkog društva „Medulić”. U Hrvatskom domu održavale su se povremeno i kasnije izložbe uglednih umjetnika. Tek u dvoranama Stare gradske vijećnice, nakon iseljenja općinske uprave po završetku Prvog svjetskog rata, od 1920. godine organiziraju se likovne izložbe.

— U svibnju 1924. svesrtani Ivan Galić otvorio je Umjetnički salon u Marmontovoj 3, koji će ugodinama koje slijede postati kulturno mjesto splitskog likovnog života u kojemu su se radovi brojnih umjetnika opremali, izlagali i prodavali. Na samo otvaranju bili su izloženi akvareli i tempere Emanuela Vidovića te grafike i nadasve popularne karikature Angjela Uvodića.

— Od 1924. do 1942. izlaže se, osim u prethodno spomenutim mjestima i u Jugoslavenskom domu, Narodnoj ženskoj zadruzi, Pučkoj školi na Prokurativama, kući Rismondo na Trumbićevoj obali, Državnoj gimnaziji, Putničkom uredu, Gusarevom domu, kavani Muljačić na obali, Sumpornom kupalištu, nekadašnjem samostanu sv. Marije i dr.

— 1931. otvorena Galerija umjetnina u Lovretskoj 11. Prvu izložbu priređuje 1953. godine. 1996. godine seli u zgradu bivšeg Muzeja revolucije u Ulici kralja Tomislava 15. Pored stalne postavse s djelima umjetnika od 14. stoljeća do danas, uz brojne zbirke Muzej kontinuirano predstavlja i brojne suvremene umjetnike iz Hrvatske i inozemstva.

— Nadbiskupska palača u neorenesansnom stilu, nacionalizirana po završetku rata, služila je kao važni kulturni punkt – Dom kulture, sjedište Društva inženjera i tehničara, Klub prosvjetnih radnika, Matice Hrvatska i dr. U razdoblju od 1945. do 1959. tamo se useljavaju FESB, a potom i Kemijsko-tehnološki fakultet, osnovan 1960. U donjem dijelu Palače održavaju se od 1951. do 1959. brojne izložbe,

primjerice poznate *Prvomajske izložbe* ULUH-a, dok su na katu smješteni prvi atelieri uglednih slikara i kipara. Poslijeratni likovni zamah nezamisliv je bez Biskupove palače, kako su je u narodu zvali.

— Nakon više lokacija Etnografski muzej se 1924. smješta u prostore Stare gradske vijećnice, Iza Lože 1 i tu djeluje do 2004. kada odlazi na novu lokaciju Iza Vestibula 4. U tom dugom razdoblju u dvoranama muzeja priređene su brojne likovne, povijesne i druge izložbe i skupovi. Važno je da je Stara gradska vijećnica i dalje u izložbenoj funkciji, a da je također i Etnografski muzej otvoren kvalitetnim izložbama.

— Galerija Meštrović i Meštrovićeve Crikvine–Kaštilac, osnovana je 1952 na Šetalištu Ivana Meštrovića 46. Pored stalnog postava kipova, slika i grafika, održavaju se i povremene izložbe drugih umjetnika (od 1975.), u novije vrijeme najviše u prostoru Ateijera za glinu u dvorištu, ali i dvoranama u samoj Galeriji i Kastilcu. Posebno je zapažen ciklus *Umjetnik* kod Meštrovića, koji od 2010. propituje kako djela raznih suvremenih umjetnika, mahom kipara, djeluju u fizičkom i duhovnom prostoru velikog meštra.

— Muzej grada Splita otvoren je za javnost 1952. u Papalićevoj 1. Pored stalnog postava iz 1992., Muzej je u dvije svoje dvorane ugostio brojne slikarske izložbe, ali i sam priredio nekoliko stručnih izložbi. U sklopu Muzeja djeluje i Galerija „Emanuel Vidović” s radovima najznačajnijeg splitskog slikara, ali se i u tom objektu priređuju povremeno izložbe drugih umjetnika. Muzeju je pripala i zadaća da se brine o podrumima Dioklecijanove palače u kojima se pored ostalih likovnih izložbi duži niz godina održava i smotra suvremene umjetnosti *Adria Art Annale*, organizator je Ante Jelenić.

— Vestibul, staro carsko predvorje, poslužilo je u nekoliko navrata i kao izložbeni prostor u kojemu je 1957. prvi izlagao splitski slikar Jurica Kezića. Odabrani prostor po zidovima Vestibula pokazao se kao zanimljiv likovni ekran.

— Od 1959. u nekadašnjem Domu JNA, a prije toga hotelu Ambasador, Obala Ante Trumbića 18, održavale su se brojne likovne izložbe u prizemnim prostorima.

— HDLU djeluje od 50tih. godina u Krešimirovoj ulici 3. u raskošnoj baroknoj palači „Cindro”. Palača je središte udruge likovnih umjetnika, koji djeluju na području Splitsko-dalmatinske županije. HDLU okuplja umjetnike svih medija likovnog izražavanja od slikarstva, grafike i kiparstva do multimedijalne umjetnosti. Tijekom više od 70 godina svog postojanja – nekad kao ULUH-ova podružnica za Dalmaciju, potom kao ogranak HDLU-a, a danas kao HULU Split, pridonosi stvaranju izložbenog likovnog života i promiče likovno stvaralaštvo organizirajući samostalne i skupne izložbe svojih članova. Velike godišnje manifestacije su *Splitski salon*, *Art ljeto*, *Biennale suvremene hrvatske grafike*, *Biennale malog formata* i dr. Splitski salon najveća je i najstarija splitska likovna manifestacija koju od 1969. godine organizira ULUH-ova podružnica za Dalmaciju, potom kao ogranak HDLU-a, a danas HULU Split. Splitski salon do sada se održavao u raznim prostorima od prvih dvorana u Krešimirovoj ulici 3 u palači Cindro, Salonu Galić, Foto klubu, Dioklecijanovim podrumima, do Galerije umjetnina i dr.

— U sklopu Radničkog sveučilišta u Dioklecijanovoj 7, od 1962. godine, postoje izložbeni prostori. Od tada kontinuirano primaju povremene izložbe. Godine 1968. Radničko sveučilište mijenja naziv u Centar za kulturu „Đuro Salaj”, a potom Pučko Otvoreno Učilište. Galerija „Prisca”, u sklopu Učilišta djeluje od 1986. – 1988., Galerija „Loggia” od 1992., a Tribina mladih od kraja 80-tih godina (sada kavana Kinoteka). Voditeljice su Helena Petrinović i Silvana Blašković.

— Od 1967. izlaže se kontinuirano u Salonu Matice Hrvatske / Salonu čakavskog sabora / Galeriji Buvinna/ Galeriji Logos na Narodnom trgu 4, voditelj je bio Tomislav Lalin.

— Od 1975. za izlaganje umjetnika i amatera koriste se prostori (često i veliki zidovi) robne kuće Dalma i Prima.

— Od 1976. izlaže se i u galeriji „Nije važno”, galeriji Škole primijenjenih umjetnosti u Ćiril–Metodovoj 10., voditelj Gorki Žuvela.

— Od 1978. 10-tak godina djeluje radionica za okvire i Salon „Premzl” u Dioklecijanovoj ulici gdje se moglo pronaći i neka vrhunska djela naših umjetnika.

— Galerija „Čular” osnovana je 1978. u ul. A. Alešija 6. Vlasnik je kipar Zlatko Čular organizirao je više zanimljivih izložbi.

— *Alliance française* u Splitu djeluje još od 1922. do 1941. da bi se kasnije osnovalo Društvo francuskog prijateljstva koje 1992. postaje Hrvatsko-francuska udruga s adresom Marmontova 3. U polivalentnoj dvorani često se održavaju zanimljive izložbe pretežno domaćih autora.

— Muzej Hrvatskih Arheoloških Spomenika (MHAS), jedan od najstarijih naših muzeja uselio je u novu zgradu na Šetalištu Ivana Meštrovića 18., godine 1976. Nakon dvije godine Muzej ima stalni postav, a u vremenu koje slijedi pored stručnih izložbi povremeno se održavaju i izložbe naših afirmiranih umjetnika.

— Od 1979. u nekim salonima pokušstva, poput onog Marka Šavrića u Zoranićevoj ulici, prigodno se izlažu slike i cijele male izložbe raznih umjetnika

— Kvartovi i nekad Mjesne zajednice prigodno su organizirale izložbe raznih umjetnika. Uvid u njihov, često požrtvovan rad, upućuje na neke likovne izložbe koje su nadilazile i gradske okvire. Kao poseban primjer treba izdvojiti KVART – Udrugu za suvremenu umjetnost koja od 2006. djeluje u prostoru gradskog korata Trsteniki i uspijeva, brojem likovnim i drugim umjetničkim akcijama, (voditelj Boris Šitum) pobuditi pozornost brojnih umjetnika i posjetilaca širom grada.

— Hotel *Le Méridien Lav*, Split – Grljevačka 2a, Podstrana, od osamdesetih godina 20. st. organizira niz izložbi koje su postavljene u salonima i predvorju hotela. Posebnu pozornost plijeni *Art Gallery „Domus Diocletianus”* koja sredinom 2000. godine organizira nekoliko značajnih izložbi domaćih i stranih umjetnika. Vlasnik Riccardo Mazzucchelli, voditelj Tonči Šitin.

— Od 1974. izlažu se povremene izložbe i u Centru za tumore opće bolnice u Spinčićevoj 1.

— Od 1980-tih u Kavani „Semafor” u Ul. Kralja Tomislava 8, održavaju se povremene i uglavnom prodajne izložbe. Vlasnik je Željko Radman.

1982.

2000.

— Od 1982. – 1997. u Galeriji „Alfa” u Prodajnom centru „Koteks”, na adresi Ulica Slobode 16a, održavaju se zanimljive izložbe i prodaju razni umjetnički predmeti (nakit i dr.). Voditeljice galerije bile su Ljiljana Smoldaka i Ana Kečkemet.

— Od 1981. – 1985. održano je više značajnih izložbi domaćih i stranih uglednih umjetnika u Galeriji ex. Muzeja revolucije u Ulici kralja Tomislava 15. Voditelj je bio Tonči Štin.

— Od 1982. do 1987., u podrumskim prostorima „Cafe arta” u Ulici Marina Getaldića 32 (nekad Ružice Markotić) održano je više izložbi domaćih autora. Vlasnik je Ivo Buljubašić, a voditelj Jadranko Runjić.

— Izložbena dvorana Fotokluba Split, u Marmontovoj 5, se u dugom razdoblju od 1982. do danas u više navrata koristila i za likovne izložbe.

— Studio „Naranča” nalazi se u Ulici Majstora Jurja 5. Osnovana je 1983. godine kao dizajn studio posvećen mahom grafici, ali i organiziranju drugih izložbi. Vlasnik je Pavo Majić koji pokreće i međunarodni grafički bijenale *Splitgraphic*.

— Galerija HDLU-a „Dioklecijan” djeluje u podrumima palače od 1983. – 2000. i podijeljena je raznim zakupcima, poslije tu prodajnu galeriju preuzima gradska uprava i sklapa pojedinačne ugovore o zakupu.

— Galerija splitskog HDLU-a, „Protiron”, zauzela je posebno mjesto u prostoru crkvice na Peristilu podno raskošnog Protirona. Voditelj likovnih aktivnosti je od 1995. – 2000. bio je poduzetni Zlatko Marić. Njegov restoran *Noštro* od 2000. mala je i bogata slikarska oaza.

— Uzduž Plinarske ulice bilo je više je manjih prodajnih galerija i radionica za uokvirivanje slika koje od sredine osamdesetih godina ponekad pripremala i izložbe slika (npr. salon-antikvarijat „Milan Vučić” ili Galerija „Mandarić”. Galerija „ABC” se danas nalazi u Plinarskoj 3, ranije u Plinarskoj 31. i Plinarskoj 71. Kao isključivo prodajna galerija djeluje od 1995. godine. Voditelj je Vlatko Vrhar)

— Galerija „Štambuk” djeluje od 1981. – 1985. na

adresi Obala Hrvatskog narodnog preporoda 24. Vlasnik i organizator je bio poznati baletni umjetnik Miljenko Štambuk. On je uspio u tom neobičnom prostoru ostvariti posebnu atmosferu i dovesti umjetnike koje drugi nisu (npr. Olja Ivanjicki). Danas se tu nalaze uredi Udruge HULU Split.

— Galerija „Fibula” djeluje od 1986. – 2003. godine u Ulici Sinovčića 3. Vlasnica i voditeljica galerije je Jadranka (Vidurinović) Radić. Galerija organizira niz zapaženih izložbi naših autora.

— Radionica okvira Nikole Zekana u Ul. Julija Nepota 5, od 1986. gotovo 10 godina organizira i komorne izložbe odabranih autora, a ostaju upamćena jedinstvena Božićna okupljanja brojnih umjetnika uz fritule i prigodne govore Tonča Ština.

— Od 1981. održavaju se izložbe u palači „Milesi” na adresi Trg braće Radić 7. Palača je u vlasništvu HAZU-a. Dvorane na oba kata pokazale su se pogodnima za retrospektivne ili reprezentativne izložbe velikih umjetnika iz Hrvatske i inozemstva. Organizator tih izložbi najčešće je Galerija „Kula” i voditelj Duje Mrduljaš.

— Od 1987. – 2017. u Sinjskoj 7, djeluje Galerija „Morić”. Vlasnik je Nikša Morić. Galerija od samih početaka djeluje kao izlagačka i prodajna, a ujedno i kao radionica za uokvirivanje slika. U dugom radu, Morić je svojim predanim radom i pomno izabranim izložbama stekao veliki ugled kod stručnjaka i publike.

— Galerija „Gospa od zvonika” postoji i djeluje vrlo kratko, od 1988. u ulici Bajamontijeva 1. Organizirala su nekoliko uspješnih izložbi.

— Galerija „Pingvin” iz Dubrovačke 40, u razdoblju od 1989. organizirala više uspješnih izložbi i bila nagrađena dobrim kritikama.

— Samostan i crkva „Gospa od Zdravlja” na Trgu Gaje Bulata 3., u svojoj je *Pinakoteci* od 1989. organizirala čitav niz uspješnih izložbi, prezentacija i drugih javnih događanja. Voditelj je požrtvovni fra Branko Periša.

— Galerija „Po bota” od 1988. u Šubićevoj 2, imala je više komornih izložbi i druženja s umjetnicima. Uspješni start započeli su Toma i Angela Bebić.

— Galerija „Portik” na Poljani kraljice Jelene (iza katedrale) postoji od 1990. do 2001. Vlasnik je Miro Dujam čije su se uspješne galerije nalazile još u Nepotovoj, Buličevoj i Plinarskoj ulici. Galerije djeluju od 1990. – 2009. godine.

— Galerija „Margarita” postoji od 1990. u Dioklecijanovoj 5, pored stalnog postava, priređuje izložbe preko 10 godina u prostorima Muzeja grada, Palači „Milesi” i dr. Vlasnica je poduzetna Biserka Klarić.

— Izložbeni prostor Doma hrvatske vojske u Splitu, Poljudsko šetaliste 1, razvija intenzivnu i kvalitetnu izložbenu djelatnost od 1993. – 2001. g. Voditeljica je Maja Kolak Sirišević.

— Galerija „Minijatura” postoji na 3 lokacije: Kralja Tomislava bb (zvonik), PC Joker (Put Brodarice 6) i PC Mall of Split (Josipa Jovića 93). Djeluje od 1993. godine i bavi se prodajom okvira, slika i slikarskog pribora.

— Ustanova u kulturi – Galerija „KULA” osnovana je 1994. Trg kralja Tomislava bb. Riječ je o takvom izlagačkom i izdavačkom poduhvatu kojemu se ne može lako konkurirati. U svega 14 godina rada Kula je priredila 130 izložbi, izdala 130 publikacija i organizirala niz drugih događanja. Ono najbolje što Hrvatska ima moglo se vidjeti u Kuli. Voditelj Duje Mrduljaš.

— Galerija „Brešan”, formalno registrirana na kućnoj adresi Ruđera Boškovića 25 dugi je niz godina i bez svog izložbenog prostora imala i ima značajni utjecaj na likovni život Splita i županije. Od 1995. obitelj Brešan uspijevala je preko brojnih izložbi i većih manifestacija Splitu i Dalmaciji predstaviti ponajbolje hrvatske umjetnike svih generacija, reprezentativne ulomke naše i srednjoeuropske pluralističke scene. Brešan se nije umorio i još uvijek imponiraju njegove prezentacije likovnih vrednota iza kojih stoji ozbiljan istraživački rad i potpora obitelji.

— 3 uspješne galerije „Terra” – prva od 1994. – 1999. u ul. Majstora Jurja 3; druga od 1999. – 2005. u Dioklecijanovoj; treća od 2005. – 2006./2007. u Marulićevoj 14. Vlasnica galerija je uporna Mojca Vuković.

— Galerija „Paparella” u Dominisovoj 7. Otvorena je 1996. godine. Otvorio ju je M. Paparella. Današnja

vlasnica je Marta Mrduljaš.

— Multimedijalni kulturni centar nalazi se u Ulici slobode 28. Utemeljen je 1998. godine, s ciljem da organizira i pomaže nezavisne i kulturne projekte, interdisciplinarni i znanstveni pristup računa s kreativnim pojedincima i pomaže rad kulturnih institucija, napose izložbene programe. Upravo u tom segmentu podrške izložbama djelatnost centra je značajna i pomaže nam da se osposobimo i bolje razumijemo umjetnička zbivanja i stalna previranja u tom polju umjetnosti.

— Od 1998. – 2005. Galerija Konzervatorskog odjela u Porinovo 2 organizirala je brojne izložbe uglednih hrvatskih i drugih umjetnika i nerijetko svojim izborom i ažurnošću zadivila likovnu publiku i poznavaoce tokova suvremene umjetnosti.

— „OYA – NOYA” art gallery, djeluje na Mihovillovoj širini 2, od 2000. do 2009. godine. Bila je u vlasništvu Tatjane Bebić koja je ugostila razne likovne umjetnike i dizajnere.

— Atelje – Galerija „Botteri” nalazi se u Kliškoj 15. Vlasnici su Josip Botteri Dini i Ana Marija Botteri Peruzović. Galerija prikuplja, obrađuje, preporuča i prodaje djela spomenutih umjetnika koji su vrijedni aktivisti u likovnom životu grada i šire.

— Poster galerija u Buličevoj 4, vlasništvo Željka Brizića privlačila je pozornost mlade publike u razdoblju od 1996. do 2000.

— Restaurant „Trattoria Bajamonti” u Bajamontijevoj 3, vlasnice Sanje Župe davao je primjer drugim restoranima da tijekom godine, a posebno za blag dane ugoste nekog umjetnika s izložbom i tako stvore ugodnu atmosferu i čaroliju koja je rijetka.

— Galerija „Emanuel Vidović” nalazi se na Poljani kraljice Jelene 1, od 2001. godine kada je prostor dodijeljen Muzeju grada Splita. Galerija djeluje u sklopu Muzeja grada, a pored radova na zaštiti, prezentaciji i istraživanju djela i lika velikog umjetnika, redovito se u dvoranama u prizemlju održavaju i druge manje izložbe mahom umjetnika iz našeg grada. Kustos Nela Žižić.

— Preuređeni „Studio 21” nalazi se u Velebitskoj 66.

2000.

2018.

136

i djeluje pod vodstvom Udruga za kulturu „Beat“, koja od 2004. godine želi poticati nove ideje i prezentirati različite oblike stvaralaštva za sve uzraste. U „Studiju 21“ dominira likovna aktivnost članova i brojne izložbe kojima se predstavljaju mahom mladi i neafirmirani umjetnici iz Splita i županije.

— Galerija – antikvarnica „Kaptol“ u Splitu djeluje vrlo kratko od 2000. – 2017. godine u ul. Majstora Jurja 9. Vlasnica i voditeljica je Armiona Čorvilo. Galerija je kvalitetnim izložbama i prodajnim eksponatima (nakit, stari predmeti i dr.) stekla veliki ugled i povjerenje posjetilaca.

— Od 2006. do danas djeluje HOK – Kavana i Galerija u Kavanjinovoj 11. Vlasnik galerije je Đani Gunjača. Galerija gotovo svaki mjesec priprema izložbe različitog likovnog izričaja i okuplja publiku.

— „Infozona“ osnovana je 2006. godine. Nalazi se u Jerinjoj 1. Bavi se i obuhvaća niz različitih djelatnosti, koje su usmjerene u poticanje mladih, a među njima je i redovito umjetničko izlaganje, kako amatera tako i mladih akademskih umjetnika.

— Galerija „Jaman“ djeluje na 2 lokacije: Šubićeve 3 i Dobrićeve 14. Prva postoji od 2006. godine, a druga od 2016. Vlasnik je Danijel Jaman koji preferira živi *kolor pop art* svijeta.

— Galerija „Jakšić“ prodajna je i izložbena galerija mahom skulptura i predmeta u kamenu utemeljena 2008. godine u Bribirskoj 10. Vlasnik je obitelj Jakšić.

— Izlagačka se djelatnost s uspjehom odvija i u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, Ulica slobode 2. Izložbeni je prostor smješten u prizemnim hodnicima knjižnice a šansu za pokaz svojih radova dobili su i brojni autodidakti iz našeg grada nakon 2008. godine, ohrabreni tadašnjom voditeljicom Ingrid Poljanić.

— Caffèbar „AVE“, Rodrigina 4, od 1991. – 2011. organizira povremeno manje izložbe, jedno vrijeme uz komentare Slavena Relje. Vlasnici su. Nikola i Matija Matijašević. Slična je i aktivnost „Galerije“ bar & food, Dominisova 9, u kojoj D. Kekez i G. Matijašević od 2009. godine ugošćuju razne umjetnike istančane senzibiliteta.

— Galerija „Vinko Draganja op“, Dominikanski samostan, Hrvojeva 2. Od 2009. izabranim izložbama, koncertima, poetskim i drugim sadržajima, osvaja srca sve brojnijih posjetitelja uz zalaganje predanog o. Ivana Ike Mateljana.

— NMG (Novomedijska galerija) „Praktika“ galerija je koju je 2010. godine pokrenula organizacija *Mavena*. Danas je vode udruge *Mavena* i *Noćna lepitirica*. Galerija ima stalni izložbeni program, kojim prezentiraju mlade suvremene umjetnike i različite medije umjetničkog izražavanja. Galerija se nalazi na adresi Kluba „Kocka“, Ulici Slobode 28.

— Galerija Centra „Zlatno doba“, Branimirova obala 1, djeluje u okviru volonterske organizacije MI koja promiče ideje civilnog društva. Galerija je već imala više izložbi i otvara svoja vrata osobama starije dobi da se iskažu i realiziraju ciljeve koje ranije nisu uspjeli.

— Slobodna umjetnička akademija – Galerija „Ghetto“ nalazi se na adresi Dosud 10. Osnovana je 2011. godine. Vlasnica je Sonja Barač.

— Galerija „Škola“ sa radom počinje 2014. godine na drugom katu Škole likovne umjetnosti. Novi prostor Galerije nalazi se u blizini, na adresi F. Vrančića 15. Voditelji Galerije su Neli Ružić i Hrvoje Zuanić.

— Sveučilišna galerija „Vasko Lipovac“ nalazi se u ul. Ruđera Boškovića 31. Oformljena je 2015. godine. Pored stalnog postava sastavljenog od kulturnih *Biciklista* i intimističkih crteža i serija drugih motiva, o čemu briga udruga VAL, galerija je otvorena drugim slikarima i poetici koja svjedoči o permanentnoj mobilnosti suvremene umjetnosti.

— Atelier „Morska“ vlasnice Lili Gluić u Ban Mladenovoj 21 i novi atelier „Tea Morić Šitum i Frane Šitum“ u Sinjskoj 7, otvoren 2018. imaju zajedničku karakteristiku da se tamo mogu pogledati radovi upravo tih umjetnika, s njima porazgovarati i imati dovoljno prostora da se djelo doživi kao ono koje posjeduje svoju samostalnu, od svog tvorca odvojenu povijest.

Spomenimo tek izložbene prostore o kojima nemamo dovoljno podataka uz molbu da nam o tomu nešto više kažu oni koji znaju:

- galerija „Na trokut“ djeluje od 1979. na Poljani kralja Tomislava
- Galerija „F – kluba“ od 1985.
- Salon „Libar“ postoji od 1988.
- „Mala galerija“ djeluje kao izlagački prostor od 1989. na Manuškoj poljani 20.
- Galerija „Maksimilijan“ djeluje od 1990.
- galerija Arfia i dr.

** Sasvim je izvjesno da ovime nije iscrpljen spisak izloženih prostora tim prije što vlasnici ostaju skriveni ili se ne odazivaju pozivima na suradnju. Još je teža situacija za ranija razdoblja kada su vlasnici umirali ili ostavili svoje prostore nepoznatim pojedincima.*

Autor:
dr. sc. Tonči Šitin

asistentica:
Ana Čukušić

137

TSOJNTJRMN Z OTSGJMN

A STJJE
FOR
ART

KESIĆ BOŽO

Višeslojna problematika skulpture u splitskom javnom prostoru na svoj način odražava stanje u tom polju u Hrvatskoj. Splitska javna skulptura oduvijek je patila od kontroverzija i bila subjektom javnih neslaganja, nalazeći se u nekoliko navrata na rezultanti jednako destruktivnih odnosa kakvog nasilja ili sveopće letargije. Sjetimo se samo splitskog groblja Sustipan, male galerije kipova na otvorenom, i stanovništvu omiljene Monumentalne fontane, popularne Bajamontuše kao tipičnih primjera kulturocida, pa sve do nekih recentnijih primjera devastacije i nestajanja javnih skulptura poput nagrđivanja i „brisanja” spomenika NOB-u; zatim prepuštanja Drinkovićeve „kocke” na Matejušci ili spontano „iz-raslog” Lipovčeva stabla nemaru i uklanjanju, a o ostrašćenim polemikama o javnim skulpturama da i ne govorimo. Tu su i vječni i „nevidljivi” *Studijev Histrion* i raspačana ostavština kiparske radionice održane u sklopu *Art ljeta '87*.

Ovdje smo spomenuli tek neke od prošlih primjera maćehinskog odnosa građana i vlasti u Splitu prema prostornim obilježjima vlastitog grada. Ono što izaziva još veću brigu jer se događa danas jest suvremena produkcija javne skulpture i ono što se posljednjih godina čini kao medijska ustajalost, ali još više progresivno urušavanje standarda prilikom odabira i postavljanja skulpture u javni gradski prostor. To je prepoznato i u širem obzoru od splitskog i o tome se intenzivno počelo razgovarati unatrag nekoliko godina, najprije na znanstvenom simpoziju *Problem spomenika: spomenik danas*, održanom u Muzeju Antuna Augustinčića u Klanjcu 2013., a u svibnju ove godine Udruga hrvatskih arhitekata organizirala je dva okrugla stola na istu temu, s ciljem proširivanja i pokušaja primjenjivanja zaključaka donesenih na prethodno održanom skupu. Zaključak klanječkog simpozija je glasio da treba: „...nadići okvire tradicionalnog promišljanja spomenika kao (umjetničkog) objekta u formi skulpture, reljefa ili arhitektonskog sklopa čija je temeljna uloga medijacija fiksiranih vrijednosnih sustava o povijesnim ličnostima, idejama i događajima. Ideja spomenika trebala bi biti interpretirana metodama i medijima suvremene umjetničke produkcije, što bi trebalo omogućiti i poticati raspisom natječaja”.¹ Napomena je da se zaključak ponajprije odnosio na javne spomenike kao vrstu izraza u prostoru koja je iz niza razloga dovedena u žarište ne samo navedenog razgovora, već se vezano uz nju gotovo svakodnevno vežu brojne polemike i javne rasprave, prvenstveno stoga što javni spomenik rijetko ili uopće nema priliku biti neutralan.²

Moglo bi se reći kako su problemi vezani uz pojavni aspekt javne skulpture prije svega odraz neosvijesćenosti o njenim mogućnostima, a često uključuju i pitanje odnosa skulpture s okružujućim prostorom. Osobni stav kako se

1 | Problem spomenika. Spomenik danas. Anali Galerije Antuna Augustinčića, Klanjec, 2013., 534.

2 | Prančević, Dalibor; Kesić, Božo. Split, spomenik, drugo (uz suvremene umjetničke intervencije na javnim spomenicima u Splitu). Anali Galerije Antuna Augustinčića, Klanjec, 2013., 143.

radi o simptomima uvelike uzrokovanim nedostatkom temeljne vizualne edukacije kojoj se i dalje ne pruža dostatna važnost u okviru osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Ovaj stav nije pojedinačan; u sklopu popratnog programa ovogodišnjeg Salona o tome je između ostalog govorio i Kažimir Hraste kao kipar, pedagog i čovjek koji godinama aktivno sudjeluje i prati hrvatsku skulpturalnu produkciju. Zabrinjava i to što promatrajući diskurs javne skulpture svjedočimo ne samo neukosti „odozdo” (Ive Šimat Banov) već i „odozgo” s obzirom da na mnogim „kiparskim” natjecajima provedenima od strane lokalnih vlasti pobjedu odnose osrednja ili ispodprosječna rješenja, a ponekad se samovolja vlasti vrši bez obzira na glas struke (slučaj spomenika Anti Starčeviću u Osijeku). U nekoliko navrata bili smo svjedoci populističkoj politici gdje su spomenici bili svedeni na sredstvo dodvoravanja dijelu biračkog tijela ili načinjeni iz taštih pobuda. Lista problema je podulja, a ono što zaokružuje te probleme i onemogućuje njihovo dugotrajno rješavanje labilan je odnosno nepostojeći normativni okvir koji bi se ticao proizvodnje skulpture u javnom prostoru, odnosno općih uvjeta natječaja u tom polju u okviru Hrvatske.

Radi se o kompleksu činjenica u sferi produkcije javne plastike koje izravno utječu na status i egzistenciju umjetnika/kipara s interesom za to područje stvaranja. Jedno od nadahnuća izložbe u sklopu 40. Splitskog salona *Mjesto za umjetnost* proizlazi upravo iz promatranja tog stanja i nastojanja da se javnost dodatno osvijesti o spomenutim problemima i kroz sistem pseudo-natječaja provede jedan izbor koji bi bio poziv na iznalaženje smjernica za formiranje budućih natječaja za javnu skulpturu u Splitu, barem dok se/ako se uspije doći do zakonske uredbe u ovom polju na razini Hrvatske. Izložba *Mjesto za umjetnost* samim time je vrsta rada u progresu i ne pretendira biti niti jest idealna, ali može označavati put prema nečemu boljem.

Cilj izložbe bio je „potaknuti razmišljanje o tome kakve su uopće mogućnosti i načini izlaganja skulpture u javnom prostoru, kritički razmotriti probleme pojavnosti skulpture u odnosu na prostor i potaknuti kreativno promišljanje javne skulpture u urbanom kontekstu”. Ovaj segment Splitskog salona inspiriran je, među ostalim, manifestacijom *Skulptur Projekte Münster*, koja se od 1977. svakih deset godina prožima s urbanim tkivom grada Münstera, donoseći nova rješenja i izazove u diskurs javne plastike, kao i gotovo mitskom kiparskom radionicom održanom pri splitskom *Artu ljetu '87*. S tim na umu, indikativno je bilo vidjeti kakvim plodovima može uroditi jedan srodan, ali s obzirom na trenutne mogućnosti i klimu vremena ipak osjetno drugačiji poduhvat kod nas. Zaista, *Mjesto za umjetnost* okupilo je dobar fond zanimljivih

umjetničkih ideja i rješenja koja teško da su mogla nastati putem dosadašnjih natječaja. Izložba je izgrađena na tri temelja: 1) „Lopta” je dana umjetnicima, lišenima značajnih troškova produkcije zbog naglaska na prijavljenu ideju; 2) na stavu da se o umjetnosti ili bilo kojem djelovanju u sferi javnog prostora/dobra ne može donositi odluka isključivo kroz postupak javne nabave kao što se to znalo raditi; 3) na animaciji javnosti o ovoj temi kroz popratni program i medijsku vidljivost. Po završetku ovogodišnjeg Salona namjera je pokušati materijalizirati neka od rješenja u prostoru i dobiti odgovor na pitanje: može li se trenutno naći mjesto za umjetnost u ovom gradu?

Mjesto za umjetnost problematizira pojavnost javne skulpture u Splitu i Hrvatskoj, no zapravo se dodiruje mnogo šireg obzora koji uključuje uvjete njenog nastanka i postojanja (i preživljavanja) u okviru zajednice. Nada je da će ona postati jedna od kotačića koji će što prije pokrenuti formiranje novog zakonodavnog okvira o spomenicima i skulpturi u javnom prostoru općenito i u budućnosti doprinijeti razumnijem promišljanju skulpture u splitskom, odnosno hrvatskom javnom prostoru.

The multilayer problem of sculpture in the Split public space reflects in its own way the state of the field in Croatia. Split's public sculpture has always suffered from controversy and was subject to public disagreement, finding itself on several occasions in the equally destructive relationships of violence or general lethargy. Let us remember the Split Sustipan cemetery, the small gallery of outdoor statues, and the people of the popular Monumental Fountain, Bajamontuša, as typical examples of culturocide, to some recent examples of devastation and disappearance of public sculptures such as refining and “deleting” monuments of the NOB; then leaving Drinković's “cubes” on Matejuška or the spontaneously “grown” Lipovac's tree to neglect and removal, and not to mention the fiery discussions on public sculptures. There are also the eternal and “invisible” *Histrion* and the scattered legacy of a sculpture workshop held as a part of *Art Summer '87*.

Here we mention only some of the past examples of the “evil step-mother” relationship between the citizens and the authorities in Split with the spatial features of their own city. What makes the situation more troublesome because it is happening today is the contemporary production of public sculpture and what seems to be media staleness, but more so the more progressive decay of standards when choosing and setting up sculptures in the public city space. This was recognized in horizons

- 1 | Problem of Monuments. Monument Today. Annals of the Antun Augustinčić Gallery. Klanjec, 2013, 534.
- 2 | Prančević, Dalibor, Kesić, Božo. Split, Monument, Other (Contemporary Artistic Interventions on Public Monuments in Split). Annals of the Antun Augustinčić Gallery. Klanjec, 2013, 143.

wider than Split, and this has been intensively discussed several years ago, first at the scientific symposium *Monument Problem: The Monument Today*, held at the Museum of Antun Augustinčić in Klanjec in 2013 and in May this year, when the Croatian Architects' Organization organized two round tables on the same subject, with the aim of expanding and attempting to apply the conclusions reached at a previously held meeting. The conclusion of the Klanjec symposium is that: "...we should overcome the frames of traditional reflection of the monument as an (artistic) object in the form of a sculpture, relief or architectural framework whose fundamental role is the mediation of fixed value systems on historical persons, ideas and events. The idea of a monument should be interpreted by methods and media of contemporary art production, which should be enabled and encouraged by launching a competition."¹ It is to be noted that the conclusion was primarily concerned with public monuments as a kind of expression in space that, for a number of reasons, was not only the focus of this conversation but is linked to numerous, almost daily, controversies and public debates, primarily because the public monument rarely or at all has no chance of being neutral.²

We can say that problems related to the appearance of public sculpture are primarily a reflection of the ignorance of its possibilities, and often involve the issue of sculpture relations with the surrounding space. The personal stance is that these are symptoms of lack of basic visual education which still does not get sufficient attention within elementary and secondary education. This stance is not individual; as part of the accompanying program of this year's Salon, Kažimir Hraste spoke about this topic as a sculptor, a pedagogue and a man who has been actively participating for years and has been following Croatian sculptural production. Another problematic issue is that, observing the discourse about public sculpture, we witness not only ignorance "from below" (Ive Šimat Banov), but also "from above", given that in many "sculpture" competitions conducted by local authorities, victory goes to a moderate or underdeveloped solution, and sometimes authorities are self-reliant, regardless of professionals (case of monument to Ante Starčević in Osijek). On several occasions, we have witnessed a populist policy where monuments were reduced to the means of pleasing a part of the electorate or made up of vain agendas. The list of problems is long, and what surrounds these problems and prevents their long-term solving is a labile or non-existent normative framework for the production of sculpture in the public space, i.e. the general conditions of competitions in this field within Croatia.

It is a complex of facts in the sphere of public sculpture production that directly affects

the status and existence of artists / sculptors with an interest for this area of creation. One of the inspirations for the 40th Split Salon's exhibition *A Site for Art* is to observe this state of affairs and to make the public more aware of the above mentioned problems and to make a choice that would call to find guidelines for future competitions for public sculpture in Split through the pseudo-competition system, at least as long as the legal regulations in this field at the level of Croatia are met. *A Site for Art* is thus a type of work in progress and does not pretend to be neither is ideal, but it can mark a path towards something better.

The aim of the exhibition was to "stimulate thinking about the possibilities and the means of exposing sculpture in public spaces, to critically consider the problems of sculptural appearance in relation to space and to encourage creative thinking about public sculpture in an urban context." This segment of the Split Salon was inspired by the manifestation of the *Skulptur Projekte Münster*, which has been interspersed with urban tissue of Münster every ten years since 1977, bringing new solutions and challenges to public plastic discourse as well as the almost mythical sculpture workshop held in *Split's Art Summer '87*. With that in mind, it was indicative to see what kind of results can be produced by a related but – given the current possibilities and the climate of time – noticeably different approach here. Indeed, *A Site for Art* gathered a good fund of interesting art ideas and solutions that hardly could have arisen through previous competitions. The exhibition was built on three foundations: 1) The "ball" was given to artists, deprived of significant production costs due to the emphasis on the reported idea; 2) the view that art or any other activity in the sphere of public space / property cannot be decided on solely through the public procurement procedure as it has been done so far; 3) animation of the public on this subject through the accompanying program and media visibility. At the end of this year's Salon, the intention is to try to materialize some of the solutions in space and get the answer to the question: can you currently find a place for art in this city?

A Site for Art is concerned with the appearance of public sculpture in Split and Croatia, but it actually touches a much wider horizon that includes the conditions of its emergence and existence (and survival) within the community. Hopefully, it will become one of the wheels that will initiate the formation of a new legislative framework on monuments and sculpture in the public space in general and in the future to contribute to a more sensible reflection on sculpture in the Split and the Croatian public space.

Glavnu nagradu Splitskog salona Emanuel Vidović dobilo je idejno rješenje „Košulja od lišća“, autora Borisa Šituma.

Žiri u sastavu Božo Kesić, Željko Marović i Ive Šimat Banov donio je jednoglasnu odluku temeljem uvida u pet radova finalista, abecednim redom Josipa Bosnića, Kažimira Hraste, Denisa Kraškovića, Borisa Šituma i Manuele Pauk, od čega je za nagradeno rješenje značajno senzibilno promišljanje odnosno instalacije i okružujućeg prostora, otklon od službenosti i ograničenosti hipertrofirane tradicionalne spomeničke plastike u javnom prostoru, ali i realna mogućnost izvedbe na predviđenoj lokaciji na kojoj bi njeno postavljanje uz lokalni značaj moglo imati i šire implikacije što se tiče budućeg postavljanja i odnosa prema skulpturalnoj plastici u splitskom javnom prostoru.

Nagradu „Emanuel Vidović“ ove godine sponzorira Croatia osiguranje. Dobitniku nagrade dodijeljena je novčana nagrada sponzora Croatia osiguranje.

Zbog nadprosječne kvalitete dospjelih radova, ali uz limitirane mogućnosti za dodjelu obeštećenja i razmatranja većeg broja autora kvalitetnih rješenja za završnicu Salona, žiri je uz odabir petero autora za završni krug odlučio pohvaliti i umjetnike: Goran Balić, Dragan Dužević, Nikola Džaja, Tihomir Matijević, Ivana Puljić.

Uz glavnu nagradu žiri je prepoznao i angažman preostalih sudionika i finalista Salona, stoga će preporučiti i neke od ostalih rješenja za izvedbu u javnom prostoru diljem Hrvatske.

The main prize of the Split Salon “Emanuel Vidović” was awarded to the idea of the “Leaf shirt” by Boris Šitum.

A jury composed of Božo Kesić, Željko Marović and Ive Šimat Banov made a unanimous decision based on insights into the five works of the finalists in alphabetical order: Josip Bosnić, Kažimir Hraste, Denis Krašković, Boris Šitum and Manuela Pauk. The award required sensible reflection of the relationship between the installation and surrounding space, the elimination of the officiality and the limitation of hypertrophied traditional monumental plastics in the public space, as well as the real possibility of performance at the foreseen location where its installation with local significance could also have wider implications regarding the future setting and the relation to sculptural plastics in public spaces of Split.

The award “Emanuel Vidović” was sponsored by Croatia Insurance. The winner was awarded a sponsorship by Croatia Insurance.

Despite limitations with regards to financial compensations, i.e. total maximum number of finalists, due to the extraordinary quality of preliminary designs the jury decided to commend the works of the following artists: Goran Balić, Dragan Dužević, Nikola Džaja, Tihomir Matijević, Ivana Puljić.

The jury has also recognized the engagement of the remaining participants and finalists of Salon and will therefore also recommend some of the other solutions for performance in the public space throughout Croatia.

>

Šitum
Boris

>
Bosnić
Josip

>
Hraste
Kažimir

>
Krašković
Denis

>
Pauk
Manuela

BALIC GORAN

152

Nadahnut Superhikom iz kulturnog stripa Alan Ford, ovaj protuspomenik govori o Splitu koji je izgubio mnoga svoja prepoznatljiva obilježja poput čuvenog „dišpeta“ i koji se u javnosti sve manje prepoznaje kao „najluđi i najlipši grad na svitu“, grad olimpijaca i dom mnogih kulturnih stvarnih i fikcionalnih ličnosti poput onih proizašlih iz televizijske serije Malo misto. Danas bi se spomenik Superhiku

mogao podignuti u čast gradu kojeg autor smatra kontaminiranim pohlepom za novcem, na temelju čega se donose mnoge sporne odluke na štetu zajednici i pogoduje povlaštenim pojedincima. Antiheroj Superhik krade od siromašnih da bi dao bogatima, a podizanje spomenika njemu u čast na očigled Splićanima pristajalo bi apsurdnoj situaciji u kojoj se, prema mnogima, grad nalazi.

Predviđena lokacija:
Na mjestu fontane između crkve sv. Frane i Prokurativa
(nekadašnja Monumentalna fontana, tzv. „Bajamontuša“)

Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

BEČIĆ ANTONIJA

153

Trodijelna, oblikovno reducirana skulptura namijenjena javnom prostoru nadahnuta je tribalnim i mitološkim elementima i predstavlja razlomljeni lik biblijske Eve s jabukom na glavi. Od trenutka kad je prvom čovjeku Adamu dala zabranjeno voće, Evin život obilježen je mukom i teškoćama. Premda se ona smatra arhetipom ženskog roda, simbolika ove

skulpture prikazuje sudbinu cijelog čovječanstva, koje je rađano „u mukama“ (Postanak, 3,16). Jabuka na Evinj glavi utjelovljenje je optužbi, društvenih predrasuda i međusobnih konflikata, a lice Eve u podnožju šutljivo trpi, pokazujući snagu i razumijevanje prema ljudima, čak i kad ih nitko drugi ne razumije.

Predviđena lokacija:
Zapadna obala

Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

RICA DINO

154

Najbolji opis ovog idejnog rješenja parafraza je autorovih riječi: „Skulptura prikazuje moje roditelje u svadi ili ne baš idealnim odnosima. Svatko se drži svog kuta kauča u tišini. To je slika koja mi je ostala iz djetinjstva, bio sam svjedok beskrajnih svada. Netko je rekao da su nas roditelji sve upropastili, da je to ono što oni rade. Kauč služi kao vrsta freudijanske metafore. Lako je zamisliti psihijatra kako sjedi ispred i zapisuje nešto. Ironično je da ću mnogo godina kasnije i sam sjediti, ne na kauču, ali će ispred mene biti psihijatar. Između roditelja je beskrajn prostor iako ne veći od metar i pol. (...) Skulpturu

sam zamislio u prirodnoj veličini, izlivenu u bronci. Odlučio sam se na broncu jer ona 'uzemljuje' rad (protagoniste muče ovozemaljske brige). (...) Idealna lokacija bila bi splitska Riva, „dnevni boravak grada“. Rad briše granice između privatnog i javnog i mislim da ga to čini relevantnim u vremenu u kojem živimo.“ Ne-spomenik *Roditelji* nadahnut je osobnim životnim iskustvom. Istodobno, kao i svaka skulptura tog tipa, ona je otvorena za razna tumačenja i pogodna za razne intervencije i interakcije.

Predviđena lokacija:
Riva

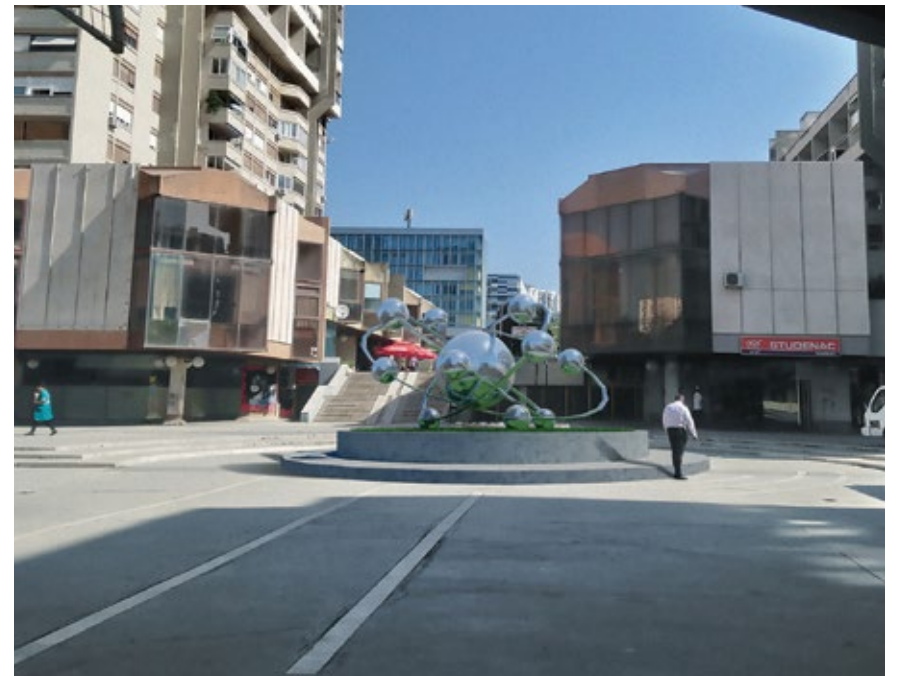
Tehničke pojedinosti:
Bronca, skulptura u prirodnoj veličini

BOSNIĆ JOSIP

155

Prikazano idejno rješenje u Ulici Ruđera Boškovića proizašlo je iz sagledavanja jednog urbanog lokaliteta i potrebe za objedinjavanjem prošlog i sadašnjeg značaja ovog skladnog arhitektonsko urbanističkog krajolika. Izvorno planiran kao samoodrživa stambena i pješačka zona po mjeri građana, ovaj dio trećeg splitskog rajona iz raznih razloga nije do kraja ispunio svoj potencijal, no navedenoj cjelini unatrag nekoliko godina udahnut je novi život s obzirom na to da se u neposrednoj blizini razvija studentski kampus koji udamljuje većinu sastavnica Sveučilišta u Splitu. Pozivajući se na revitalizaciju ovog prostora usred recentnog razvoja događaja, a i činjenicom da je obilježen ulicom jednog od najistaknutijih hrvatskih znanstvenika, autorova ideja je

na zapušteni betonski cilindar postaviti skulpturu koja bi kroz suvremeni likovni jezik korespondirala sa svakodnevicom neposrednog okoliša, ali i obilježila novi karakter šireg prostora. Zamišljena u nehrđajućem čeliku, ona bi trebala ostvariti neposrednu komunikaciju s prolaznicima, dok je sugestivni oblik što podsjeća na jezgru atoma okružen pripadajućim elektronima aluzija na sjecište silnica koje proizlaze iz smjera sastavnica splitskog sveučilišta. Njena estetska vrlina ogleda se i u unosu drugačije dinamike u kubno riješen prostor Ulice Ruđera Boškovića, a pritom bi se sanirao i prostor kojeg je do sada zauzimala neugledna betonska „posuda za cvijeće“.

Predviđena lokacija:
Ulica Ruđera Boškovića

Tehničke pojedinosti:
Skulpturalna cjelina od nehrđajućeg čelika visine od tri do pet metara postavljena na postojeću betonsku oblogu visoku 0,5 m

ROŠKOVIC FREUND ANA

156

Spomenik mljekarici vezan je uz malo poznatu priču o Splitu iz razdoblja do početka pedesetih godina prošlog stoljeća. Kuća Mašković, ili Crvena kuća, bila je polazište mljekaricama iz Podstrane, Stobreča, Žrnovnice i ostalih mjesta u blizini Splita s kojeg su one na magarcima i mulama nosile kante s mlijekom koje bi potom prodavale na različitim mjestima u gradu. To je bilo mjesto za odmor i

napoj teretnim životinjama, a na povratku bi se na istom mjestu, na obližnjem izvoru, prale kante i krug se svakodnevno ponavljao. To je romantična priča o nekom prošlom vremenu i načinu života koji je, kao i ova anegdota, jednostavno zaboravljen. Ovo idejno rješenje pokušaj je rekonstrukcije sjećanja koje je iščezlo, ali i posveta životima dalmatinskog pučanstva.

Predviđena lokacija:
Kuća Mašković, Poljička cesta

Tehničke pojedinosti:
Dvije mogućnosti izvedbe spomen obilježja (puna plastika reducirane dubine naslonjena na građevinu ili reljef), dimenzije nepoznate

ČULIĆ MLADEN

Prikazano idejno rješenje Mladena Čulića spomenik je Tonču Petrasovu Maroviću, čuvenom split-skombi pjesniku. Predložena lokacija je Sustipan, ikonički splitski brežuljak i nekadašnje gradsko groblje s pogledom na staru gradsku jezgru i obližnji akvatorij. Smještaj rada je primjeren s obzirom na povezanost pjesnika sa Sustipanom kao mjestom nadahnuća, ali i zadnjom postajom njegovom zemaljskog života. Uz skicu koja prikazuje likovno oblikovanje rješenja neizostavna je i pjesma koja pojašnjava nadahnuće autora:

Tonči Petrasov Marović
(Split, rujna 1957.)

... O staro groblje na Sustipanu!
U onom trenutku na litici
(u podne kad je sunce kao pogled
strašna anđela)
na rubu hridi nadnesenoj nad morem
a pod agavom
što podnosi urezana imena ljubavnika
na svom lišću
...Uoko nas noć
mrak podno čempresa
mladi žišci u fenjerima drhte
pod dahom tišine: bijela staza
u poniranje
ulazimo u svoje mukove po
mrtva krila anđela

157

Predviđena lokacija:
Sustipan

Tehničke pojedinosti:
Kip od bronce ili olova

DUŽEVIĆ DRAGAN

158

Kompleksan naziv *Ateriranje znaka obaveznog smjera neposredno nakon metafizičke preobrazbe* svjedoči o višeslojnom promišljanju skulpture u javnom prostoru. Kod Dragana Duževića važna je estetika, ali i „etika“ spomenika; osim kako, važno je i zašto. Njegovo idejno rješenje za ovaj natječaj odražava misao da u suvremenom, brzom i kompleksnom vremenu skulptura svoj oblikovni pandan može pronaći u reduciranom, ali simbolički znakovitom likovnom rješenju koje objedinjuje više

razina i načina promišljanja: od društvenog i antropološkog do subjektivnog i metafizičkog. Pojavno temeljeno na prometnom znaku, ovo prizemljeno (aterirano) rješenje suptilna je asocijacija na društvo kontrole koje se može povezati sa zadatošću kretanja čovjeka u prostoru, ali i uputa za iznalaženje vlastite slobode putem introspekcije (simbolika zrcalnog odraza) i znaka (smjernice) koji stremi prema „gore“.

Predviđena lokacija:
Zapadna obala

Tehničke pojedinosti:
Skulptura od poliranog aluminija visine oko 3 metra

DŽAJA NIKOLA

159

Spomenik Fabijanu Kaliterni, ocu splitskog sporta, arhitektu, urbanistu i jednom od osnivača splitskog nogometnog kluba Hajduk, vaterpolskog kluba Jadran i veslačkog kluba Gusar posveta je ne samo čovjeku, nego i određenoj društvenoj misli i soju građanstva koje je gotovo izumrlo među Splitsanima. Kao što je Kaliternin utjecaj na život grada Splita bremenit i dalekosežan, tako se kao pogodno mjesto za ostvarenje njegova spomenika očitovao južna ravan sportsko-prodajnog sklopa

Koteks koji je sam po sebi nekad predstavljao sliku progresivnog, uljudenijeg grada, drugog središta Splita. Simbolički, to je lokalitet koji ujedinjuje dvije Kaliternine strasti, arhitekturu i sport, posebice „balun“. Stoga je ovaj spomenik osmišljen kao brončana lopta s perforacijom u obliku Kaliterninova lika, ujedno toposom koji kao poprište interakcije pojedinaca i memorije dinamizira prostor prema vani i unutar sebe.

Predviđena lokacija:
Južna strana sportsko-prodajnog centra Koteks

Tehničke pojedinosti:
Obris skulpture 3,5 metara, obris perforacije 3 metara

ELIZABET ANA

160

„U vremenu sa najviše komunikacijskih kanala i mreža, društvo je prestalo komunicirati. Egocentričnost je proizvela usamljenost i izdvojenost”. (ANA Elizabet)

Paradoksalna, ali istinita tvrdnja oslikava današnje društvo koje bez obzira na posvemašnju umreženost proizvodi individualizam i šutnju. Nadahnut

Mediterranom, prozračan, jednostavan i pročišćen likovni izraz prikazuje gotovo identičan par oblika od kojih je svaki istodobno prijemnik i odašiljač. Upućeni jedan na drugi, oni međusobno rezoniraju. Unutar pojedinačnog tijela postoji „mjesto, prostor za drugog, prihvaćanje i razmjenu”.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Aluminij ili beton (predviđeni materijal za izradu),
140 x 210 x 40 cm cca

FISTONIC GRGUR

Uvećana halogena žarulja kao skulptura u javnom prostoru? Jedna je to od onih ideja koje se obično rađaju spontano, sasvim slučajno. One nastaju iz dokolice, pronalaskom nekog u tom trenutku zanimljivog predmeta koji nakon prvotne znatiželje i obrade obično završi u kakvoj kutiji ili ladici u

umjetnikovom atelijeru ili u garaži. Sedam ili osam godina nakon, minijatura skulptura od razbijene žarulje mogla bi jednom postati velika i smjestiti se (čisto da u cijeloj stvari postoji neka logika) ispred „Elektrodalmacije”. Zašto ne.

161

Predviđena lokacija:
Ispred splitske podružnice Hrvatske Elektroprivrede

Tehničke pojedinosti:
Okrugle cijevi crvene boje (54 mm), plosnato željezo (5x50 mm),
puno okruglo željezo crne boje (10 mm), visina 260 cm

GRIMANI PETAR

162

Idejni prijedlog Petra Grimanija za 40. Splitski salon proizašao je iz želje za prikladnijim uređenjem poljane Tina Ujevića u Splitu. Nejasno definiran, trg se umjesto pravog imena godinama kolokvijalno oslovljava Cankarevom ulicom, što je tek simptom površnog odnosa prema ovoj urbanoj mikrolokaciji. Skulptura Tina Ujevića u tom obzoru mogla bi biti ishodište neke buduće inicijative za humanije

oblikovanje i bolju identifikaciju ovog mjesta. Ukoliko bi se jednom izvela, ona bi na primjeren način odala počast jednom od najvećih hrvatskih pjesnika, utjelovivši njegovu flanersku pozu i boemski duh. Skulptura je zamišljena kao tamna silueta, sjena u kojoj je prikupljeno sjećanje na pjesnika koje se „u hodu” rastače i tiho uvlači u pore trga.

Predviđena lokacija:
Poljana Augustina Ujevića

Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

GUGIĆ MARKO

Tradicionalne nošnje predstavljaju vrijednu tradiciju koja uz folklornu vrijednost govori i o povijesti i identitetu ljudi iz određenog kraja. Mnogo je vrsta nošnji u Hrvata, a one su u prošlosti mogle otkriti puno toga, od porijekla do društvene pripadnosti i ekonomskih mogućnosti osobe koja je nosi. Danas se takva odjeća oblači u posebnim prilikama

i smatra se kulturnim naslijeđem i blagom pojedine zemlje. Skulptura Marka Gugića predstavlja splitski par u tradicionalnoj nošnji, prizor kakav danas možemo vidjeti tek za procesije na blagdan splitskog zaštitnika svetog Dujma ili tijekom nastupa ansambala poput kulturnoumjetničkog društva Jedinstvo.

163

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Siluminij debljine 4 mm, 260 x 160 x 70 cm

HALBARTH VILIM

164

Umjetničko djelovanje Vilima Halbartha obilježeno je cjeloživotnom povezanošću s brodogradnjom i svime vezanim uz nju, stoga ne iznenađuje to što prijavljena idejna skica odražava utjecaj monumentalne arhitekture brodogradilišta i struktura koje se ondje svakodnevno proizvode. Hram je građevina posebnog značaja za antičke civilizacije, a posljedično i za grad Split kao urbanu sredinu koja počiva na temeljima tog doba. Nekad davno izgra-

đen od velikih kamenih blokova, danas je hram zamišljen kao konstrukcija sastavljena od armaturnih cijevi i obložena bačvama žarko crvene boje. Višeslojni spoj starine i suvremenosti omogućava živu interakciju s publikom, kao i brojna tumačenja koja mogu proizaći iz pojavnosti građevine, predviđenih lokacija potencijalnog postava i povijesnog obzora grada Splita.

Predviđena lokacija:
Riva, Peristil ili Dioklecijanovi podrumi (privremeni smještaj)

Tehničke pojedinosti:
Konstrukcija sačinjena od armaturnih cijevi i limenih bačava,
5 x 5 x 4 metara

HRASTE KAŽIMIR

165

Misterij je riješen — „Tijekom arheoloških istraživanja otkriveno je mjesto i cijev kroz koju otječe voda koja ulazi u *Piriju*. U prvi mah se mislilo da je otkrivena cijev Dioklecijanovih termi! No, preciznom analizom utvrđeno je da je neosporno riječ o cijevi iz koje izlazi voda iz *Pirije*! Lokacija je logična (cijev leži na osi Marmontove ulice). Logično je i da je nađena u moru, blizu same Rive. Grad Split odlučio je obilježiti to otkriće velebnom cijevi koja bi prigodno bila svinuta u završnom dijelu, a sve kako bi se istaknulo značenje toga otkrića i ushićenje s kojima su ga građani primili! Cijev bi se nalazila u moru, blizu same obale, gdje ne bi ugrožavala plovidbu. Smjestila bi se na pravcu osi Marmontove

ulice, da *Pirija* i *Cijev* budu u vizualnom kontaktu. *Cijev* bi izlazila iz mora i bila bi visoka oko 3 metra, pri čemu treba voditi računa o razlici između plime i oseke. Bila bi izrađena od bronce. Dio pod vodom noću bi bio osvijetljen. Ovaj projekt bio bi nastavak ideje *Pirije* u koju utječe voda, a sada bi se znalo i gdje ona završava. Budući da mi je poznato da je u Splitu ključni element svakog projekta održavanje (čega sam bio svjestan i kad sam radio na *Piriji*, zato voda izlazi iz fige!), ideja je ta da voda koja ulazi u *Piriju* izlazi iz *Cijevi* — ako sve radi! Međutim, ako ne radi, radi na suho — misaono. Cilj projekta je veseliti ljude nakon što otkriju vezu između dva objekta udaljena stotinjak metara.” (Kažimir Hrašte)

Predviđena lokacija:
Riva

Tehničke pojedinosti:
Brončana cijev visine 3 metra

IVANČIĆ JOSIP PINO

166

Odabrani prijedlog Pina Ivančića za 40. Splitski salon ilustrira kontinuirani tijek vremena, vječnu cirkulaciju života, odnosno reciklažu povijesti koja se očituje u njenom raspadanju i ponovnom rađanju. *Kolo*, odnosno kružnica kao njegov temelj savršen je oblik pa se koristi kao ikonografsko sredstvo

u raznim poljima ljudskog interesa koja se kreću od raznih spiritualnih do religijskih obzora. *Kolo*, odnosno kotač, koliko god smiješnim se to trenutno doimalo, jedno je od najvažnijih otkrića ljudskog roda i pokretač naše civilizacije i dan danas.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Skulptura u obliku željeznog kotača

JAKŠIĆ ČOKRIĆ PUKO IVICA I PIN STUDIO

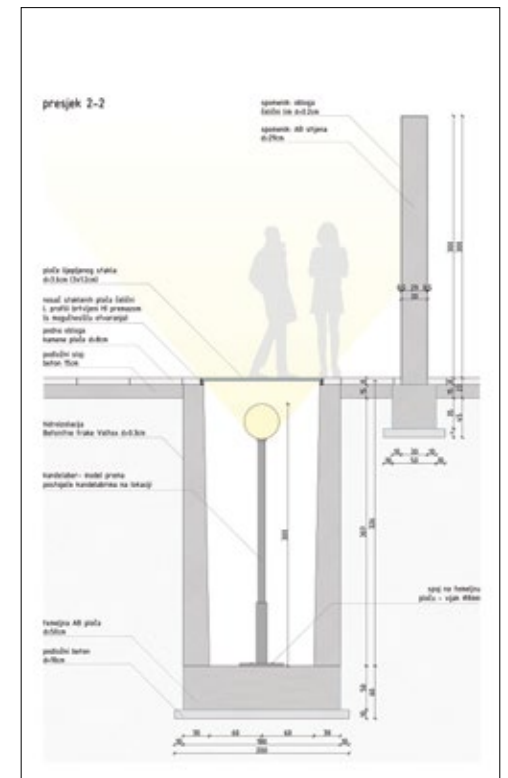
Učinit ćemo sve što je u našoj moći spomenik je politici i političarima — donositeljima svjetla (Luciferima). (Ivica Jakšić Čokrić Puko)
Kritički intonirana instalacija Ivica Jakšića Čokrića Puke i zadarskog Pin studija sastavljena je od tri dijela, rupe s kandelabrom, pločnika sa staklom i monolita s natpisom. U opisu stoji: „iz rupe s kandelabrom izlazi vječno svjetlo koje se po danu uzaludno troši, a po noći osvjetljava monolit i na njemu ugravirani natpis „Učinit ćemo sve što je u našoj moći“, koji objašnjava sve uključujući i uzaludno

trošenje svjetla (po danu). Rupa u zemlji obrubljena je s 25 kamenih kocaka (koliko ima i polja na Hrvatskom grbu) i prekrivena staklom.” Nadalje: „Ova bi skulptura realizacijom — uzevši u obzir uobičajenu poštalicu kojom se služe novovjekni političari: Učinit ćemo sve što je u našoj moći i staru latinsku poslovicu: *Digni luce pauca* (Malo ih je dostojno svjetla) — iz riječi prešla u djelo. Na kamenu tvrdom — u našem slučaju na metalu tvrdom — o tom slova pišu, od stoljeća sedmog tu Hrvati jedva dišu.”

167

Predviđena lokacija:
Unutar nekog već postojećeg reda s javnom gradskom rasvjetom
Vizualizacija: Nera Nejašmić Kozina

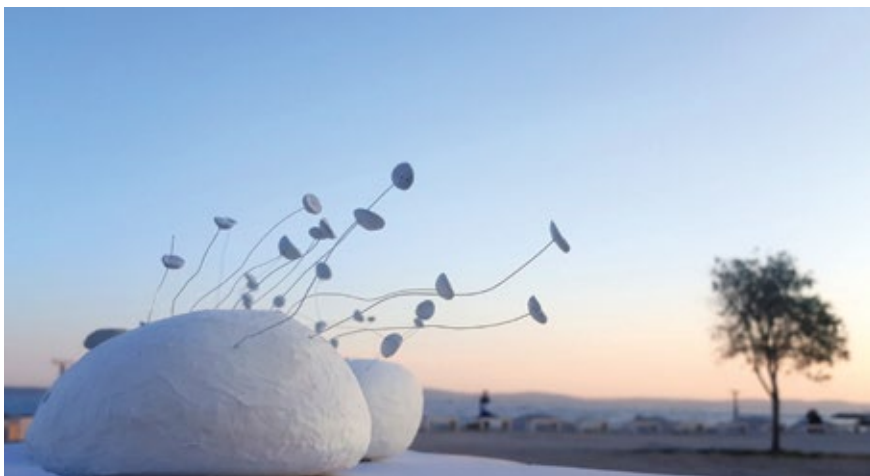
Tehničke pojedinosti:
Rupa s kandelabrom, pločnik sa staklom, monolit s natpisom, dimenzije prikazane na presjeku idejnog rješenja

JELAČA MARIJANČEVIĆ TONKA

168

Na vitru je liričan rad koji govori o vjetru kao pojavi koja oblikuje i prožima život dalmatinskog podneblja. Ambivalentan organski oblik podsjeća na nešto što se može pronaći na cvjetnoj livadi ali i na

pjeskovitom dnu morskih dubina. Segmenti instalacije pomikane vjetrom govore o njegovoj vječnoj prisutnosti kao *spiritusa movensa* života u priobalju.

Predviđena lokacija:
Žnjan

Tehničke pojedinosti:
Kamen i željezna šipka, 2,5 x 6,5 x 1,5 metara

JELENIĆ ANTEJ

Među prijavljenim rješenjima vizualnog umjetnika i pjesnika Anteja Jelenića činilo se zgodnim odabrati poeziju kao sredstvo medijacije ideja u javnom prostoru. Ovim pristupom Jelenić zalazi u polja anti-monumentalnog i svojevrsnog memorijskog obrata kao suvremenijih paradigmi u diskursu spomeničke

i javne skulpture. Javne skulpture. Materijalizacija poezije kao rada u javnom prostoru produžetak je Jelenićeve poetike koja se temelji na umjetničkom djelovanju i osviještenosti u odnosu na aktualne društvene i globalne probleme.

169

estetika je nadvladala etiku

više nije važno što se govori glas se poklanja
nego kako se govori glas se prodaje
pa se zaboravilo zašto se uopće glas se dobiva pomoću ucjene
govori jer se previše govori glasovi se spaljuju
a premalo diše kroz slova glasovi se broje
kada kažete "klerofašizam" glasovi se oduzimaju
ja čujem šuštanje lišća glasovi se pretvaraju
kada kažete "desničarske udruge", u fotelje koje govore
mravi mi se dolaze ispričati glasovi se okupljaju
kada raspravljate o liniji pobačaja da bi govorili u glas
ja milujem draču koju je da bi se smijali glasu
vjetar začeo u mom džepu koji zamuckuje
kada govorite o jugoslaviji koji dolazi iz predgrađa
ja se pitam zašto nam lica koji dolazi preko dva brda
nisu osvijetljena koji dolazi iz bilo kojeg djeteta
grad bez vatre koje nije bilo na televiziji
nije grad taj glas nema pravo glasa
grad bez plenuma taj glas treba šutjeti dok vi govorite
nije grad zbog toga glasa vi morate mijenjati
grad bez publike intonaciju glasa
je grad ali to je nemoguće jer vaš glas
grad bez partije je spomenik
šaha živim bićima estetika je nadvladala etiku
više nije važno govoriti smrt je u modi

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Poezija na metalnoj ploči, dimenzije nepoznate

KAMENJARIN DAVOR

170

Prema svojim pojavnim značajkama *Manhole* je antispomenik, ali je i protuspomenik budući da se na kritički način odnosi prema „svim eksploata-torima koji iz splitske stare jezgre izvlače nekakvu vrstu osobnog profita“. Dok su Dioklecijanovi pod-rumi stoljećima bili zatrpani raznoraznim otpadom, danas se taj otpad očituje kao nusprodukt eko-nomskih transakcija proizašlih iz nabubrenog turiz-ma koji uvelike premašuje ograničene gabarite

grada, posebno stare gradske jezgre. *Manhole* ima oblik šahte čiji poklopac sadrži latinske stihove s ulaza u Danteov pakao: „Svi vi koji ulazite, ostavite svaku nadu“. Dok je u Božanskoj komediji natpis postavljen na samom ulazu u prvi krug (Limb), Kamenjarin ga upisuje u šesti krug kako bi uputio na to da su prethodnih pet krugova (Limb, Požuda, Proždrljivost, Pohlepa i Srditost) odavno postali sva-kodnevnica življenja u Splitu.

Predviđena lokacija:
Prostor ispred najniže stepenice u dioklecijanovim podrumima

Tehničke pojedinosti:
Skulptura u javnom prostoru u obliku šahte s napisima preuzetim iz Danteove Božanske komedije

KATAVIĆ PETAR

Prema autoru, *Opcija* je „model skulpture (funkcionalne peći) pomoću koje se nastoji izbjeći alternativna metoda skladištenja raznog materijala koji opterećuje prostor i iziskuje fizički napor.“ Ovaj neobičan medijski crossover može se protumačiti na više načina, od kojih je stvarna ekološka svijest

društveno najkorektnija, no isto tako možda i najmanje vjerojatna interpretacija. Cijeli prijedlog obuhvaćao bi izradu 150 modela ove skulpture-peći koje bi bile postavljene u blizini svih relevantnih izlagačkih ustanova.

171

Predviđena lokacija:
U blizini svih muzejskih institucija i galerija diljem Hrvatske

Tehničke pojedinosti:
Metalna skulptura-peć, 300 x 600 x 1000 cm

KOLOVRAT IVAN

172

O problemu nevidljivosti spomenika piše se i govori barem od 1936. godine (Robert Musil) no ta tema relevantna je i danas, kada se otkriva putem brojnih tekstova i umjetničkih i raznih drugih strategija. Tehnički elaborirane i pojavno intrigantne *Vertikale*

ponovno osvještavaju problem što ga najčešće vezemo uz tradicionalne spomenike koji su usred sve ubrzanijeg načina življenja i bombardiranja očnog živca novim medijskim mogućnostima svedeni na rub vidljivosti.

Predviđena lokacija:
Intervencije na postojeću spomeničku plastiku u gradu Splitu

Tehničke pojedinosti:
Svjetlosni snop, sonda za svjetlosni snop izvučena iznad zemljine površine, solarni paneli za napajanje, sonda za svjetlosni snop uvučena ispod zemljine površine

KOVACIĆ KUZMA

Spomenik svim braniteljima kroz povijest simbolično govori o narodu i državi kao entitetima čiji plodonosan rast i razvoj podrazumijeva odricanja i budnost svojih zaštitnika. Stablo može imati jak i zdrav korijen, no potrebno ga je održavati kako bi se moglo othrvati od napasnika. Idejno rješenje ovog spo-

menika snažna je alegorija povijesti hrvatskog naroda koja zaobilazi zamke klasičnog memorijala i dokazuje da dobra uporaba ikonografskih elemenata unutar jednog umjetničkog djela može njegovu poruku prenijeti mnogo jače negoli kakav doslovan figurativni izraz.

173

Predviđena lokacija:
Neposredna blizina Dioklecijanove palače

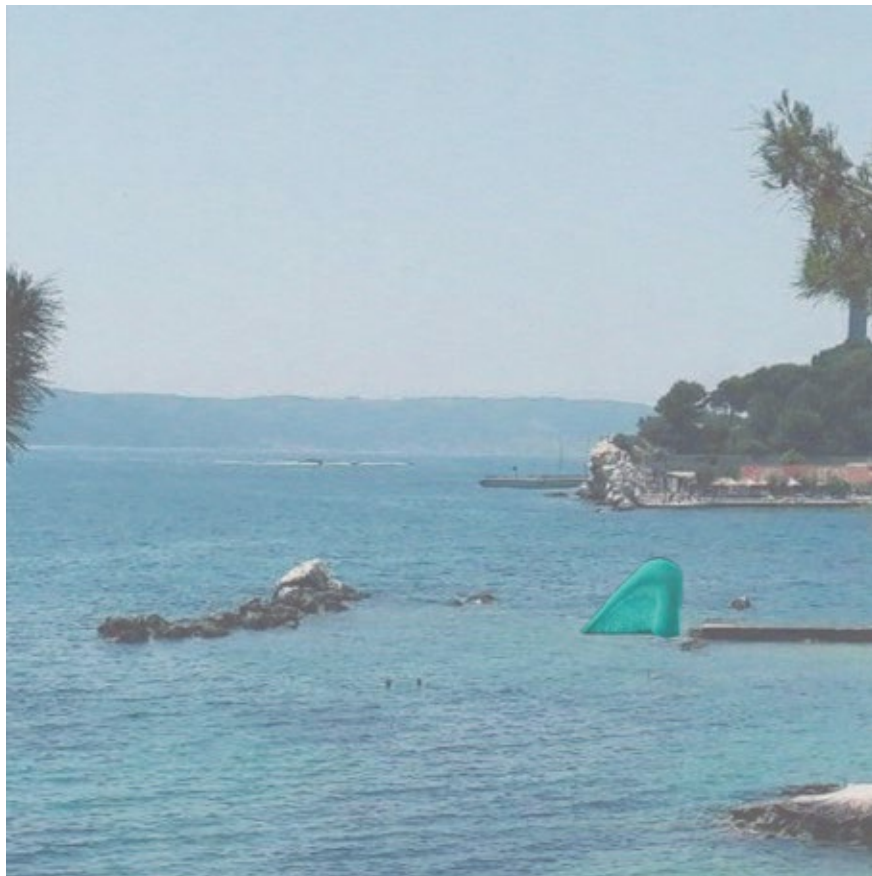
Tehničke pojedinosti:
Brončano stablo, pozlaćeni štít, visina od 3 do 4 metra

KOVACIĆ PETRA

174

Podložni mijenama opiru se sili apstraktni je organski oblik nalik na harfu; to je „pjesma i posveta moru u njegovoj najljepšoj pojavnosti, stoga mu je blizu i privija se još i bliže. Ona želi potpuno uroiniti u njega i govori o uzajamnom odnosu tog velikog i dubokog bića sa svakim tko uz more i s morem živi.” Dinamizam ove skulpture unaprijed je

određen; predviđeno je da instalacija s vremenom poprimi patinu mora i da morski organizmi polako nasele njegove šupljine koje se nalaze u razini s morskom površinom. Na taj način postale bi „jedan organizam s onim što je i mnoge njegove prethodnike skrilo i očuvalo usvojim dubinama”.

Predviđena lokacija:
Uvala Ovčice

Tehničke pojedinosti:
Skulptura u moru, prošupljeni reljef

KRAŠKOVIĆ DENIS

175

Denis Krašković kipar je optimizma i dječjeg duha, što još jednom potvrđuje prijedlogom idejnog rješenja javne skulpture povodom 40. Splitskog salona. *Sve je moguće* nadahnuto je interpretacijom arhitektonskog elementa kupole, a s funkcijom unošenja osjećaja vedrine u splitski javni prostor. To je primjer ne-spomenika, pojavnosti na rubu definicije spomenika koja je sve prisutnija među obilježjima u javnom prostoru. Radi se o ambivalentnoj oznaci u prostoru, pojavno srodnoj spomeniku

iako to nije. To je primjer spomenika „iz čista mira” (Ive Šimat Banov), obilježje bez fiksnog značenja lišeno bilo političke ili ideološke funkcije. To potvrđuje i autor: „Svojom izražajnom bojom i razvedenim oblikom želio sam izgraditi formu koja će stvoriti neočekivanu dinamiku i razbiti ustaljene koncepte skulpture u javnom prostoru. Skulptura ima simetrični ovalni oblik, a može služiti kao dječje sklonište od kiše ili jakog sunca.”

Predviđena lokacija:
Travnati plato ispred Graditeljsko-geodetske tehničke škole u Splitu

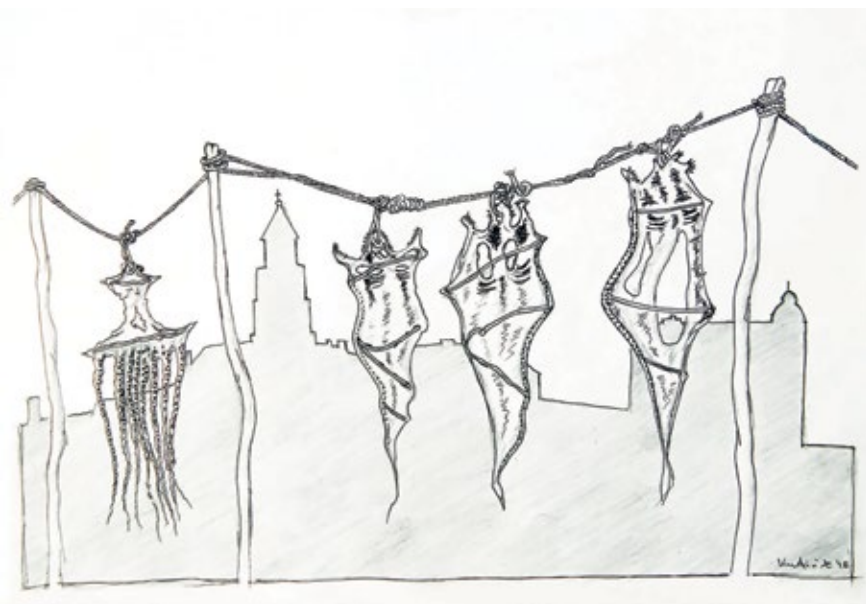
Tehničke pojedinosti:
Stakloplastika (armirana poliesterska smola), visina 5 metara

KRPETIĆ ZORAN

176

Jedan od važnih dijelova umjetničkog rukopisa Zorana Krpetića temelji se na potrebi za očuvanjem i pozivanju na običaje tradicionalnog načina života u Dalmaciji, posebice u obzoru ribolova i prehrane. Ta tematika inspirirala je i promišljanje skulpture u javnom prostoru pod nazivom *Landovina — sirotinjska spiza*, zamišljene kao spomenika ribarsko-

težačkom puku Splita. Svjestan kako se „suha riba više ne 'landara' (njiše, suši za potrebe prehrane) na mulima Splita”, Krpetić smatra kako je ovo „jedinstvena prilika da se odužimo toj, prije svega sjajnoj kulinarскоj namirnici, kao i dalmatinskoj vitalnosti i snalažljivosti”.

Predviđena lokacija:
Matejuška

Tehničke pojedinosti:
Patinirana bronca dimenzija 2 x 5 metara

LABROVIĆ SINIŠA

177

Ovisno o odabranom mediju, umjetničko djelovanje Siniše Labrovića obično je prožeto promišljenom i živom ikonografijom objekta ili geste, uz izraženu dozu ironije ili humora. Nadahnut François-René Chateaubriandom i njegovom knjigom *Genie du Christianisme* („...Sa stajališta slikovitosti, ruine prikazane na slikama imaju čarobniju kompoziciju od novih i cjelovitih spomenika...”), predlaže sljedeće: „... da se spomenik Franji Tuđmanu u Splitu, rad arhitekta Branka Siladina i kipara Zorana Jurića, u kontroliranoj eksploziji pretvori u ruine, a da se onda te ruine izlože na kocki na kojoj on u sadašnjoj verziji drži ruku...”. Očigledno, ovaj postupak je ironijskog predznaka i referira se na rušenje spomenika iz vremena socijalizma. Labrović predlaže princip po kojim bi „graditelji spomenika nakon nekog vremena iste te spomenike sami rušili, ostavljajući budućim generacijama čist početak i mekaniji ulazak u novo doba bez potrebe da potomke osuđujemo na barbarizam”. Nadalje, pozivajući se na metodu destrukcije zabilježenu u povi-

jesti umjetnosti, nastavlja u ironičnom tonu: „Ovim postupkom mi bismo se ugradili i u svjetsku tradiciju destrukcije, ali i u lokalnu suvremenu tradiciju rušenja, posebno izraženu od devedesetih godina 20. stoljeća naovamo.” Za kraj, još jedan autorov citat: „Turistički, ruiniranje Tuđmanovog spomenika i njegovo posljedično izlaganje mislim da bi se sjajno uklopilo u njegov neposredni okoliš koju čine ruinirani ostaci Dioklecijanove palače, splitskog najslavnijeg i najvažnijeg turističkog aduta. Uz izložene ruine Tuđmanovog spomenika moglo bi se noću, posebno u vrijeme turističke sezone, napraviti i *light show* koji bi nas podsjećao na drugi veliki splitski turistički adut – festival elektroničke glazbe Ultra Europe. Također, to bi bila sjajna prilika da se slike prekrasne suvremene ruine prošire svijetom nošene fotografskim navadama suvremenih turista. Da ponovim Chateaubriandove riječi: „Sa stajališta slikovitosti, ruine prikazane na slikama imaju čarobniju kompoziciju od novih i cjelovitih spomenika.” (Siniša Labrović)

Predviđena lokacija:
Intervencija na postojećem spomeniku dr. Franji Tuđmanu u Splitu
Skica: Sven Klobučar

Tehničke pojedinosti:
Kontrolirana destrukcija spomenika, rearanžirani dijelovi uništenog spomenika na izvornoj lokaciji

LUKAS MIDŽIĆ HANA

178

Razlika između čovika i stupa temelji se na razmišljanju o smrtnosti tradicionalnog spomenika (*Culture of the Cities*, Lewis Mumford) i primatu života nad njegovom reprezentacijom i petrifikacijom putem spomenika. O toj misli govori i autorica: „Kamen je trajniji od čovjeka, ali je život trajniji od kamena. Dok se drevna arhitektura troši i urušava, generacije ljudi se izmjenjuju, žive u vremenima, osje-

ćaju svoju prolaznost...”. Skulptura se sastoji od dijelova vertikalno podijeljenog stupa (polu-tambura) u koje su utisnuti obrisi statičnog i dinamičnog ljudskog lika koji sugeriraju želju za oslobođenjem od kamena. Isto tako, ova skulpturalna kompozicija zagovara oslobođenje od ozbiljnosti i „spomenizacije” svega i svačega.

Predviđena lokacija:
Split 3, prostor u blizini Sveučilišne knjižnice

Tehničke pojedinosti:
Kamen vapnenc, osam blokova, dimenzija 85 x 90 x 45 cm

MARTINIĆ DANI

179

Čovjek koji je ukrao vjetar je kinetička skulptura namijenjena javnom prostoru i interakciji s publikom, nastala iz potrebe za novim idejama u javnom prostoru. Pokretana pritiskom gumba, ona bi u trenutku pokretanja predstavljala iznenađenje i oblik igre što bi bilo podcrtano zvukom zvonaca kao plodova

što rastu na njenom krošnjolikom krovu. Prema riječima autora, „rad proizlazi iz želje da se javni prostor oplemeni apolitičkim skulpturalnim rješenjima kojima je svrha prvenstveno otvaranje prostora za sudjelovanje promatrača i uspostavljanje komunikacije”.

Predviđena lokacija:
Zapadna obala

Tehničke pojedinosti:
Cijevi od nehrđajućeg čelika ili aluminija, perforirani lim, zvonca i koloturi, dimenzije nepoznate

MATETIĆ DUJE

180

„Prijedlog spomenika Anti Ružiću – Baći, splitskom amaterskom atletu, maratoncu i osobenjaku očituje se kao skulpturalno rješenje koje svojim sadržajem i prostornom interpolacijom odstupa od konvencionalnih spomeničkih uzusa (...). Svojim sadržajem spomenik se referira na pomalo iščezlu mediteransko-fellinijevsku specifičnost duha utkanu u osobnosti raznih pojedinaca kojima je i Baćo pripa-

dao, a u žargonu ih poznajemo pod pojmom splitskih oridinala ('faca', 'redikula'). Motivom trkača zastavljenog u pokretu prizivaju se razna nezaboravna i neobična postignuća ovog strastvenog amaterskog maratona te istovremeno na mediteranski, humorističan način odaje počast poznatoj maksimi o Splitu kao 'najsportskijem gradu na svitu.' (Duje Matetić)

Predviđena lokacija:
Zapadna obala

Tehničke pojedinosti:
Svijetla aluminijska bronca, dimenzije nepoznate

MATIJEVIĆ TIHOMIR

181

Ideja za *Malo manje trijumfalan stup* referira se na slojevitost splitske povijest čija je kulturna baština (simbolizirana u obliku kompozitnog, „rimskog” kapitela) podložna relativizaciji, to jest ovisna o trenutnim ciljevima ekonomske ili kakve druge eksploatacije i njena povijest kao linearna sve manje postoji pa ju stoga postaje sve teže objektivno protumačiti (stoga je stup humorno zapleten u čvor).

Iz tog razloga za Tihomira Matijevića *Malo manje trijumfalan stup* nije više povijesni spomenik nego postaje ideja spomenika povijesti. Ona posjećuje i širi obzor od splitskog, primjerice sintagmu „revizije povijesti”, ali i „krizu identiteta devedesetih, proizašlu iz ratne nesigurnosti”. Ona je „požurila interpretirati vlastitu kulturnu povijest u neizvjesnu budućnost i taj proces i dalje traje”.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Kamen, 250 x 75 x 85 cm

MIJIĆ MATKO

182

Kod *Hvatača snova* riječ je o jednostavnom likovnom izrazu suptilno interpoliranom u javni prostor. Ovisno o položaju sunca koje „hvata” kroz perforirani kameni kotač, skulptura mijenja svoj karakter i vizualno obogaćuje pejzaž; ona je sama

po sebi gotovo pa „arheološki” artefakt i predmet znatiželje, ali i sredstvo subjektivnog prepoznavanja i odavanja počasti jedinstvenoj vizuri mora, čiovskog poluotoka i okolice.

Predviđena lokacija:
Park Šuma Marjan, Uvala Bene

Tehničke pojedinosti:
Kameni perforirani element, čelična traka, dimenzije nepoznate

PAUK MANUELA

S obzirom na svoju dugu povijest, malo je neobično što Split ne posjeduje niti jedan konjanički spomenik. Možda je tako i bolje, jer su stoljeća izmjene stranih i domaćih uprava mogla iznjedrati nekog nehrvatskog velikana oko čijeg bi se okamenjenog lika (ako bi preživio!) danas vodile žustre rasprave i s kojeg bi se restauratorskim zahvatima otklanjali tragovi boje ili kakve druge devastacije. Dakle, budući da ga nema, vjerojatnost je da ga nikad neće ni biti jer je konjanička skulptura kao izraz

obilježja u javnom prostoru valjda davno nadiđen. Ipak, kao idejno rješenje za ovaj Splitski salon Manuela Pauk predlaže jednu vrstu spomeničkog obrata koja je u „krvnom srodstvu” s prethodnim tipom skulpture, a nazvana je *Miš, mačka*. To je izvedenica iz tradicije konjaničkih spomenika, slobodna od bilo kakvih ideologija; tipičan ne-spomenik kod kojega bi jedino implicirano značenje moglo biti parodiranje – ili pak slavljenje same kiparske tradicije na dopadljiv i blesav način.

183

Predviđena lokacija:
Splitski gradski parkovi

Tehničke pojedinosti:
Skulptura u poliesteru visine od 2 do 3 metra

PERKOV VEDRAN

184

S osjećajima pretjerane važnosti i značaja povijesnih vladara i predsjednika sjedamo u ogromnu kamenu fotelju na postamentu, jer to naša veličina zaslužuje. Pred nama je pogled na splitski akvatorij, sva ljepota Mediterana oslikana u pejzažu Brača, Šolte i ostalih otoka i otočića. Idejno rješenje Vedrana Perkova zamišljeno na splitskom brežuljku Sustipanu otjelotvorenje je topografskog opisa „prvi red do mora“, ali i uzrečice „ko to more

platit“ i gotovo pa dalmatinskog imperativa „guštaj!“ i sličnih uzdaha zadovoljstva i olakšanja koji su toliko tipični za naše podneblje. Kao u najmodernijem kinu, tu su četiri fotelje tako da ne moramo „guštat“ sami. Nabijeno humornim elementima, ovo rješenje očito je parodija priobalne snalažljivosti, ali i umijeća lagodnog načina življenja; to su 2 ljudske „sezone“ koje se kod Dalmatinaca stalno smjenjuju.

Predviđena lokacija:
Sustipan

Tehničke pojedinosti:
Mramorne kino fotelje na postamentu, dimenzije nepoznate

POPOVIĆ DALIBOR

U splitskoj uvali Zvončac nalazi se hrid čija se najviša točka nalazi tik ispod razine mora pa se, osim za vrijeme velikih oseka, ne vidi. Na tom mjestu zbog vidljivosti dugo vremena nalazila se željezna šipka. Prijedlog Dalibora Popovića za ovaj Splitski salon jest izraditi i na isto mjesto postaviti malu

podmornicu, lišenu ikakvih konotacija osim asocijacije na legendarnu „žutu podmornicu“ benda *The Beatles*. Uz funkciju signalizacije podvodne hridi, ova skulptura prvenstveno bi bila dekorativan element, a Split bi bio obogaćen za prepoznatljivu točku u prostoru.

185

Predviđena lokacija:
Uvala Zvončac

Tehničke pojedinosti:
Metalni zavareni dijelovi, 4 metra dužine

PULJIĆ IVANA

186

Zlatna naušnica u životu pomoraca imala je praktičnu i simboličku vrijednost. Osim što se vjerovalo da štiti od uroka, nekoć se naivno smatralo kako naušnica čuva i poboljšava vid, a s druge strane neki mornari su je nosili kako bi „uhvatili svjetlo“, odnosno kako bi se lakše raspoznali na mjestima slabovidljivosti. Ona je bila i statusni simbol, ali i sredstvo plaćanja sprovoda na kopnu ukoliko bi pomo-

rac preminuo tijekom plovidbe. U svakom slučaju, naušnica je i danas zadržala dio svoje romantične prošlosti, a njenu dekorativnost prepoznala je i Ivana Puljić kao mogući dodatak prepoznatljivoj arhitekturi Lučke kapetanije u Splitu. Ona bi mogla služiti kao segment koji obogaćuje urbani prostor Splita, ali i kao orijentir svim „morskim vukovima“ na ovom području Jadrana.

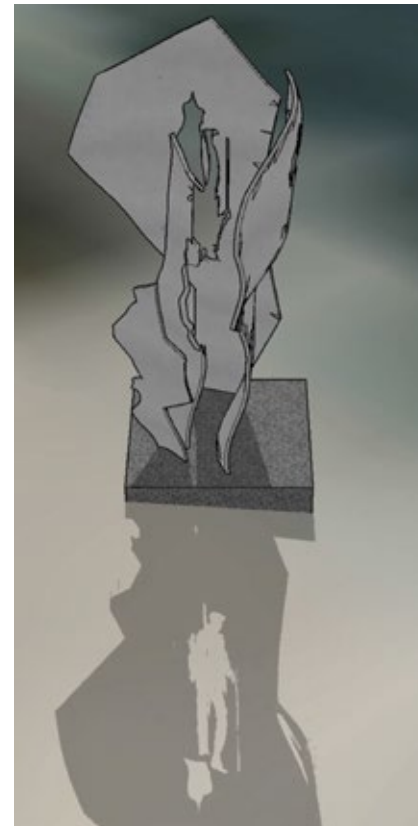
Predviđena lokacija:
Zgrada Splitske lučke kapetanije

Tehničke pojedinosti:
Armatura od savitljive plastične mreže, akrilna prima, zlatni auto lak sprej, drvena i željezna konstrukcija kao držač, 30 cm (presjek naušnice), 3,5 metra (promjer naušnice)

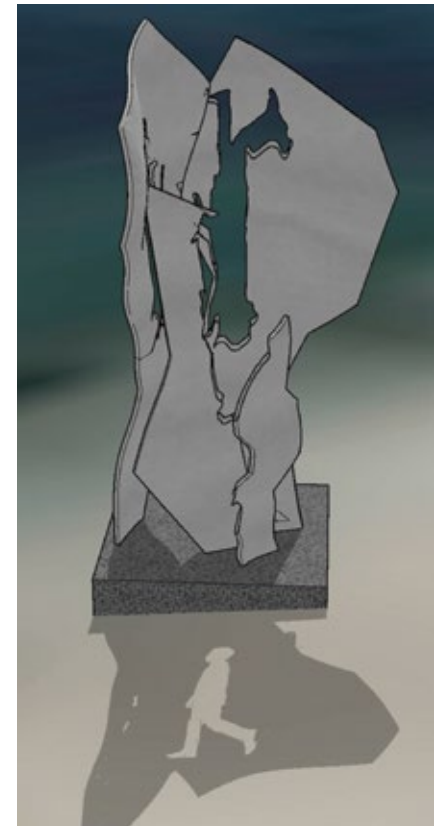
RADICA LUKA

Prikazano idejno rješenje skulpture Luke Radice namijenjeno je istaknutoj lokaciji između splitskih uvala Ovčice i Firule kao relativno frekventnoj pješačkoj zoni kojoj nedostaje vizualna prepoznatljivost. Namjera je bila obogatiti prostor znakovitom skulpturom, koja bi putem svog neobičnog, apstraktnog likovnog izričaja mogla otkriti svoje pravo lice pod utjecajem dnevnog svijetla. Naime, ona u ideji funkcionira po principu sunčanog sata; pojedno-

stavljeno, sjena koju na tlo baca perforirana skulptura u jutarnjim satima podsjeća na lik dječaka koji odmakom dana poprima oblik starca, da bi zatim nestao zalaskom sunca. Ova zanimljiva skulptura uz ilustrativan prikaz čovječjeg vijeka simbolički bi naglasila urođenu vezu čovjeka i prirode i podcrtala njihovu pojedinačnu nestalnost, djelujući kao spomenik mijeni.

Predviđena lokacija:
Prostor između uvala Ovčice i Firule

Tehničke pojedinosti:
Lim, dimenzije 110 cm x 298 cm cca

187

SAPUNAR

BENGTSSON DORIS

188

Prijavljeno idejno rješenje *Priče o neveri* materijalizacija je nostalgичnih sjećanja na susrete koji su se odvijali na rivama kao središtima događanja u našim priobalnim mjestima. Kao i u prošlosti, to je i u sadašnjosti nezaobilazan dio specifičnog mediteranskog *modus vivendija*, mjesto za spontani

rendesvous koji spaja grupu ljudi istih korijena i interesa. Iz godine u godinu, ljudi se ponovno sastaju, kao što i nevere neumoljivo pušu. Jedina razlika u tome je to što su one uvijek iste, a neki ljudi se više nikad ne pojave.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

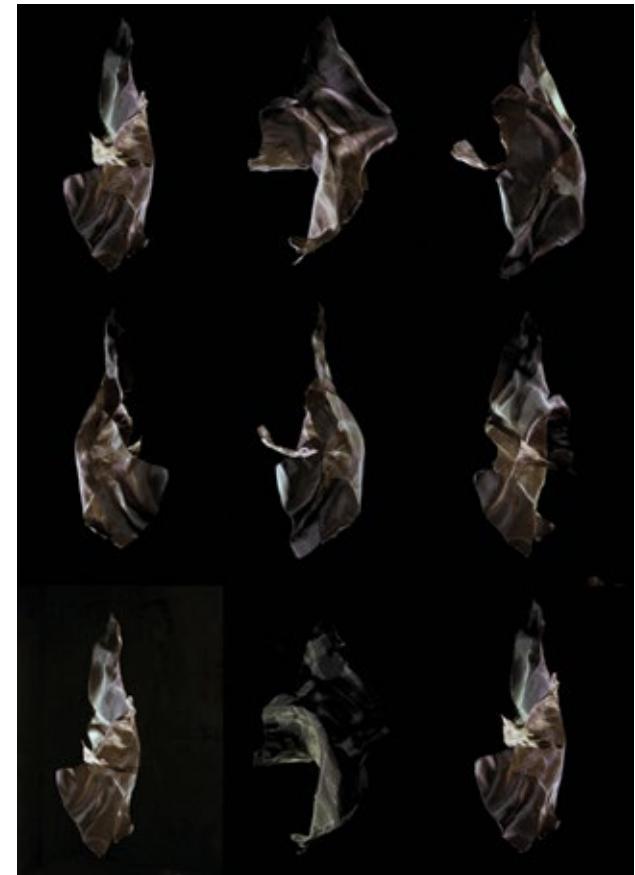
Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

SESARTIĆ

DIJANA IVA

Spomenik vjetru, tako bi se moglo nazvati skulpturu Dijane Ive Sesartić koja je nastojala utjeloviti nestalnu, ali sveprisutnu prisutnost i lakoću vjetra kao pojave koja tihom upornošću oblikuje naše živote i krajolik. Iskustvo djelovanja vjetra slično je poeziji; ono je lirično, ponekad izraženog, a ponekad umrtvljenog ritma. Ono je u jednom trenutku gotovo

opipljivo, dok se u drugom užurbano rasplinjuje. Ove kvalitete nije lako materijalizirati, no ideja za skulpturu koja bi se nalazila negdje gdje se „ljube” bura i jugo počiva na korištenju jednostavnog, prozračnog materijala čije oblikovanje jedva da ima veze sa zemnim. (umjesto „s elementima koji jedva da imaju veze sa zemnim)

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Inox mreža, crni polirani granit u razini tla (postament),
dimenzije nepoznate

189

STANIĆ MILAN

190

„U političkoj trgovini javna skulptura postaje ideološka valuta, a umjetnost pada u neki treći plan dok diskurs medija ostavlja miris još jedne afere u nizu”. (Milan Stanić)

Milost Milana Stanića proizlazi iz vjere u mogućnost humanizacije ljudskog okoliša i potencijala javne skulpture da izbjegne problem opterećenosti „dnevnim ideološko-političkim kontekstom”. Njegova

ideja za ovu priliku poprima oblik stupa, arhitektonskog elementa koji izoliran, izvan svoje funkcije, posjeduje određene skulpturalne kvalitete. One se umjetničkim oblikovanjem nadalje mogu razblaziti, pripitomiti, tako da čvrsti i rigidni stup može postati opušten, naklonjen. „*Milost* je snažna i odlučna, ali i tolerantna i osjetljiva”, kako kaže autor.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

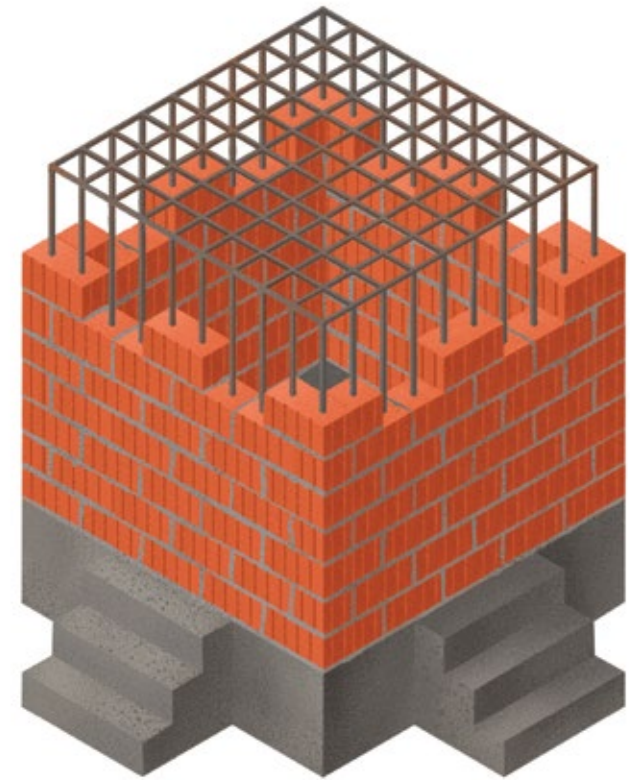
Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

STOJICEVIĆ LANA

191

Idejno rješenje javne skulpture za 40. Splitski salon umjetnice Lane Stojičević nastavak je njenog dugotrajnog i sveobuhvatnog zanimanja za problem javnog prostora i raznih načina njegove kreativne uporabe, pa i zlouporabe. Koristeći jezik zaustavljene, propale ili nedovršene građevinske djelatnosti, Lana Stojičević se poziva na problem divlje gradnje i uopće nemara i manjka odgovornosti prema prostorima koji nisu samo naši nego pripadaju cijeloj zajednici. Primjera u Splitu ne nedostaje, a

posljednji je zaustavljena gradnja trgovačkog centra Small Mall, a potom i opustošenje terena u samom središtu grada. Pojavno, prijedlog prijavljene skulpture očituje se kao nedovršeni objekt koji posreduje osjećaj nedovršenih gradilišta kakvih je mnogo u priobalnom dijelu Dalmacije, a slikovito govori o tretmanu javnog prostora i izvitoperenim vrijednostima koje se očituju u strukturama koje ga nastanjuju.

Predviđena lokacija:
Prostor između Tolstojeve, Vukovarske i usjeka željezničke pruge

Tehničke pojedinosti:
Armatura mreža, beton, pijesak, cigla, dimenzije nepoznate

STRINIĆ ANTE

192

Zagrljaj svjetla sa stablima staklena je forma u obliku kore jajeta koja prikazuje stablo s tri krošnje. Ideja da se postavi na frekventnu pješačku lokaciju s otvorenim pogledom na brački kanal omogućila bi

dopunu ikonografskih elemenata predloženog rješenja s prirodnim pojavnostima sunca, kiše i vjetra, stvarajući nesvakidašnje, gotovo fantazmagorične efekte.

Predviđena lokacija:
Istaknuti mol na Rivi nadomak lučke kapetanije

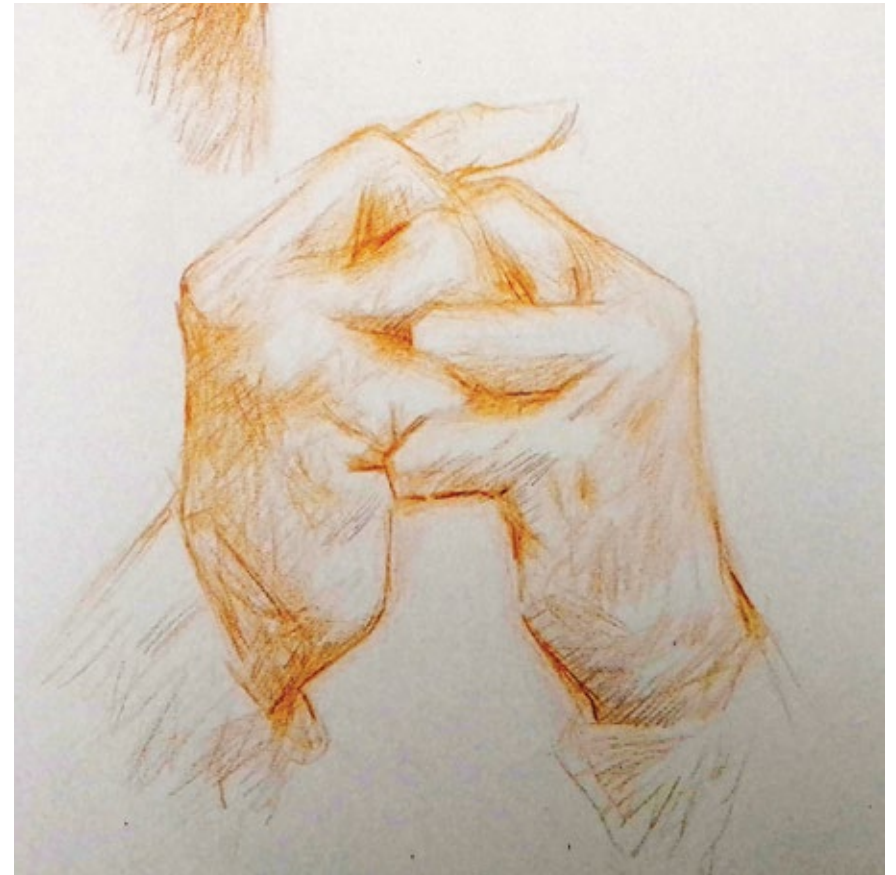
Tehničke pojedinosti:
Staklo (debljina 5 cm, na vrhu 3 cm), 350 x 180 cm

ŠIMUNDŽA MATE

193

Skica kredom na papiru prvi je korak prema modelu u glini. *Od ruku, ruke!* Simbolika ruku je višeslojna; u diskursu ove izložbe one su kiparov alat, osnova i tradicija. Od ruke je i gesta, subjektivna, ali indikativna — ili izražajna ili povučena. One su i tjelesan medij prenošenja pozdrava i privrženosti, ali i prva crta zaštite od napada. Mozak čeka, ruke dje-

luju. One su posrednik pismenosti, ali i sredstvo ostvarivanja nekog umijeća (*Pohvala ruci*, Bogdan Žižić), izgradnje i progressa. Kod Mate Šimundže, skica idejnog rješenja je napravljena rukom. Ruke su u klinču, što može označavati štošta, od rezignacije i očaja do molitve i nade. Ruke u javnom prostoru donose dašak intime, meditacije i poštovanja.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Nepoznato

ŠITUM BORIS

194

Košulja od lišća instalacija je namijenjena dopuni stabla čempresa u drvodu. To je i naziv pjesme autorovog preminulog prijatelja, pjesnika Nikole Martića, s kojim bi tijekom jutarnje kave razgovarao o poeziji i biljnom svijetu. Nedovršeni drvoređ na prvu predstavlja banalan prizor na kojeg nitko ne obraća pažnju, osim nekog rijetkog prolaznika koji bi se začudio takvoj sceni. Za Borisa Šituma to predstavlja blagu, ali kontinuiranu iritaciju oka

i razuma, mjesto potencijalne intervencije i mogućnost ostvarenja predviđenog sklada. Taj obris čempresa je slikovita priča o potrebi za djelovanjem, za budnošću i vrlinom interakcije sa svijetom što nas okružuje. *Košulja od lišća* je umjetnost ni otkuda, pitoma i dobrodošla pojava u životu kojeg živimo, a nismo ga ni svjesni. *Košulja od lišća* je znak i podsjetnik.

Predviđena lokacija:
Dopuna drvodu u parku, Ulica Dinka Šimunovića

Tehničke pojedinosti:
Metalna instalacija promjera 7cm

ŽIVKović KULJIŠ LOREN

195

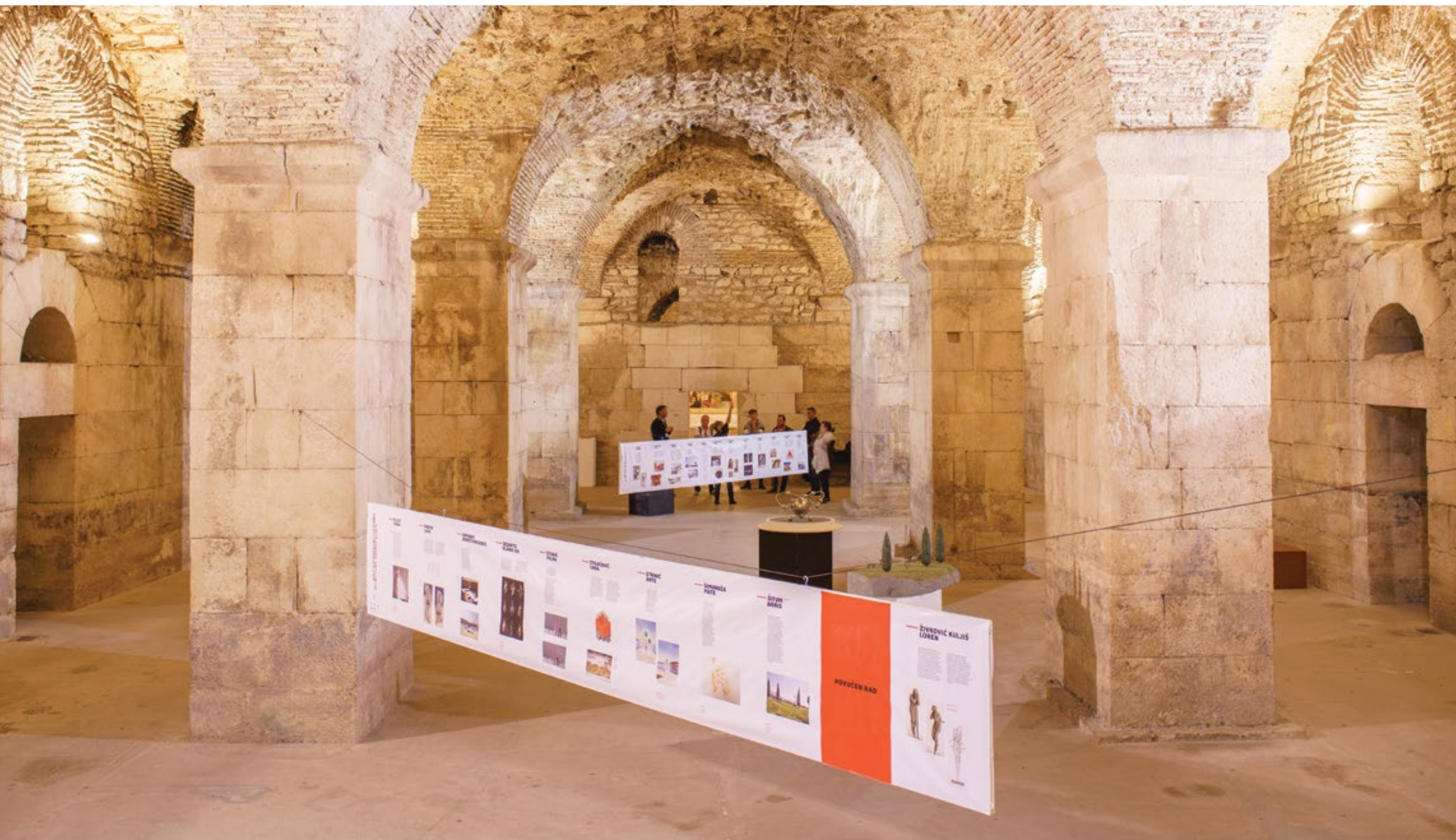
„Prijavljena skulptura prikazuje figuru u adolescent-skoj dobi koja spava. Prema ideji, ona je uspravljena i polako se rotira oko svoje osi. Uobičajeni ležeći položaj figure u snu zamijenjen je njenim uspravljanjem, dok joj okretanje oko vlastite osi daje reprezentativnu dimenziju. Na taj način je uspostavljena situacija nemoguće stvarnosti, procesa buđenja koje se kontinuirano događa, ali ipak nije jasno kada počinje i je li uopće počelo.”
(Loren Živković Kuljiš)

Skulptura u prostoru obično je znak koji nešto označava. Bez obzira na opis, mističnosti i simbolizam ove figure kao da istodobno upućuje na nešto što istodobno skriva, pa promatranje ove skulpture može proizvesti niz osjećaja, od zbunjenosti do iritacije i frustracije prouzrokovanoj sklizavošću njene prave namjere. Možda ponekad stvarima u prostoru jednostavno treba pridati značenje po osobnom nađenju. A možda je opis skulpture bio sasvim dovoljan.

Predviđena lokacija:
Nepoznato

Tehničke pojedinosti:
Aluminij, dimenzije nepoznate

FORGOTTEN
ARTISTS
BACK ON
THE SCENE

ZABORAVLJENI
UMJETNICI
PONOVNO
NA SCENI

ŠITIN TONCI

Plamteća vatra zaborava odavno je dohvatila i naše ničim zaštićene umjetničke kugove. Za one koji žive u sadašnjosti postoji samo pogled u budućnost, misli i akcije impregnirane prošlim događanjima preselile su se u memoriju koja čuva snimke davnih uspomena na ljude i mrtve čežnje. Toliko nepoznatih adresa umjetnika izbrisanih u refulima bure s ponegdje jedva vidljivim kracima lanterne, sve što spada u memoriju kratkog trajanja. U prošlosti našeg kamenog grada gotovo da nema likovnog umjetnika za kojeg bi Goethe mogao kazati: *O, sretan onaj koga vijencem lovora / Ovjenča smrt u sjaju pobjede. Zavjese zaborava spustile su se brže nego se itko nadao. Gurnutima u sjenu moglo se učiniti da su njihovu ljubav potrošili krivi ljudi!*

U godini svoje časne 40. obljetnice, Splitski se salon i HULLU vraćaju svojim starim članovima, njihovoj bizarnoj autentičnosti i likovnoj rafiniranosti, da bi mnogima otkrili onaj nerijetki umjetnikov pakao bespomoćnosti, koji se javlja s okusom zasićenosti i klonuća, ali i raskošne fantazmagoričnosti, koja je infantilna koliko i nadrealna, kao sam život koji je nestao u san.

Jakov Budeša, Zlatan Dumanić, Lucija Jelovac–Rizzi, Maksim Krstulović i Ivica Tolić. Nismo insistirali ni na kakvoj povezanosti navedenih umjetnika, od kojih je četvero rođeno prije Drugog svjetskog rata i formiralo se spajanjem iskustava različitih likovnih pravaca, koji su obilježili prvu polovicu 20. stoljeća, ali i kasnije principe multikulturalnosti unutar kojih grade svoj mikrosvijet. Svaki je umjetnik na kraju postao svijet za sebe upravo zbog posebnosti memorije, intime života koji raste u sugestivnom prostoru njihova doma i hrani se strujama unutrašnje svijesti. Svi su oni ulazili u moju dušu kao u svoju kuću introvertirani i melankolični, distancirani, okrenuti sebi i umjetnosti koja je bila njihova nikad prekinuta opsesija. Očekivano, u cijeloj toj generaciji umjetnika oslobođenih izvitoperenih ambicija, osjećala se gorčina uvrijeđenosti ljudi kojima je život donosio manje nego što su se objektivno mogli nadati.

Najposlije, čemu posebna sjećanja, komu su ona potrebna, što od nekoga upamtiti, a što zaboraviti, kako osvijetliti skrivene margine koje potiču društvene promjene, jesu li umjetnici i dalje glasnici novog, humanizma i duhovne obnove, djeluje li njihov imaginarij kao krik protiv patnje, memento o tragičnoj prolaznosti... Ovdje skicizno predstavljena djela nabrojenih umjetnika, kao i ona koja će nastaviti dolaziti iz dubina naše povijesti, djeluju kao magijski obred i zanosni pozdrav onih koji ulaze, nadamo se, u trajnu memoriju grada i pod zlatnu kupolu umjetnosti koja nas krije zanosima svog fanatizma.

The burning fire of forgetfulness has long since caught up with our own protected art circles. For those who live in the present there is only a glimpse into the future, the thoughts and actions impregnated in past events have moved to memory that keeps recordings of old memories of people and dead lusts. So many unfamiliar artists' addresses wiped out in the realms of the bura with some barely visible lanterns, all of which are in short-term memory. In the past of our stone city there is almost no art artist Goethe could say: *Oh, happy one with the wreath of the laurel / Brilliant death in the glory of victory*. The clouds of oblivion dropped faster than anyone hoped for. Shadows could have been made that their love was spent by the wrong people!

In the year of its 40th anniversary, the Split salon and HULU return to their old members, their bizarre authenticity and artistic refinement, to discover many of the black artist's helpless helplessness, which is characterized by the taste of saturation and cloning, as well as the lavish phantasmagoricism is infantile as surreal as the life itself that has disappeared into sleep.

Jakov Budeša, Zlatan Dumanić, Lucija Jelovac-Rizzi, Maksim Krstulović and Ivica Tolić. We have not insisted on any association of these artists, four of which were born before the Second World War and formed by joining the experiences of different artistic lines that marked the first half of the 20th century, and later on the principles of multiculturalism within which they built their microsphere. Each artist eventually became a world for himself, precisely because of the specialty of memory, the intimate life that grows in the suggestive space of their home and feeds on the currents of inner consciousness. All of them entered into my soul as in their house introverted and melancholy, distant, turned to themselves and art that was their never interrupted obsession. Expecting, in the entire generation of artists liberated from scorned ambitions, the bitterness of the humiliation of people whose lives had yielded less than could be expected could be felt.

After all, what special memories do they need to remember, what to forget, how to illuminate the hidden margins that encourage social change, are the artists still the messengers of the new, humanism, and spiritual renewal whether their imaginary works as a cry of suffering, a reminder of the tragic passage... Here the sketchy works of the listed artists as well as those who will continue to come from the depths of our history act as a magical ritual and envious greetings of those who enter, hopefully, the permanent memory of the city and under the golden dome of art that us they are scared of the zeal of their fanaticism.

BUDEŠA JAKOV

Jakov Budeša (Premuda, 16. 11. 1922. – Split, 21. 8. 2003.), slikar i grafičar. Nakon završene Učiteljske škole u Zadru i Škole likovnih umjetnosti diplomira na Pedagoškoj akademiji u Splitu. Pored ostalog prihvaća različite poslove u splitskom kazalištu, poduzeću „Jugoplastika“ (logo–ptica s krilima) da bi se konačno zaposlio kao nastavnik u Školi primijenjenih umjetnosti u Splitu (osnivač grafičkog odjela). Grafičku struku usavršavao je kod prof. Josipa Resteka u Zagrebu i u radionici Galilea Burina u Veneciji, što je kreativno primjenjivao u nastavi i osobnom stručnom osposobljavanju. Dobitnik je prve nagrade za grafiku na VIII. mediteranskom biennalu u Aleksandriji, 1970. Samostalno je izlagao u Splitu, Beogradu, Zadru, Mostaru i Šibeniku. Bavio se usavršavanjem grafičke tehnologije u raznim pravcima što je rezultiralo originalnim i nekonvencionalnim umjetničkim rezultatima koji su ga proslavili.

... Doajen je splitske grafičke scene, slikar i likovni pedagog koji imponira opusom visoke kvalitete. Zaokupljen impresijama otočkog djetinjstva, sivim i smeđim tonovima kuća i opustjelih otoka koji se utapaju u bjelilu ispranih ploha, hibridnih pejzaža i sunca koje žeže. Budeša se proslavio kao vrsni crtač i nagrađivani grafičar, koristi različite tehnike i materijale, čudesne kolorističke proplamsaje ili diskretni unutrašnji luminizam koji njegovim kompozicijama daje prepoznatljiv i suvremen biljeg kojeg će slijediti generacije prvih poslijeratnih školovanih grafičara.

DUMANIĆ ZLATAN

Zlatan Dumanić (Split, 26.1.1951. – Split, 21.1.2017.), pomorski kapetan, svestrani umjetnik samouk koji se s uspjehom ogleda u gotovo svim slikarskim i kiparskim formama. Njegova umjetnička aktivnost počinje u okviru Crvenog peristila i Grupe 3i. Izvan društvenog konteksta i zadanih pravaca Dumanić prezentira niz multimedijalnih akcija, performansa, kolaža, asamblaža, ručno rađenih eksperimentalnih knjiga različitih sadržaja, raznovrsnih drvenih i plastičnih eksponata i dr. Predstavljao je Hrvatsku na 51. Venecijanskom biennalu i sudjelovao na većem broju skupnih i samostalnih izložbi na kojima je do izražaja dolazila njegova artistska beskompromisnost i začudna originalnost.

... Zlatan je izuzetno zanimljiv i kao slikar i kao sudbina. Imao je sve što treba jednoj slobodnoj, neobuzdanoj, performerskoj i nomadskoj duši koja traži i pronalazi posvuda životnu radost, talasanje mora i ljubav koja dolazi i odlazi. Raznoliki radovi sastavni su dio života i krik veselja koji nosi prepoznatljiv rukopis ne mareći za slikarska pravila i kompozicijske uzuse, još manje oko brige zgotavljanja djela. Svaka je slika, a ovdje smo se opredijelili za mahom štafelajne radove, dio životne freske umjetnika koji je enfant terrible splitske likovne scene i individualac koji ne funkcionira po nekom obrascu nego spaja u sebi više komponenti i slikarskih tehnika na razmeđu između doživljenog i izmašanog svijeta.

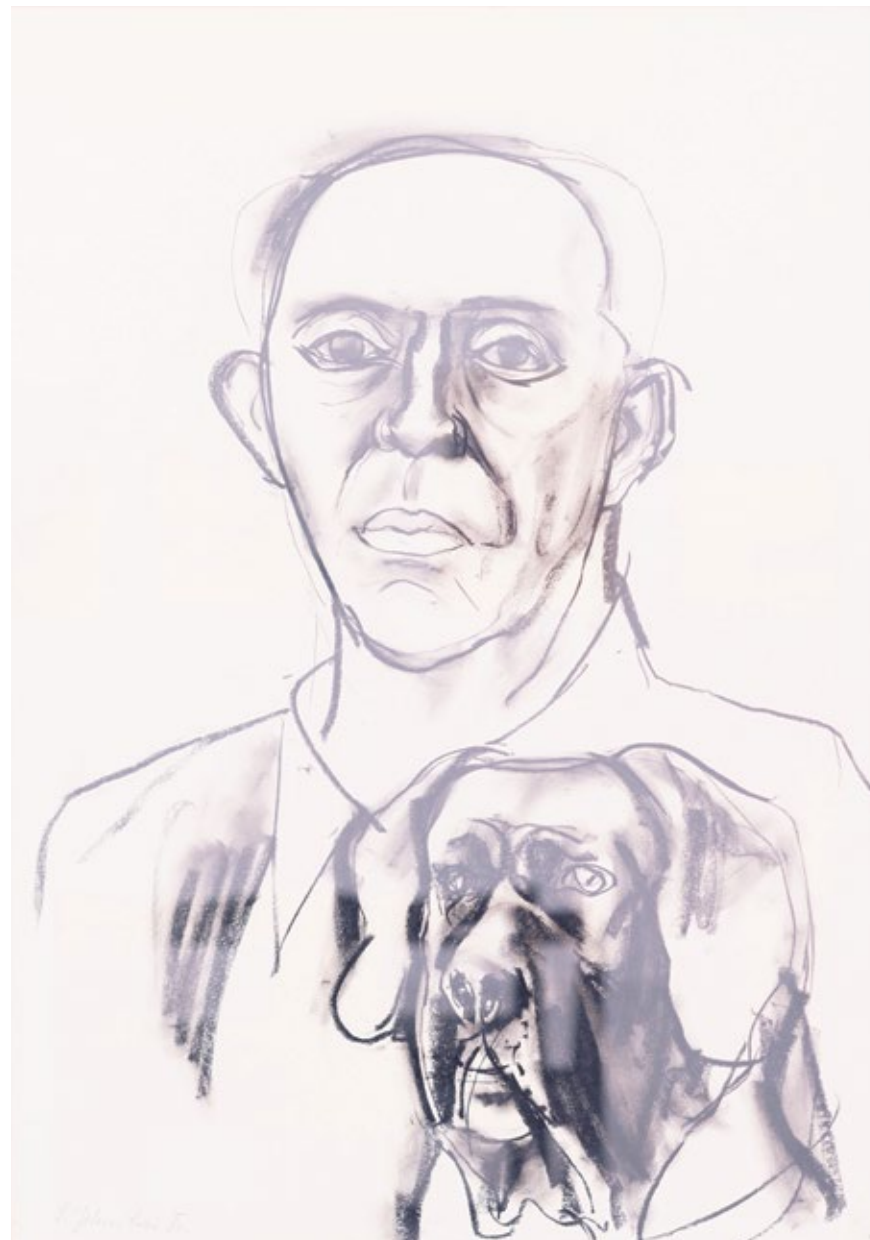
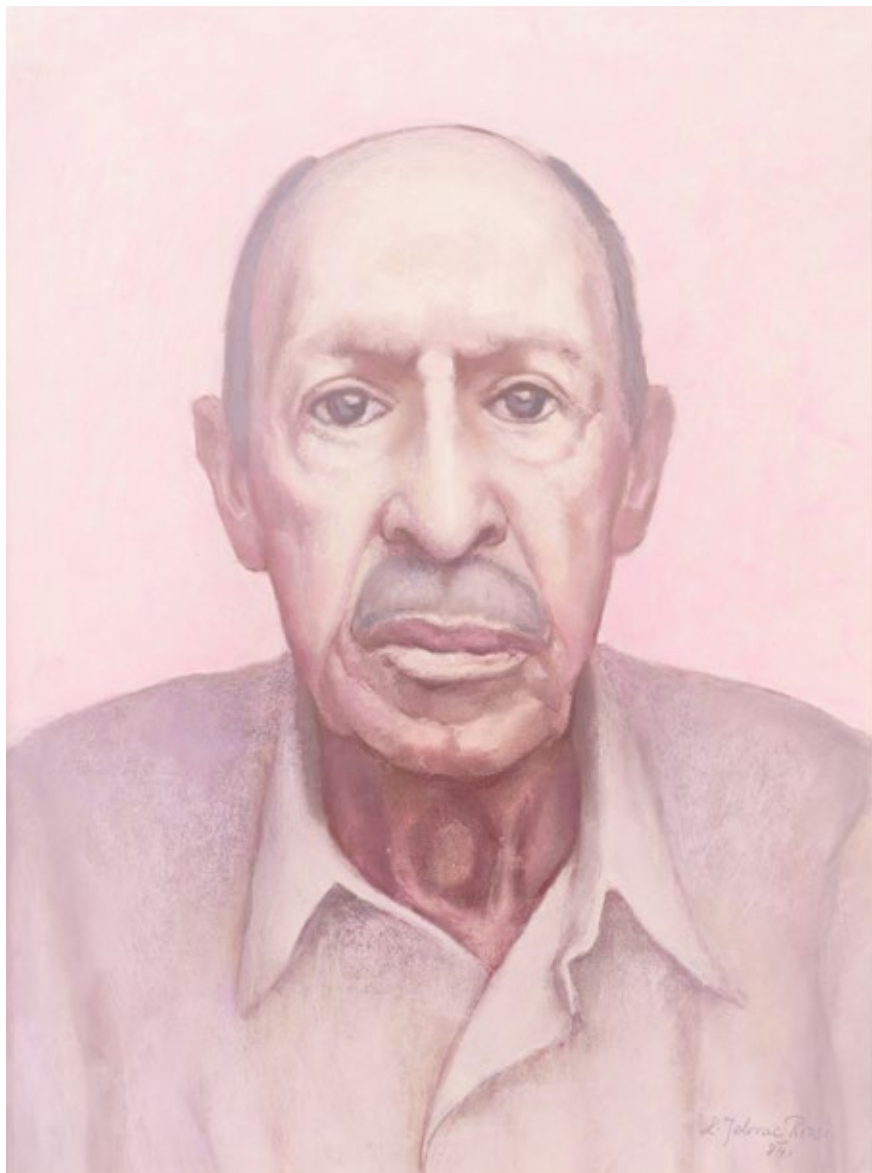

JELOVAC – RIZZI LUCIJA

Lucija Jelovac–Rizzi (Cavtat, 3.3.1930. – Split, 6.1.2016.), akademska slikarica. Završila je Realnu gimnaziju u Splitu, potom diplomirala slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi profesora Antuna Mezdjića. Od 1957. je članica HDLU-a. Sudjeluje na brojnim samostalnim i skupnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu. Njezine radove nalazimo na gotovo svim Prvomajskim izložbama splitskih umjetnika, Splitskom salonu i izložbama malog formata, kao što ih nalazimo u nekim stranim muzejima i privatnim kolekcijama.

... U vremenu koje postaje umorno i zasićeno od jednog žanra ili struje, Lucija se vraća svakodnevici, životu i ljudima oko sebe, figurativnom štafelajnom slikarstvu. Fokusrana je na ljudski lik, crtež glave i tijela u formalnom i simboličkom smislu iskazujući se kao crtačica bez premca koja gradi prepoznatljiv likovni izraz. Dodirnula je osjetljive socijalne teme i sigurnom linijom prati kako se ljudi nose s moralnim i egzistencijalnim izazovima nedvojbeno iskazujući humanističku poruku prenesenu simbolikom i metaforikom dramskog naboja.

KRSTULOVIC MAKSIM

Maksim Krstulović (Split, 26.8.1933. – London, 21.5.1974.), akademski slikar, grafičar, dizajner interijera. Završio je gimnaziju „Vladimir Nazor” u Splitu, potom i slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu te specijalku kod Marina Tartaglie. Izlaže i u okvirima dviju grupa: „15 mladih” i Grupa trojice. Sudjeluje na brojnim samostalnim i skupnim izložbama diljem Hrvatske i inozemstva. Radio je i kao član uredništva časopisa za književnost, umjetnost i suvremene probleme „Vidik”. Pred kraj života, fasciniran engleskim romantičnim slikarom Williamom Turnerom, odlazi na studijski boravak u London gdje mu se nasilno prekida životna parabola.

... Konačna valorizacija Maximovog kvalitativno impozantnog opusa još nije zgotovljena, sve je iz kratkog života ovog zanesenog pustolova romantične naravi, hrabrog samotnjaka i stvaralaca ljepote „work in progress”. Noseći se s okrutnostima života sačuvao je specifični senzibilitet melankolika i sanjara, njegovi pejzaži su svijetli kao i goli kamenjari Mo-sora, meki štimunzi otkrivaju duhovni post koji traži, poput njegova profesora, „ono drugo” u motivu. Crteži, portreti i grafike puni su iznenađenja ekspresivno-simboličke i intimističke konotacije kao „čvorovi stvaralačke muke i obračuna unutar sebe”. (Jeličić)

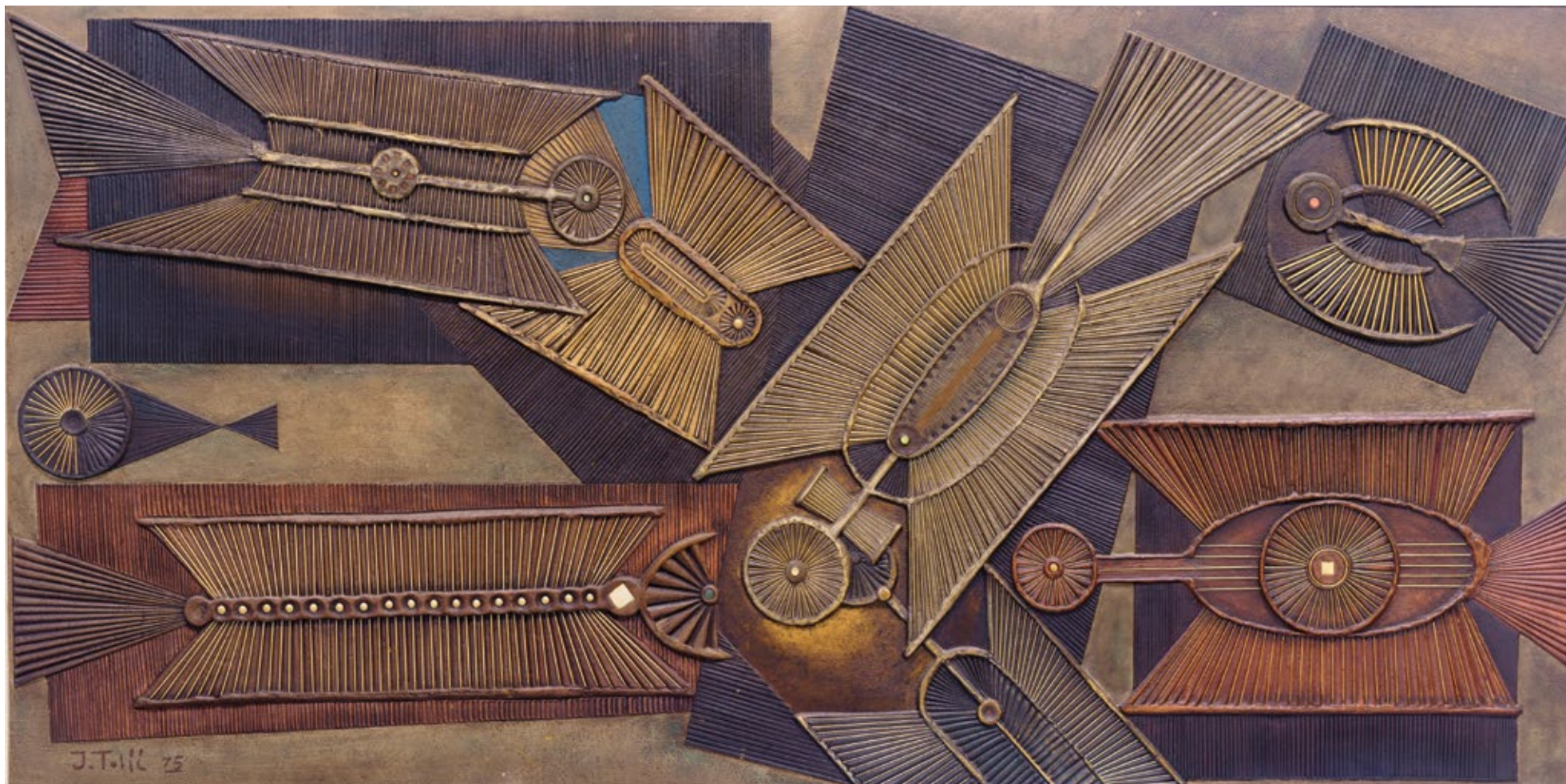

TOLIĆ IVICA

Ivica Tolić (Trogir, 15.3.1930. – Split, 4.7.2017.), akademski slikar, kreator lutaka, scenograf, redatelj, ravnatelj kazališta lutaka. Završio je Školu primijenjenih umjetnosti u Splitu i diplomirao na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Zagrebu. Kao kreator lutaka, scenograf, redatelj i ravnatelj djeluje, niz godina u kazalištu lutaka „Pionir“ u Splitu. Aktivni je član i povremeno u vodstvu HDLU-a Split. Pripremio je više samostalnih izložbi u Hrvatskoj i sudjelovao na više skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Njegovi se radovi nalaze u brojnim hrvatskim i svjetskim muzejima i privatnim zbirkama.

... Kao da su sjajni lutkarski rekordi gurnuli u drugi plan Tolića kao slikara koji nudi obilje dokaza o iznimnoj percepciji i snažnom slikarskom konceptu. Iskazao se kao umjetnik izuzetnog senzibiliteta i tehničke perfekcije s osjećajem za kompoziciju i fino uravnoteženje tonских vrijednosti što ga je rano povelu putovima pronalaženja vlastitog identiteta. Njegov se stilski izričaj razvija postepeno od realizma, preko inačice ekspresionizma do organske apstrakcije prizivajući tragove zavičajnog sentimenta i mediteranske ugodaje s dionizijskim osjećanjem pejzaža i životodajne prirode. Tolić se rano iskazao kao vrstan portretist i crtač lirske geste i istančane čulnosti.

STAGS SALOON EVENTS

DOGGABANDA SALOON

RAZGOVOR TRIBINE ART CHAT PUBLIC DISCUSSIONS

Razgovor
/ Art Chat

U sklopu 40. Splitskog salona i izložbe „Zašto je važno kupovati suvremenu umjetnost” organiziran je razgovor s Martinom Batović, direktoricom britanskog Dorotheuma, jedne od najstarijih danas aktivnih aukcijskih kuća. Područje njena ekspertiza i interesa je umjetnost poslijeratnog razdoblja, posebno europskih avangardnih pokreta 1950-ih i 1960-ih, te položaj umjetnica na aktualnom umjetničkom tržištu.

Martina Batović više od desetljeća radi u samom centru međunarodne umjetničke scene. Svoje iskustvo razvila je u Londonu radeći u sva tri područja suvremenog tržišta umjetnina: aukcijama, galeriji i savjetovanju. Aktivno organizira i provodi edukativne događaje za klijente i partnere, magistrica je u likovnom poslovanju s diplomom povijesti umjetnosti i engleskog jezika i književnosti. Rijedak je primjer hrvatskog stručnjaka na ovakvoj razini međunarodne umjetničke scene. Martina Batović aktivno organizira i provodi edukativne događaje za mnoge ugledne klijente i partnere, magistrica je u likovnom poslovanju s diplomom povijesti umjetnosti i engleskog jezika i književnosti. Živi s obitelji u Londonu.

Within the 40th Split Salon and the exhibition “Why It Is Important to Collect Contemporary Art”, a conversation was held with Martina Batović, director of the British Dorotheum, one of the oldest active auction houses today. The area of her expertise and interest is the art of the post-war period, especially the European avant-garde movements of the 1950s and 1960s, and the position of female artists on the current art market.

For over a decade, **Martina Batović** has been working in the very center of the international art scene. She has developed her experience in London, working in all three areas of contemporary art market: auctions, galleries and consulting. She actively organizes and conducts educational events for clients and partners; she is a Master in art business with a degree in Art History and English Language and Literature. She is a rare example of a Croatian expert at this level of international art scene. Martina Batović actively organizes and carries out educational events for many distinguished clients and partners. She lives with her family in London.

U sklopu 40. Splitskog salona i izložbe „Mjesto za umjetnost”, organizirana je tribina s Kažimirom Hrastom i osnivačima arhitektonskog ureda NFO, na temu problematike javne plastike i prostora iz perspektive kipara i arhitekata.

Kipar:

Kažimir Hraste (Supetar, otok Brač, 1954.) hrvatski je kipar, sveučilišni profesor i član nekoliko profesionalnih udruženja. Njegovo djelovanje prepoznato je i nagrađivano mnogo puta, a posebice se to odnosi na Hrastine skulpture u javnom prostoru koje većinom govore o tradicijskim temama u ruhu modernog likovnog jezika. Ovo javno predavanje bilo je vezano uz teme koje proizlaze iz diskursa suvremene skulpture u javnom prostoru, uključujući problematiku mjesta, izvedbe, provedbe natječaja i uopće odnosa prema skulpturi u javnom prostoru u Hrvatskoj.

Arhitekti:

Kata Marunica (Zagreb, 1982.) i **Nenad Ravnić** (Rijeka, 1979.) nagrađivani su hrvatski arhitekti i osnivači arhitektonskog ureda **NFO d.o.o.** (2008.) Dobitnici su nekoliko arhitektonsko-urbanističkih natječaja, a njihov angažman vezan je ne samo uz projekte od značaja za arhitektonsku struku nego i za arhitektonsko-promišljanje i djelovanje u polju javnih spomenika (spomenik Gordanu Ledereru, 2014.) To ih je činilo posebice zanimljivim sugovornicima u okviru gostovanja na diskurzivnom programu izložbe „Mjesto za umjetnost” (kustos: Božo Kesić) samostalnog projekta unutar 40. Splitskog salona.

Within the 40th Split Salon and the “A Place for Art” exhibition, there were discussions with Kažimir Hraste and founders of the NFO Architectural Office, on issues of public plastic and space from the perspective of sculptors and architects.

Sculptor:

Kažimir Hraste (Supetar, island of Brač, 1954) is a Croatian sculptor, a university professor and a member of several professional associations. His work has been recognized and rewarded many times, especially with regard to Hraste's sculptures in the public space that mostly speak about traditional themes in through modern visual language. This public lecture was related to topics arising from the discourse of

contemporary sculpture in the public space, including the issue of space, performance, tendering, and the overall relationship to sculpture in the public space in Croatia.

Architects:

Kata Marunica (Zagreb, 1982) and **Nenad Ravnić** (Rijeka, 1979) are awarded Croatian architects and founders of the **NFO d.o.o.** (2008). They are the winners of several architectural and urbanistic competitions, and their engagement is not only related to projects of importance to the architectural profession but also to architectural reflection and action in the field of public monuments (monument to Gordan Lederer, 2014). This made them especially interesting interlocutors within the discourse program of the exhibition “A Place for Art” (curator: Božo Kesić) within the 40th Splitski salon.

Kazalo
Index

ANA Elizabet	160
Alajbeg, Ivan	105
Alajbeg, Zoran	22
Aničić, Duško	105
Bakotić, Ozren	105
Balić, Goran	152, 148
Barić, Vinko	25
Barišić, Jasna	105
Bašić, Milena	105
Batović, Martina	285–286, 288–291
Bavčević, Gildo	105
Bečić, Antonija	105, 153
Beneta Ružić, Jasmina	105
Bengtsson Sapunar, Doris	188
Bićanić, Dino	154
Bilić Antičević, Ivana	105
Bilić Prcić, Valentino	26
Boban, Duška	28, 105
Bosnić, Josip	148, 150, 155
Bošković, Ana	105
Bošković Freund, Ana	156
Botteri, Ana Marija	105, 135
Botteri, Dini Josip	105, 135
Božanić Čače, Alma	32, 105
Brkić, Milan	105
Budeša, Jakov	203–204, 206–221
Cikatić Javorčić, Daniela	105
Čizmić, Stjepan	105
Čulić, Mladen	157
Davidenko, Vladimir	105
Dodig, Vladimir Trokut	34

Drpić, Zlatko	105
Dubovac, Branka	105
Dumanić, Zlatan	36, 203–204, 222–235
Duplančić, Luka	105
Dužević, Dragan	158, 148
Džaja, Nikola	159, 148
Fistonić, Grgur	105, 161
Franceschi, Branko	9, 14–21
Glibota, Vice	105
Golub, Momčilo	39, 105
Grenc, Karin	105
Grimani, Petar	40, 105, 162
Gugić, Marko	105, 163
Halbarth, Vilim	164
Hraste, Kažimir	42, 150, 285–287, 292–295
Ivančić, Josip Pino	166
Ivanišević, Stipe	45
Jakšić Čokrić, Ivica Puko	167
Javorčić, Mario	105
Jelača Marijančević, Tonka	105, 168
Jelača, Marinko	46, 105
Jelenić, Ante	132, 169
Jeličić, Goran	105
Jelovac–Rizzi, Lucija	203–204, 237–249
Kamenjarin, Davor	170
Karadža Tabulov, Vedran	105
Katavić, Petar	105, 171
Kesić, Božo	10–11, 142–148
Kljaković, Tisja	49
Kolovrat, Ivan	172
KošECKy, Ana	105

Kovačić, Kuzma	50, 173
Kovačić, Petra	174
Krašković, Denis	148, 151, 175
Krpetić, Zoran	52, 105, 176
Krstulović, Maksim	203–204, 251–265
Kuštre, Ante	54, 105
Labrović, Siniša	177
Lazić, Jadran	56
Lukas Midžić, Hana	105, 178
Mardešić Sikora, Helena	105
Marović, Mirjana	105
Marović, Željko	58, 148
Martinić, Dani	179
Marunica, Kata	285–287, 296–299
Matetić, Duje	180
Matjević, Tihomir	181, 148
Mijić, Matko	61, 182
Miolin Barić, Ivana	105
Morić Šitum, Tea	105, 136
Morić, Zlatan	105
Musa, Andrea	64, 105
Myšickova, Lucija	105
Pagar, Vanja	67, 105
Pauk, Manuela	148, 151, 183
Perkov, Vedran	184
Peruzović, Hrvoje Marko	105
Petrović, Nina	105
PIN studio	167
Poljak, Renata	69
Popović, Dalibor	185
Popović, Viktor	70

Puljić, Ivana	105, 148, 186
Radica, Luka	187
Radić Parać, Sandra	105
Radišić, Mila	105
Ravlić, Tanja	72
Ravnić, Nenad	285–287, 296–299
Resner, Andrea	74, 285–287, 296–299
Restović, Velebit	76
Runjić, Jadranko	78, 134
Sesartić, Dijana Iva	80, 105, 189
Sokić, Jelena	105
Stanić, Milan	190
Stipančević, Stipan	105
Stojićević, Lana	191
Stošić, Dalibor	82
Strinić, Ante	192
Šimundža, Mate	105, 193
Šitin, Tonči	11, 128–137, 202–204
Šitum, Boris	85, 105, 133, 148, 194
Tadić, Ante	105
Tolić, Ivica	203–204, 267–277
Tomasović, Vice	86, 105
Tomić, Slobodan	88
Trebotić, Matko	91, 105
Vojnović, Dubravka	105
Vrekalo, Božo	105
Vulas, Mladen	105
Živković Kuljiš, Loren	195
Žuvela, Gorki	92, 105, 133

Izložbe

Exhibitions

6.10. – 4.11.2018.
Zašto je važno sakupljati suvremenu umjetnost
/ The Importance of Collecting Contemporary Art

Kustos / Curator:
 Franceschi Branko
 Prostor / Exhibition site:
 Galerija Umjetnina Split, Ul. kralja Tomislava 15, 21000, Split
 Tehnički postav / Technical set-up:
 Barić Duje, Krstulović Alen, Rogošić Hrvoje

10.10. – 31.10.2018.
Prodajna izložba @ Salon Galić
/ Selling exhibition @ Salon Galić

Prostor / Exhibition site:
 Salon Galić, Marmontova 3, 21000 Split
 Kustos / Curator:
 Šitin Tonči
 Asistent kustosa / Assistant curator
 Čukušić Ana
 Tehnički postav / Technical set-up:
 Bratković Slaven, Petrović Nina, Karadža Vedran

12.10. – 6.11.2018.
Mjesto za umjetnost / A Site for Art

Prostor / Exhibition site:
 Podrumi Dioklecijanove palače,
 Obala hrvatskog narodnog preporoda, Split
 Kustos / Curator:
 Kesić Božo
 Tehnički postav / Technical set-up:
 Bratković Slaven, Pagar Vanja

19.11. – 14.12.2018.
Zaboravljeni umjetnici ponovo na sceni
/ Forgotten Artists Back on the Scene

Prostor / Exhibition site:
 Multimedijalni kulturni centar Split, Savska ul., 21000, Split
 Kustos / Curator:
 Šitin Tonči
 Tehnički postav / Technical set-up:
 Bratković Slaven

Impressum

Imprint

Organizator / Organiser:
 Hrvatska udruga likovnih umjetnika – Split
 Obala hrvatskog narodnog preporoda 24/1
 21000 Split
 t +38521348177
 f +38521348177
 hulu@hulu-split.hr
 hulu-split.hr

Urednik / Editor:
 Tomasović Vice

Tekstovi / Texts:
 Franceschi Branko, Kesić Božo, Šitin Tonči

Ocjenjivački sud / Jury:
 Kesić Božo, Marović Željko, Šimat Banov Ive

Prijevod / Translation:
 Duplancić Katarina

Dizajn i prijelom / Design and layout:
 Klarić Iris

Fotografije / Photographs:
 Skrobonja Darko

Tisak / Printed at:
 Kerschhoffset, Zagreb

Pismo / Typeface:
 Vision, Fontfabric;
 Source Sans, Paul D. Hunt, Adobe Fonts;
 Survival, Iris Klarić

Naklada / Published:
 200

CIP - Katalogizacija u publikaciji
 SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
 U SPLITU

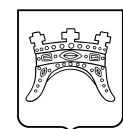
UDK 7(497.5 Split)"201"(083.824)

SPLITSKI salon (40 ; 2018)
 <Četrdeseti splitski salon>
 40. splitski salon : <Galerija
 Umjetnina, Salon Galić, Podrumi
 Dioklecijanove palače, Multimedijalni
 kulturni centar, Split, 6. 10.- 14. 11.
 2018.> : umjetnost preživljavanja = 40th
 Split salon : art of survival / <urednik
 Tomasović Vice ; prijevod Duplancić
 Katarina ; fotografije Skrobonja Darko>. -
 Split : Hrvatska udruga likovnih
 umjetnika, 2018.

ISBN 978-953-7740-21-4

1. 40th Split salon
 I. Hrvatska umjetnost -- 2010.-2020. --
 Izložbe II. Split -- Likovni život

170622015

40
SS